

INEE

Inter-Agency Network for Education in Emergencies
Réseau Inter-Agences pour l'Éducation en Situations d'Urgence
La Red Interagencial para la Educación en Situaciones de Emergencia
Rede Inter-Institucional para a Educação em Situação de Emergência
الشبكة المشتركة لوكالات التعليم في حالات الطوارئ

EĞİTİMDE ASGARİ STANDARTLAR:

Hazırlık, Müdahale, Toparlanma

Boğaziçi University Cataloging –in-Publication Data

INNE : Inter-Agency Network for Education in Emergencies = eğitimde asgari standartlar : hazırlık, müdahale, toplama / Hazırlayanlar INEE Asgarî Standartlar Koordinatörü UNICEF – Eğitim Bölümü.

125 p. ; ill. ; 22 cm

ISBN 978-975-518-339-8

1. Education -- Standards. 2. Emergency management -- Study and teaching.

LB

Yayın No : 1067

Misyon Beyanı

Acil Durumlarda Eğitim için Kurumlararası Ağ (INEE) acil durumlarda ve kriz sonrası toparlanma döneminde herkesin güvenli öğrenme ortamlarında kaliteli eğitim alma hakkını garantiye almak için, hep birlikte çalışan uygulayıcı ve karar verici düzeylerde üyelerin oluşturduğu katılmak isteyen herkese açık küresel bir ağıdır.

INEE Asgarî Standartlar Koordinatörü
UNICEF – Eğitim Bölümü
3 United Nations Plaza
New York, NY 10017
USA

minimumstandards@ineesite.org

www.ineesite.org

INEE

Inter-Agency Network for Education in Emergencies
Réseau Inter-Agences pour l'Éducation en Situations d'Urgence
Red Interagencial para la Educación en Situaciones de Emergencia
Rede Inter-Institucional para a Educação em Situação de Emergência
الشبكة المشتركة لوكالات التعليم في حالات الطوارئ

EĞİTİMDE ASGARI STANDARTLAR:

HAZIRLIK, MÜDAHALE,
TOPARLANMA

Acil Durumlarda Eğitim için Kurumlararası Ağ (INEE) acil durumlarda ve kriz sonrası toparlanma döneminde herkesin güvenli öğrenme ortamlarında kaliteli eğitim alma hakkını garantiye almak için, hep birlikte çalışan uygulayıcı ve karar verici düzeylerde üyelerin oluşturduğu katılmak isteyen herkese açık küresel bir ağıdır. Bu ağa liderlik etmek ve yönlendirmek işlevini üstlenen INEE Yönlendirme Kurulu halihazırda şu kurumların temsilcilerinden oluşmaktadır: CARE, Uluslararası Çocuk Fonu (Child Fund International), Uluslararası Kurtarma Komitesi (IRC- International Rescue Committee), Mülteci Eğitim Vakfı (RET- Refugee Education Trust), Çocukları Koruyalım (Save The Children), Açık Toplum Enstitüsü (OSI- Open Society Institute), UNESCO, UNHCR, UNICEF ve Dünya Bankası.

INEE Eğitimde Asgari Standartlar Çalışma Grubu, *Eğitimde Asgari Standartlar: Hazırlık, Müdahale, Toparlanma* çalışmalarının küresel boyutta yürütülmesine aracılık eder. INEE Çalışma Grubu (2009-2011), çatışma ve afet hallerinde eğitim uzmanlığına sahip 19 kurumdan oluşmaktadır. Eğitimsel Gelişim Akademisi (AED- Academy for Educational Development), Yardım Hareketi (Action Aid), Amerikan Araştırma Enstitüleri (AIR- American Institutes of Research), Afgan Mülteciler için Temel Eğitim (BEFAR- Basic Education for Afghan Refugees), Afrikalı Kadın Eğitimciler Forumu (FAWE- Forum for African Women Educationalists), Teknik İşbirliği için Alman Topluluğu (GTZ- Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit), Uluslararası Kurtarma Komitesi (IRC- International Rescue Committee), Mavi Kalem Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (Mavi Kalem Social Assistant and Charity Association), Norveç Gelişim Ajansı (NORAD- Norwegian Agency for Development), Norveç Mülteciler Konseyi (NRC- Norwegian Refugee Council), Oxfam Novib, Uluslararası Plan (Plan International), Çocukları Koruyalım (Save The Children), UNESCO, UNHCR, UNICEF, USAID, Hollanda Savaş Çocuğu (War Child Holland), Dünya Eğitim (World Education), ZOA Mülteci Bakımı (Refugee Care).

INEE, başlangıçtan bu yana çalışma ağına destek veren, 41'den fazla kurum ve kuruluşa minnettardır. Bu kurumların tam listesi, INEE websitesi olan www.ineesite.org adresinde yer almaktadır.

INEE, acil durumlarda eğitimi savunan, destekleyen ve yürüten tüm ilgili birey ve kurumlara açıktır. İlgielenenler, INEE websitesinde www.ineesite.org/join yer alan üyelik başvuru formunu doldurarak katılım sağlayabilirler. Üyeliliğin getirdiği hiçbir yükümlülük ya da ücret söz konusu değildir.

INEE ile bağlantı kurup daha fazla bilgi almak için, www.ineesite.org websitesini ziyaret edebilir veya minimumstandards@ineesite.org e-posta adresinden INEE Asgari Standartlar Koordinatörüne ulaşabilirsiniz:

İlk Basım: INEE © 2004

İlk Basım Tekrarı: INEE © 2006

İlk Basım Tekrarı: INEE © 2009

İkinci Basım: INEE © 2010

İkinci Basım Tekrarı: INEE © 2010

Türkçeye çeviri: INEE © 2012

ISBN 1-58030-034-0

INEE Eğitimde Asgari Standartlar: Hazırlık, Müdahale, Toparlanma'nın Türkçeye çevirisi, Mavi Kalem Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (www.mavikalem.org) ile Zeynep M. Türkmen Sanduvaç'ın (zeynepturkmen@zeynepturkmen.com) çeviri koordinasyonu ve çeviri editörlüğü destekleriyle gerçekleştirilmiştir.

Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü, *INEE Eğitimde Asgari Standartlar: Hazırlık, Müdahale, Toparlanma'nın* içerik paydaşdır.

Tüm telif hakları mahfuzdur. Bu doküman telif hakkı saklı kalmakla birlikte, eğitim amaçlı olarak yeniden basılabilir. Bu tür uygulamalar için resmi izin talebi gerekmezse de, normal şartlar altında gerekli izin derhal verilmektedir. Başka şartlarda kopyalama, diğer yayınlarda kullanma, tercüme ve uyarılma gibi çalışmalar için, öncesinde yapılacak başvuruyla telif hakkı sahibinden yazılı izin alınmalıdır.

Tasarım: Creatrix Tasarım Grubu, Kanada.

Kapak fotoğrafları: Uluslararası Kurtarma Komitesi (International Rescue Committee), Çocukları Koruyalım (Save The Children), Oxfam Novib.

İÇİNDEKİLER

Eğitimde Asgari Standartlar: Hazırlık, Müdahale, Toparlanma konusuna giriş	5
Başlık Bir: Temel Standartlar	23
Toplumsal Katılım	
Standart 1: Katılım	27
Standart 2: Kaynaklar	33
Koordinasyon	
Standart 1: Koordinasyon	36
Analiz	
Standart 1: Durum Saptama ve Değerlendirme	40
Standart 2: Müdahale Stratejileri	46
Standart 3: İzleme	50
Standart 4: Değerlendirme	53
Başlık İki: Erişim ve Öğrenme Ortamı	55
Standart 1: Erişimde Eşitlik	58
Standart 2: Koruma ve İyi Olma Hali	63
Standart 3: Tesisler ve Hizmetler	70
Başlık Üç: Öğretim ve Öğrenim	75
Standart 1: Müfredat	78
Standart 2: Eğitim, Profesyonel Gelişim ve Destek	84
Standart 3: Öğretim ve Öğrenim Süreçleri	87
Standart 4: Öğrenme Sonuçlarının Ölçümü	89
Başlık Dört: Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli	91
Standart 1: Seçim ve İşe Alım	94
Standart 2: Çalışma Şartları	97
Standart 3: Destek ve Yönlendirme	100
Başlık Beş: Eğitim Politikası	103
Standart 1: Yasa ve Politikanın Şekillendirilmesi	106
Standart 2: Planlama ve Yürütme	111
Ekler	115
Ek 1: Sözlük	115
Ek 2: Kısaltmalar	124
Ek 3: Geribildirim Formu	125

EĞİTİMDE ASGARİ STANDARTLAR: HAZIRLIK, MÜDAHALE, TOPARLANMA KONUSUNA GİRİŞ

Acil Durumlarda Eğitim nedir?

Eğitim, herkes için bir insanlık hakkıdır. Özellikle çatışmalar ve afetlerden etkilenen on milyonlarca çocuk ve genç için kritik önem taşıyan eğitim maalesef acil durumlarda çoğunlukla belirgin bir biçimde kesintiye uğrar ve öğrencileri kaliteli eğitimin dönüşümsel etkilerinden mahrum bırakır.

Tüm yaş gruplarına eğitim fırsatları tanınmasını amaçlayan acil durumlarda eğitim erken çocukluk dönemi gelişimi, ilk ve orta öğretim, yaygın eğitim, meslekî ve yüksek eğitim ile yetişkin eğitimlerini kapsar. Acil durumlardan toparlanmaya kadar olan süreçte kaliteli eğitim, sürdürülebilir fiziksel, psikososyal ve düşünsel koruma sağlayarak hayat kurtarır.

Acil durumlarda eğitim, onurlu bir yaşam sağlar. Başka yardıma ihtiyaç duyan çocuklarla gençlerin saptanıp desteklenebileceği güvenli öğrenme ortamları sunmak suretiyle yaşamın devamlılığını sağlar. Kaliteli eğitim, tehlikelere ve kriz ortamının istismar edilmesine karşı fiziksel koruma sağlayarak hayat kurtarır. Kız ya da erkek öğrencinin güvenli bir öğrenme ortamındayken cinsel ya da ekonomik istismara uğramak veya zorla ya da erken yaşta evlendirilmek, silahlı güçlere dahil edilmek ya da organize suça itilmek gibi diğer risklere maruz kalması çok daha az bir ihtimaldir. Ayrıca, eğitimle edinilen hayat kurtarıcı bilgiler öğrencilerin hayatta kalma becerilerini ve zorluklarla başetme mekanizmalarını güçlendirir. Bu tür hayat kurtarıcı bilgilere örnek olarak kara mayınlarından nasıl kaçınılacağı, cinsel istismar ve HIV enfeksiyonundan nasıl korunulacağı, nereden sağlık bakımı ve yiyecek elde edilebileceği gibi bilgiler verilebilir.

Eğitim fırsatları, günlük hayatın devamı, istikrar duygularını ve gelecek için umudu besleyerek, çatışma ve afetlerin yarattığı psikososyal etkiyi de azaltır. Sorun çözme ve zorluklarla başetme becerilerinin güçlendirilmesiyle eğitim, öğrencilerin tehlikeli ortamlarda nasıl hayatta kalacakları; kendilerine nasıl bakacakları ve diğer konular hakkında bilgi sahibi olarak kararlar vermelerini sağlar. İnsanların politik mesajlar ya da birbiryle çelişen bilgi kaynakları hakkında eleştirel düşüncelerine yardım edebilir.

Okullar ve diğer öğrenme mekanları, eğitim sektörünün ötesinde, korunma, beslenme, su, çevresel hijyen ve sağlık hizmetleri gibi elzem olan diğer hizmetlerin sağlanması için başlangıç noktası işlevi görebilirler. Eğitim, korunma, sığınma, su ve çevresel hijyen, sağlık ve psikososyal sektörlerde çalışanlar arasındaki koordinasyon, öğrenci dostu, güvenli alanlar yaratılmasında çok önemli bir yer tutar.

Kaliteli eğitim, toplumların sosyal, ekonomik ve politik istikrarlarına doğrudan doğruya katkıda bulunur. Sosyal bütünleşmeyi arttırıp çatışmalara çözüm bulunması ve barışın inşa edilmesini destekleyerek şiddete dönük çatışma riskinin azalmasına yardımcı olur. Bununla birlikte, her ne kadar uzun soluklu bir barışın inşa edilme şansı, çatışmaya maruz kalan nüfusun eğitimi olmasıyla belirgin bir biçimde artıyorsa da eğitimin barış ve istikrar üstünde olumsuz bir etkisi de olabilir. Eğer eğitim, bazı öğrencilerin eğitim hakkını engelleyip eşitsizlikleri ve sosyal adaletsizliği güçlendiriyorsa ya da müfredat veya eğitim uygulamaları yanılsa o zaman çatışmaları arttırıcı katkısı olabilir. Çatışmalar esnasında eğitim tesisleri hedef alınabilir ya da öğrenciler ve eğitim personeli, okula gidip gelirken saldırıya uğrayabilirler. Bir acil durumun hemen ardından uygulamaya konulabilecek iyi tasarlanmış bir eğitim reformu eğitim sistemlerinin korunması ve çatışmalardan etkilenmiş toplumların sürdürülebilir bir barış ve gelişme yoluna döndürülmelerinde kritik öneme sahiptir.

Krizler, ulusal yetkililer, toplumsal gruplar ve uluslararası paydaşların, daha eşitlikçi eğitim sistemleri ve yapılar yaratarak sosyal dönüşümü sağlamak için birlikte çalışacakları fırsatlar sunabilir. Küçük çocuklar, kızlar, ergenler, engelli çocuklar, mülteciler ve yerlerinden edilmiş insan grupları (Internally Displaced Persons IDPs) gibi genellikle dışlanan gruplar, acil durumlarda sunulan eğitim fırsatlarından yararlanabilirler. Bu durum krizlerin eğitim kalitesi ve erişimi açısından olumlu bir getirisi olarak yorumlanabilir.

Krizler bir toplumun tüm üyelerine belli grupları dışlamadan herkes için eğitim hakkının, önemi, katılım ve hoşgörü, çatışmaların çözümü, insan hakları, çevrenin korunması ve afetlerin önlenmesi gibi konularda yeni beceriler ve değerler öğretmek için olanak da sağlayabilir. Acil durumlardan toparlanmaya kadar olan süreçte verilen eğitimin ihtiyaçlara, ortama ve duruma uygun olması zorunludur. Eğitim öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun bir müfredat kapsamında temel okuma-yazma ve sayısal becerileri vermeli ve eleştirel düşüncüyü cesaretlendirmelidir. Eğitim afet tehlikeleri hakkında katılımcıları bilgilendirerek okulları da afet riskini azaltan, çocuk ve gençleri afetten korunmada lider olarak güdümlenen toplumsal merkezler olarak tanıtan bir güvenlik ve korunma kültürü inşa edebilir.

Eğitimin afet müdahale ve insani yardım içindeki yeri nedir?

Toplumsal gruplar kriz dönemlerinde eğitime öncelik tanır. Okullar ve diğer öğrenme mekanları genellikle toplumsal grupların yaşadığı alanların merkezinde yer alır ve gelecek nesiller için hem çeşitleri fırsatları hem de daha iyi bir yaşam umudunu sembolize ederler. Öğrenci ve ailelerinin geleceğe ilişkin planları vardır ve eğitim de her bireyin toplumsal yaşama, gerek ekonomik, gerek sosyal ve gerekse de politik olarak tam anlamıyla katılımı için gerek duyacağı becerileri edinmesini sağlayan bir anahtardır.

Yakın zamana kadar insani yardım, yiyecek, barınma, su, çevresel hijyen ve sağlık hizmetlerinin verilmesi ile sınırlıydı. Eğitim ise acil durumlarda gerekli olan bir müdahaleden çok uzun dönemli kalkınma çabalarının bir parçası olarak görülmekteydi. Oysa artık eğitim yaşamı kurtaran ve yaşamın sürdürülmesinde önemli oynayan bir sektör olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla eğitimin afet müdahalesine ve insani yardım programlarına dahil edilmesi kritik öneme sahip olarak nitelendirilmektedir.

Eğitim afet müdahalesi ve insani yardım programlarının planlama ve uygulama aşamalarının ayrılmaz bir parçası olup, acil yardım sağlamanın çok daha ötesine uzanır. Tüm öğrencilerin haklarına ve ihtiyaçlarına karşılık veren etkili bir müdahale için eğitim ve diğer acil durum sektörleri arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin büyük önemi vardır. Bu durum, Sphere-INEE ortaklık antlaşmasında ve Kurumlararası Daimi Kurul (IASC) Eğitim Kümesinde (sayfa 20 ve 21'deki Stratejik Bağlantılar bölümüne bakınız) yansıtılmaktadır.

İnsani müdahale bir kriz öncesi afete hazırlık ile başlayıp acil duruma müdahale ile devam ederek erken toparlanma dönemine kadar uzayan bir süreklilik hali olarak tanımlanır. Kronik istikrarsızlık hallerinde, bu doğrusal gelişim genellikle gerçeğe bağdaşmasa da analiz ve planlama için faydalı bir çerçeve çalışması sunabilir.

INEE Asgari Standartları nelerdir?

INEE Asgari Standartlar El kitabı, herbirine temel faaliyetler ve kılavuz notların eşlik ettiği 19 standart içermektedir. El kitabı eğitim alanında hazırlık, müdahale ve toparlanma faaliyetlerinin kalitesini yükseltip güvenli, durum ve ihtiyaçlara uygun öğrenme fırsatlarına erişimi arttırmayı; aynı zamanda da bu hizmetlerin sağlanmasında uygulayıcıların sorumluluk üstlenmesini ve hesap verebilirliğini tesis etmeyi amaçlamaktadır.

Acil Durumlarda Eğitim için Kurumlararası Ağ (INEE) tarafından, bu kitabın geliştirilmesi ve 2010'da da güncellenmesi (daha fazla detayı aşağıda bulabilirsiniz) için dünyanın dört bir yanındaki ulusal yetkililer, uygulamacılar, politika yapıcılar, akademisyenler ve diğer eğitimcileri kapsayan bir danışmanlık süreci başlatıldı. INEE Asgari Standartlar el kitabındaki rehber bilgilerin, kırsal ve kentsel alanlarda, aralarında doğal olaylar ve çatışmaların, yavaş ve hızlı ortaya çıkan olayların sebep olduğu afet ve acil durumların da bulunduğu bir dizi oluşumun ortaya çıkardığı krizlere müdahalede kullanılması tasarlanmaktadır.

INEE Asgari Standartlar El kitabının odağında, insani müdahaleyle koordineli olarak kalitenin temini yer almaktadır ki bu da afetten etkilenmiş insanların eğitimsel hak ve ihtiyaçlarının, onurlarını koruyacak süreçler doğrultusunda

karşılanmasıdır. Eğitim sektöründe insani yardım ve kalkınma programlarının koordinasyonu da önemlidir. Özellikle çatışmalardan etkilenmiş toplumlarda olağan hayat çatışma, istikrarsızlık ve insana bağlı krizler nedeniyle kesintiye uğrayabilir. Bu durumlarda, insani yardım ve kalkınmayı destekleyen kurumlar genellikle eşzamanlı olarak eğitime destek verirler. Paydaşlar arasındaki koordinasyon ve yakın işbirliği insani yardımdan kalkınma desteğine geçiş süreci de dahil olmak üzere, eğitimin etkin biçimde desteklenmesi açısından kritik öneme sahiptir. Bu el kitabı, gelecekte acil durumların oluşma riskini azaltan ve bu durumlara karşı hazırlıklı olmayı sağlayan bir anlayış içinde ele alınmıştır. Kaliteli eğitim için sağlam bir temel hazırlayacak biçimde birdenbire ortaya çıkan acil durumlara hazırlıklı olmak ve müdahale etmekle ilgili yol gösterici bilgi verir. Aynı zamanda toparlanma ve kalkınma evrelerinde daha güçlü eğitim sistemlerinin inşasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

INEE Asgari Standartları nasıl geliştirildi?

INEE Asgari Standartları 2003–2004 arasında, yerel, ulusal ve bölgesel danışmanlıkların yanısıra, INEE websitesi üye listesi aracılığı ile uzaktan (online) danışmanlıkları da kapsayan bir süreçte geliştirilmiş, üstünde tartışılmış ve kabul edilmiştir. Oldukça uzun olan bu danışmanlık süreci, INEE'nin işbirliği, şeffaflık, etkin maliyet ve danışarak karara varma rehber prensiplerinin yansımalarıdır. INEE Asgari Standartlarının ilk basımının geliştirilmesine 50'den fazla ülkeden 2,250'yi aşan sayıda kişi katkıda bulunmuştur. 2009–2010 arasında, standartları kullananlardan alınan öneriler ve değerlendirme bulgularına dayalı olarak, çalışma ağı bir güncelleme süreci başlatmıştır. Bununla ulaşılmak istenen, el kitabının:

- acil durumlarda eğitim hizmeti alanında yakın dönemdeki gelişmeleri yansıtması;
- kitabı kullananların deneyimleri ve başarılı uygulamalardan elde edilen sonuç ve geri bildirimler doğrultusunda uyarlanan standartları içermesi;
- 2004 baskısına kıyasla kullanımı daha kolay bir formata sahip olmasıdır.

INEE Asgari Standartlarının 2010'daki güncellenmesi, özündeki danışmanlık sürecine ve INEE'nin eğitim, insani yardım ve gelişim uygulayıcıları ile politika yapımcılarıyla olan güçlü ilişkilerine dayanarak yapılmıştır. Sürecin temel aşamaları, el kitabı hakkında sağlanan geri bildirimlerin analizi, online danışmanlıklar, uzman grubun danışmanlıkları süresince ortaya çıkan birbiri ile kesişen alanların güçlendirilmesi, her bir standartlar başlığının pekiştirilmesi, ikili bir gözden geçirme ve çalışma ağının hizmet listesi vasıtasıyla INEE üyelerince gerçekleştirilen online bir gözden geçirmeyi kapsamıştır. Dünyanın her tarafından 1,000'den fazla kişi katılımında bulunmuştur.

Onurlu yaşama hakkını temin edecek bir insan hakları çerçeve çalışması.

İnsan hakları, insanîyet ve sığınmacılık hukuku, uluslararası yasal uygulamaların hem barış döneminde hem de çatışma ve afetlerin sebep olduğu kriz dönemlerinde insan haklarını düzenleyip garanti altına alan ortalama standartların gövdesini teşkil eder. INEE Asgari Standartları, insan haklarından ve özellikle de insan hakları belgesinde dile getirildiği şekliyle eğitim haklarından türetilmiştir.

1990 Jomtien Bildirgesi, 2000 Dünya Eğitimi Forumunun Herkes için Eğitimi öne çıkaran Faaliyet Çalışma Çerçevesi ve 2000 Binyıl Kalkınma Hedefleri, yasal anlamda bağlayıcı olmamakla birlikte eğitim hakkını yeniden teyid etmekle kalmayıp ve bazı durumlarda daha da geliştirmektedir. Bu bildireler kriz hallerinde eğitimin önemine, yerlerinden edilmiş insan grupları ve mültecileri içine alacak biçimde özellikle dikkat çekmektedir. Ayrıca erken çocukluk eğitimi, tüm genç ve yetişkinlerin öğrenim programlarına erişimleri ve mevcut eğitim programlarının kalitesinin artırılmasını da vurgulamaktadırlar.

INEE Asgari Standartları, aynı zamanda da Sphere Projesi İnsani Yardım Sözleşmesinden türemiştir. Bu sözleşme, uluslararası insani yardım, uluslararası insan hakları ve mülteciler yasaları ile *Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketinin Tüzüklerine ilaveten, afet müdahale ve insani yardım hizmeti veren sivil toplum kuruluşların (STK) uygulama ve prensiplerine dayalıdır.* İnsani Yardım Beyanamesi, afet ve silahlı çatışmalara maruz kalmış tüm insanların güven içinde ve onurlu bir yaşam sürmelerini sağlayacak temel şartların temini için gereken koruma ve yardımı almaya hakları olduğuna dair inancı dile getirir. Yardım ve korunma haklarının garantiye alınması için devletlere ve savaşı taraflara düşen sorumluluklara işaret eden bu Beyanname uygun yetkili mercilerin kendilerine düşen sorumlulukları yerine getirememeleri ya da getirmede isteksiz davrandıkları durumlarda, gereken yardım ve korumanın insani yardım kuruluşlarınca sağlanmasına müsaade etmelerini zorunlu kılar (www.sphereproject.org sayfasına bakınız).

INEE Asgari Standartlarının altında yatan uluslararası yasal enstrümanlar

İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi (1948) (Madde 2, 26)

Dördüncü Cenevre Konvansiyonu (1949) (Madde 3, 24, 50) ve Ek Protokol II (1977) (Madde 4.3, Bent (a))

Siğınmacıların Durumlarına İlişkin Konvansiyon (1951) (Madde 3, 22)

Sivil ve Politik Haklara Dair Uluslararası Akit (1966) (Madde 2)

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara Dair Uluslararası Akit (1966) (Madde 2, 13, 14)

Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması hakkındaki Konvansiyon (1979) (Madde 10)

Çocuk Hakları Konvansiyonu (1989) (Madde 2, 22, 28, 29, 30, 38, 39)

Uluslararası Suç Mahkemesinin Roma Statüsü (1998) (Madde 8, Şık (2), Bent (b), Fıkra (ix) ve Madde 8, Şık (2), Bent (e), Fıkra (iv))

Yerlerinden Edilmiş İnsanlar Kılavuz Prensipler (bağlayıcı değil) (1998) (Paragraf 23)

Engellilerin Hakları Hakkındaki Konvansiyon (2006) (Madde 24)

Acil durumlarda eğitim hakkı var mıdır?

Evet. İnsan hakları evrenseldir ve acil durumlarda bile geçerlidir. Eğitim hakkı, hem insani bir hak hem de haklarını kullanabilme hakkıdır. Eğitim, insanların kapasitelerini tam olarak kullanabilmeleri ve yaşama ve sağlıklı olma gibi diğer haklarını kullanabilmek için ihtiyaç duydukları becerileri sağlar. Örneğin, kara mayınları hakkındaki güvenlik uyarılarını okuyabilen bir kişi mayınlanmış alanlardan kaçınmayı bilecektir. Temel okuryazarlık sağlık hakkını da destekler. İnsanların doktorlarca yazılan tıbbi direktifleri okuyup ilaç şişeleri üstündeki kullanım miktarlarını doğru takip etmelerine yardım eder.

Herkese kaliteli eğitim sağlanması, eğitim bakanlıkları ve yerel eğitim yetkililerinin delegasyonunda ulusal yetkililerin sorumluluğudur. Acil durumlarda, Birleşmiş Milletler (BM) gibi çok uluslu kurumlar, ulusal ve uluslararası STK'lar, toplumsal hizmete dayalı kuruluşlar gibi diğer paydaşlar da eğitim faaliyetlerinde sorumluluk alırlar. Uygun yetkili mercilerin kendilerine düşen sorumlulukları yerine getirememeleri ya da getirmede isteksiz davrandıkları durumlarda, bu paydaşların eğitim sağlama konusunda sorumluluk almaya hazır olmaları gerekir. INEE Asgari Standartlar El Kitabı, bütün paydaşların kaliteli eğitim sağlanmasında başarılı olmalarına yardım edecek doğru uygulama çerçevesini sağlar.

'Kaliteli eğitim', ihtiyaç olan yerde verilen, erişilebilen, kabul edilebilir ve uyarlanabilir eğitim demektir. INEE Asgari Standartları, insan hakları yasasının dilini ve ruhunu eğitim planlamasının temeli olarak alır. Ek olarak, katılımcılık, hesap verebilirlik, ayırmıcılık yapılmaması ve yasal koruma sağlama prensiplerini yaşama geçirmek suretiyle kaliteli eğitimin gerçekleştirilmesine yardımcı olurlar.

INEE ASGARİ STANDARTLAR EL KİTABININ KULLANIMI

INEE Asgari Standartlarının içeriği nedir?

INEE Asgari Standartları 5 ana başlık altında düzenlenmiştir:

Temel Standartlar: Koordinasyonun yanısıra toplum katılımı ve analizi de dahil edecek biçimde yeniden düzenlenerek genişletilmiş olan bu standartlar bütünsel ve kaliteli bir müdahale gerçekleştirilebilmesi için tüm başlıklar içinde uygulanmalıdır. Bu standartlar, proje döngüsünün bütün basamaklarında içeriğin daha iyi anlaşılması ve takip eden başlıklardaki standartların daha doğru olarak uygulanmaları için iyi bir durum tespitinin gerekliliğine özellikle dikkat çeker.

Erişim ve Öğrenme Ortamı: Güvenli, duruma ve ihtiyaca uygun öğrenme fırsatlarına erişime odaklanır. Bu başlıktaki standartlar can güvenliğini, emniyeti, kişilerin fiziksel, düşünsel ve psikolojik sağlıklarını iyileştirmeye yardımcı olacak sağlık, su ve çevresel hijyen, beslenme ve barınma gibi diğer sektörlerle olan kritik bağlara dikkat çekerler.

Öğretim ve Öğrenim: Müfredat, eğitimci eğitimi, profesyonel gelişim ve destek, öğretim ve öğrenme süreçleri ile öğrenme sonuçlarının ölçümünü kapsayan ve etkili öğretimi ve öğrenmeyi destekleyen kritik unsurlara odaklanır.

Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli: Bu başlık altındaki standartlar eğitim alanındaki insan kaynaklarının yönetimini kapsar ki bu da personelin seçimi ve işe alımı, çalışma şartları, gözetim ve desteklemeyi içerir.

Eğitim Politikası: Bu başlık altındaki standartlar, politika şekillendirip kanun haline getirmek, planlamak ve yürütmek üstüne odaklıdır.

El kitabındaki her bölüm, eğitim çalışmalarına ait farklı bir başlığı ele alsada kitaptaki bütün standartlar diğerleriyle kesişmektedir. Kaliteli eğitim hakkında kapsamlı bir görüş sağlamak amacıyla, uygun durumlarda diğer başlıklardaki ilgili standartlar ya da kılavuz notlarla olan önemli bağlantıları işaret eden notlar verilmiştir.

Asgari Standartlar El Kitabının 2010 baskısındaki yenilikler nelerdir?

El Kitabının 2004 baskısına aşına olanlar, bu kitabın içeriğinde yer alanların çoğunu hatırlayacaklardır. Geliştirilen kısımlar şunlardır:

- Durum analizi ve temel meselelerin daha güçlü ele alınması: korunma, psikososyal destek, çatışmanın hafifletilmesi, afet riskinin azaltılması, erken çocukluk gelişimi, cinsiyet, HIV ve AIDS, insan hakları, katılımcı eğitim, sektörlerarası ilişkiler (sağlık, su, çevresel hijyen ve hijyenin tanıtılması, barınma, yiyecek ve beslenme) ve gençlik. Bu temel meselelerdeki uygulamalarda yardımcı olacak araçlar için INEE Araç Çantasına: www.ineesite.org/toolkit bakınız.
- Standartların karşılanması için ele alınması gereken temel göstergelerden ziyade, temel faaliyetlerin dahil edilmesi (bir sonraki sayfada yer alan kutucuğa bakınız);
- Tüm eğitim çalışmalarına dayanak olarak bu standartların kullanımına ihtiyaç duyulduğunu göstermek amacıyla, 'Bütün Kategorilerde Ortak Olan Standartlar' adlı ilk başlığın 'Temel Standartlar' olarak değiştirilmesi. Ek olarak, bütün eğitim çalışmalarında koordinasyon gerektiğinden, Koordinasyon bahsi Eğitim Politikaları başlığı altından çıkarılarak bu ilk başlık altına alınmıştır.

İçinde Bulunulan Durumun Analizi

İnsani müdahalenin merkezinde yer alması şart olan afet ve acil durumlardan etkilenen nüfus güncellenmiş INEE Asgari Standartlarının da merkezindedir. Mevcut kaynaklar ve iktidarın kontrolündeki eşitsizlikler afet ve çatışmaların insanlar üzerinde farklı etkiler yaratması sonucunu doğurur. Zarargörebilirlik, bir afet veya çatışmanın zararlı etkilerine karşı insanları daha da hassaslaştıran bir özellik ya da ortamsal yapıdır. Zarargörebilirliğin belirlenmesinde, insanların içinde yaşadıkları sosyal, kuşaksal, fiziksel, ekolojik, kültürel, coğrafi, ekonomik ve politik bağlamlar rol oynar. İçinde bulunulan duruma göre kadınlar, engelli insanlar, çocuklar, kızlar, daha önce silahlı güçler veya gruplarla bağlantısı olmuş çocuklar ve HIV enfeksiyonu taşıyan kişiler zarar görebilirliği yüksek gruplarda yer alabilir. Kapasite, üzerinde fikir birliği sağlanmış hedeflerin başarılması için kullanılacak bireyde, toplumda, toplumsal bir grupta ya da kuruluşta mevcut olan güç, özellikler ve kaynaklardır.

İçinde bulunulan bağlamın zarar görebilirlik ve kapasite üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu anlamak için, eğitim paydaşlarının yerel koşulları analiz ederken birbiriyle örtüşen ve sürekli değişim içinde olan zarar görebilirlik ve kapasiteyi göz önüne almaları gerekir. Bazı bağlamlarda etnik durum, sınıf ya da kast, yerinden edilmişlik veya dini ya da politik kimlikler nedeniyle insanların zarar görebilirliği daha da artmaktadır. Bu unsurlar kaliteli eğitim hizmetlerine erişimi etkileyebilir. Bu nedenle etkin insani müdahale için her ortamda insanların ihtiyaçları, zarar görebilirlikleri ve kapasitelerinin kapsamlı bir analizinin yapılması elzemdir. Temel Standartlar, el kitabının tamamı boyunca devam edecek biçimde, bağlam analizi üzerine kılavuz bilgiler içermektedir.

Bir krizde, insanların zarar görebilirliklerini azaltmak için onların dayanma ve toparlanma güçleri ve kapasitelerini anlayıp, çalışmalarını bunlar üzerine inşa etmek gerekir. Yerel müdahaleleri anlama ve destekleme, yerel aktörlerin kapasitesini geliştirme kesinlikle öncelikli konulardır. Temel Standartlardaki durum analizinin güçlendirilip temel meselelerin baştan sona devam etmesiyle 2010 El Kitabı, eğitimdeki hazırlık, müdahale ve toparlanma süreçlerinde bağlam, zarar görebilirlik ve kapasitenin daha iyi değerlendirilmesi için kapsamlı bir çerçeve sağlamaktadır.

Standart, temel faaliyet ve kılavuz not arasında ne fark vardır?

Her standart aynı formata sahiptir. Önce **Asgari Standart** ortaya konur. Standartlar, afet ya da çatışmaya maruz kalmış insanların onurlu bir yaşam ve güvenli, kaliteli, uygun bir eğitim hakları vardır prensibinden türemiştir. Bundan dolayı da doğası gereği nitelikselidir; bu evrensel olup bütün ortamlarda uygulanabilir demektir.

Standartları, bunların başarılması için yöntemler öneren bir dizi **temel faaliyet** izler. Bazı faaliyetler, her bağlamda uygulanamayabilir; belli durumlara göre uyarlamalar yapılmalıdır. Uygulamayı yapacak kişi, standardın karşılanması için alternatif faaliyetleri devreye sokabilir.

Son olarak da, **kılavuz notlar** asgari standartların uygulanmasında ve temel faaliyetlerin farklı durumlara uygulanmasında göz önüne alınacak iyi uygulamalara ait belli özellikleri tanıtır. Öncelikli sorunlar ve uygulamada karşılaşılan güçlüklerle yönelik tavsiyelerde bulunurken, geri plan bilgisi ve saptamaları da sağlar.

INEE Asgari Standartlarını kimler kullanmalı?

Afet riskinin azaltılması ve çatışmanın hafifletilmesi de dahil olmak üzere, acil durumlarda eğitim hazırlığı, müdahalesi ve toparlanma süreçlerinde yer alan bütün paydaşlar, bu asgari standartları, temel faaliyetleri ve kılavuz notları kullanmalı ve kullanımını desteklemelidir. Bu standartlar, paydaşların ülke ve küresel boyutlarda biraraya gelip güvenli ve kaliteli bir eğitime erişimi temin etmek için gereken teknik bilgi ve iyi uygulamalar konusunda bir çerçeve sağlamaktadırlar. Bu paydaşlar şunlardır:

- ulusal ve yerel düzeydeki eğitim yetkilileri;
- BM birimleri;
- iki ya da çokuluslu kuruluşlar;
- STK'lar ve okul aile birlikleri de dahil olmak üzere diğer toplumsal kurumlar;
- öğretmenler, diğer eğitim personeli ve öğretmen sendikaları;
- eğitim sektöründeki koordinasyon komiteleri ve Eğitim Kümeleri;
- eğitim danışmanları;
- araştırmacılar ve akademisyenler;
- insan hakları ve insani yardım savunucuları.

INEE Asgari Standartlarını kendi yerel durumuma nasıl uyarlayabilirim?

İnsan haklarına dayalı evrensel standartlarla, bunların uygulamaya konması arasında kaçınılmaz bir gerginlik oluşur. Standartlar evrensel boyutlarda kaliteli eğitime erişim hedeflerini belirlerken, temel faaliyetler her standardın başarılması için atılması gereken belli adımları temsil eder. Her ortam farklı olduğundan, el kitabındaki temel faaliyetlerin, yerel durumların özelliklerine

göre uyarlanması gerekir. Örneğin, öğretmen-öğrenci oranı hakkındaki temel faaliyet, “uygun öğretmen-öğrenci oranının temini için yeterli sayıda öğretmen görevlendirilmelidir” der (sayfa 96'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli, Standart 1, Kılavuz not 5'e bakınız). Bu, uygun paydaşlara da danışılarak, yerel kabul görececek şekilde içinde bulunulan duruma göre belirlenmelidir. Ani ortaya çıkan acil bir durumda öğretmen başına 60 öğrenci kabul edilebilir bir oranken, kronikleşmiş bir acil durum ya da toparlanma sürecinde, bu rakkamın öğretmen başına 30 ya da 40 öğrenci düşecek şekilde iyileştirilmesi beklenebilir. Yerel kabul görececek bağlamsal faaliyetlerin belirlenmesinde içinde bulunulan durum kullanılacak kaynaklar ve acil durumun hangi safhasında bulunduğunu da kapsayacak biçimde göz önüne alınmalıdır.

İdeal olan, duruma uyarlama sürecinin, eğitimde acil durum planlaması ve hazırlığının bir parçası olarak herhangi bir acil durum öncesinde hazır edilmesidir. INEE Asgari Standartlarını kullananların tecrübeleri, duruma uyarlama yapmanın katılımı ve işbirliği ile çok daha etkili olduğunu göstermektedir. Çalışır olduğu hallerde, bir eğitim sektörü koordinasyon komitesi ya da bir Eğitim Kümesi standartları karşılamak için yerel olarak uygun, sağlam ve uygulanabilir faaliyetlerin geliştirilebileceği ideal ortamlardır. (INEE Asgari Standartlarının Duruma Uyarlanmasına rehberlik etmesi için INEE Araç çantasına başvurunuz: www.ineesite.org/toolkit).

Bazı durumlarda, yerel faktörler asgari standartların ve temel faaliyetlerin gerçekleşmesini kısa dönemde erişilmez kılar. Böyle bir şey olduğunda el kitabında listelenmiş standartlar ve temel faaliyetlerle yerel bağlamdaki gerçekler arasındaki boşluğu anlamak ve ona göre davranmak kritik önem taşır. Standartları gerçekleştirmek için güçlükler incelenerek değişiklik stratejileri belirlenmelidir. Ancak o zaman program ve politika stratejileri geliştirilip boşluğu azaltmak için savunma yapılabilir.

INEE Asgari Standartları insani yardım ve müdahale faaliyetlerinin afetten etkilenen insanların ve eğitim hakları ve ihtiyaçlarına saygılı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için geliştirilmiştir. Amaç, krizlerden etkilenmiş insanların yaşamlarında belirgin bir fark yaratmaktır. Bunu hiçbir el kitabı tek başına başaramaz; ama siz başarabilirsiniz. INEE, gelecekte yapılacak düzeltmelerde kullanılmak üzere, INEE Asgari Standartları 2010 baskısı hakkında geribildirim yapmanızdan memnuniyet duyacaktır. İster el kitabının arkasındaki isterseniz de www.ineesite.org/feedback adresindeki Geribildirim Formunu kullanabilirsiniz.

INEE Asgari Standartlarının uygulanması ve kurumsallaştırılmasına yardım edecek araçlar

INEE Asgari Standartlarının uygulanması ve kurumsallaştırılmasını destekleyecek materyaller INEE web sitesinde mevcuttur: www.ineesite.org/standards.

INEE Asgari Standartlar Tercümelere: www.ineesite.org/translations

INEE Asgari Standartları el kitabının 2004 basımı, halen 23 dilde mevcuttur. Bu yeni basım da Arapça, Fransızca, İspanyolca, Portekizce, Türkçe ve diğer dillere çevrilmiştir.

INEE Araç çantası: www.ineesite.org/toolkit

INEE Araç çantasında, INEE Asgari Standartlar El Kitabı, eğitim ve tanıtım materyalleriyle (bütün tercümelere de dahil olmak üzere) birlikte, standartların gerçekleştirilmesi için göstergeleri yerel koşullara uyarlayacak pratik araçlar da yer alır. Bu araçlar, hem el kitabındaki her bir başlığa hem de kitabın başından sonuna kadar ele alınan temel meselelere bağlıdır. Araç çantasında, aynı zamanda da INEE Asgari Standartlar El kitabını tamamlayıp desteklemek için geliştirilmiş olan, Daha Güvenli Okul Yapımı üstüne Kılavuz Notlar, Öğretmenlerin Desteklenmesi için Kılavuz Notlar, Öğrenim ve Öğretim üstüne Kılavuz Notlar, Katılımcı Eğitim için Cep Rehberi ve Cinsiyet Cep Rehberi gibi bir dizi araç da yer alır.

INEE Asgari Standartları Referans Aracı: www.ineesite.org/MSreferencetool

Bu araç, okumayı kolaylaştıran bir formatta, bütün standartları, temel faaliyetleri ve kılavuz notları listeleyen, 'dayanıklı' bir kitapçık şeklinde hazırlanmış bir hızlı referans sağlama rehberidir.

INEE Asgari Standartları Kurumsallaşma Kontrol Listesi: www.ineesite.org/institutionalisation

Farklı türden kurumların (BM birimleri, STK'lar, hükümetler, fon sağlayıcılar, eğitim hizmetlerinin koordinasyonunu sağlayan kurumlar ve eğitim kümeleri) belli başlı ihtiyaçlarını karşılamak için geliştirilmiştir. Bu kontrol listelerinde kurumların kendi bünyesinde ve iki ya da çok taraflı çalışmalarda, asgari standartları bütünleştirdikleri çeşitli faaliyetlerden örnekleri içerir.

INEE Asgari Standartlarını nasıl kullanmalıyım?

Diğer başlıklar olan Erişim ve Öğrenme Ortamı, Öğretim ve Öğrenim, Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli ve Eğitim Politikası içindeki standartları uyguladığınızda, mutlaka Temel Standartları kullanın. Aynı zamanda, başlığa uygun önemli meseleleri ortaya koyan her standart başlığı için yapılan kısa tanıtımı da okuyun. Standartların uygulanmasına yardım edecek iyi uygulamalarda kullanılan teknik araçlar INEE Araç çantasında bulunabilir: www.ineesite.org/toolkit.

INEE Asgari Standartlar El kitabı, insani müdahalenin planlama, yürütme, izleme ve değerlendirme (aşağıdaki 1. örneğe bakınız) aşamalarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Eğer eğitim paydaşları el kitabını biliyorlarsa ve onu ani gelişen bir acil müdahalede kullanmak için önceden eğitim almışlarsa, kitap çok daha etkin kullanılacaktır (aşağıdaki 2. örneğe bakınız). El kitabı, kapasite oluşturulmasında bir eğitim yardımcısı olarak çok değerlidir. Ek olarak, insani alanlar ve kaynak sağlanması konularında müzakere ederken bir savunma aracı olarak da kullanılabilir (aşağıdaki 3. örneğe bakınız). El kitabı, afete hazırlık, acil durum planlaması ve sektör içi koordinasyon için de faydalı olur.

INEE ASGARİ STANDARTLARINI KARŞILAYABİLİRİZ

2004'te ilk kez ortaya konduğundan beri, INEE Asgari Standartları El kitabı, bir acil durumun başlangıcından toparlanma safhasına kadar kaliteli eğitimin desteklenmesinde etkili bir araç olduğunu, 80'i aşkın ülkede kanıtlamıştır. Standartlar, hükümetler, toplum kuruluşları ve uluslararası kurumların da aralarında bulunduğu farklı paydaşların herkesce kabul gören bir çerçevede içinde ortak hedefler için çalışmalarını sağlar. INEE Asgari Standartlarını kullananlar, el kitabının şu konularda kendilerine yardımcı olduğunu rapor etmişlerdir:

- acil durumlar boyunca, toparlanmaya kadar olan süreçte, eğitim programlarının tasarımı ve yürütülmesinde toplumsal katılımın tam anlamıyla sağlanması;
- eğitim ihtiyaçlarının tespiti ve müdahale faaliyetlerinin daha iyi koordine edilmesi;
- ulusal eğitim sistemlerinin güçlendirilmesi;
- eğitim hizmetlerinin iyileştirilmesine katkı sağlanması;
- acil durumlar boyunca, toparlanma ve gelişmeye kadar olan süreçte eğitim çalışmalarının izleme ve değerlendirmesi;
- yüksek kaliteli eğitim programlarının yürütülmesinde bilgi ve becerileri arttıracak kapasitenin yaratılması;
- eğitim sektörüne bağımsız kurumlara yatırımlarını yönlendirmede kılavuzluk edilmesi.

INEE Asgari Standartları, aynı zamanda eğitim hizmeti verenlerin hesap verebilirliklerini teminat altına alacak araçları da sunmaktadır. Bağışçı kurumlar bu standartları destekledikleri eğitim projelerinde kalite ve güvenilirliği sağlayıcı çerçeve olarak giderek daha sık kullanılmaktadırlar.

Aşağıda, standartların belli bazı bağlamlarda nasıl kullanıldıklarını gösteren örnekler yer almaktadır:

- 1. Irak'ta okul rehabilitasyonu:* İnsanların evlerini boşaltmalarına neden olan çatışmalardan sonra, Felluçe kentindeki beş devlet okulunun rehabilitasyonunda INEE Asgari Standartları kullanılmıştır. 2007'de, öğrenciler, ana-babalar ve öğretmenler, hem geri dönenler hem de çatışmalar sırasında evlerini terk etmeyenler, okul rehabilitasyon programındaki öncelikli alanların belirlenmesiyle ilgili tartışmaların yapıldığı odak gruplarda yer aldılar. Toplumsal Katılım standartları ile Erişim ve Öğrenme Ortamı başlığının rehberliğinde, su, çevresel hijyen ve sınıfların hazırlanması öncelikler olarak belirlendi ve bir Toplumsal Eğitim Komitesi, TEK (CEC) kuruldu. Kadınların TEK (CEC) içinde yer almalarının temini için kadın proje personeli anneleri ve genç kız öğrencileri evlerinde ziyaret edip okul kayıtlarında kız öğrenci sayısının çok düşük olmasının sebeplerini belirledi. Okula giden kızların güvenliğine ilişkin endişeler kız öğrencilerin okula hep birlikte ve yanlarına bir de koruma verilerek gitmelerinin sağlanmasıyla giderildi. Okullarda bekar erkek öğretmenlerin çalışmasıyla ilgili hoşnutsuzluk, TEK'in (CEC) işe alımlarda şeffaflığın artırılması için okul idareleri ile birlikte çalışmasıyla çözümlendi. Böylelikle ailelerin, öğretmenlerin çocukların sorumluluğunu yüklenebileceklerine olan güvenleri arttı ve bu da okula devam oranlarının artmasına yardımcı oldu.
- 2. Hint Okyanusundaki tsunami sonrasında kurumlar arası koordinasyon:* Endonezya, 2004 Aralık ayındaki deprem ve tsunami sırasında en büyük insan kaybı ve fiziksel hasarı yaşadı. Aceh idari bölgesinde, 44,000'den fazla öğrenci, 2,500'ü aşkın öğretmen ve eğitim personeli öldü. Kurtulmayı başaran 150,000 öğrenci ise düzenli eğitim tesislerine erişimlerini yitirdiler. Müdahalede, INEE Asgari Standartları, daha yüksek düzeyde koordinasyonu mümkün kıldığı ve acil durum safhasında uygulanırılığı arttırdığı için uygun bir tasarım ve yürütme aracı olarak büyük çapta kabul gördü. Koordinasyonda Asgari Standartın kullanılmasıyla yerel yetkililer ve uluslararası birimler, Banda Aceh'te düzenli olarak toplanan bir Eğitim Koordinasyon Komitesi kurdu. Kurumlararası Asgari Standartlar Çalışma Grubu, deneyim ve iyi uygulamaların paylaşarak asgari standartların kullanımı konusunda kurum kadrolarını eğitti. El kitabı, süratle Bahasa Endonezya diline tercüme edildi ve Aceh İdari Bölge Eğitim Bakanlığınca kullanıldı.

Burada çıkarılan en önemli ders, ani gelişen bir acil durumda koordinasyon ve uygulamanın hızla ilerlemesinde aynı kadroyla çalışmaların devam ettirilmesinin önemi olmuştur. Yeni kadronun uyum eğitimlerinde sistematik olarak INEE Asgari Standartlarının yer almasının böyle bir acil durumda daha iyi koordinasyon sağlanmasında çok önemli bir etkisi olmuştur.

3. *Bağışçı politikasının güçlendirilmesi*: Norveç, eğitimi doğrudan insani yardım politikalarının bir parçası olarak ele alan beş bağışçıdan biridir ve hem INEE'ye hem de Asgari Standartlara çok destek olmuştur. 2007'de, Norveç Dış İşleri Bakanlığı (MFA), farkındalığın artırılması, pratik uygulama ve Norveç Geliştirme Kurumu (NORAD), MFA ve ortakları tarafından INEE Asgari Standartlarından sistematik olarak yararlanmayı temin amacıyla bir Acil Durum Eğitim Ekibi kurar. Acil Durum Eğitim Ekibi, MFA ve NORAD'a (Norwegian Agency for Development Cooperation) eğitim için hibe tahsis konusunda tavsiyelerde bulunur. INEE Bültenlerindeki gerekli bilgiyi konuya uygun meslekdaşları ile paylaşır. NORAD'a finansal destek için başvuran kurumlardan INEE Asgari Standartlarını nasıl kullandıkları hakkında açıklama istenmesini önerir. INEE Asgari Standartları, 2008 yılında Güney Sudan'a UNICEF, Dünya Bankası ve Avrupa Birliğince yapılan yıllık karma bağışın referans maddeleri içine dahil edildi. Böylelikle NORAD, hem ortak bağışçı kurumlar hem de eğitim sektörünün yeniden yapılandırılmasından sorumlu olan Güney Sudan Eğitim Bakanlığınca INEE Asgari Standartlarının kullanımı ve kurumsallaştırılmasına önyak oldu. NORAD, Asgari Standartların kurumsallaştırılmasında INEE üyesi olan önemli Norveç STK'ları tarafından desteklenmektedir. Diğer yandan, Acil durumlarda Eğitim Ekibi de diğer Norveçli STK'ları ve araştırma kurumlarını kendi programlarını geliştirirken standartları benimsemeleri ve bunlardan yararlanmaları için cesaretlendirmektedir. Norveç Hükümeti INEE'yi desteklemekte olup INEE Asgari Standartlarını uygulaması da özellikle öğretmenler, cinsiyet ve acil durumlara ilişkin küresel boyuttaki eğitim tartışma ve müzakerelerinde liderlik etmesiyle kendini göstermektedir.

Dünyada INEE Asgari Standartlarının uygulama ve etkileri hakkında başka örnekler için www.ineesite.org/MScasestudies sayfasına bakınız.

STRATEJİK BAĞLAR

İnsani Faaliyet açısından INEE Asgari Standartları ile Sphere Asgari Standartları arasındaki bağlar nelerdir?

1997'de bir grup insani yardım sağlayan STK ile Kızılay ve Kızılhaç hareketi tarafından başlatılan Sphere Projesi İnsani Yardım ve Afet Müdahalesinde Asgari Standartlar ile afete maruz kalmış insanların insani yardımdan ne beklemeye haklarının olduğunu açığa kavuşturmuştur. Sphere El kitabı, su kaynakları, çevresel hijyen ve hijyen kurallarının tanıtımı, gıda güvenliği ve beslenme, barınma, yerleşme ve gıda dışı maddeler, sağlık sektörleri için asgari standartları içermektedir.

INEE Asgari Standartları, Sphere Projesinin özündeki inançları yansıtmaktadır. Bu da çatışma ve afetlerin yarattığı ızdırabın azaltılması için gereken tüm adımların atılması gerektiği ve afetlerden etkilenen insanların onurlu bir yaşam sürme haklarının olduğu anlamına gelir. 2008 Ekim ayında, Sphere Projesi ve INEE, Sphere Projesinin INEE Asgari Standartlarının kalitesini ve bunların geliştirilmesinde harcanan geniş danışmanlık sürecini kabul ettiği bir Eşlik Anlaşması imzaladılar. Böylelikle, INEE Asgari Standartlarının Sphere Projesi Afet Müdahalesinde Asgari Standartlar ve İnsani Yardım Sözleşmesinin eşlikçisi ve tamamlayıcısı olarak kullanılması, Sphere Projesi tarafından önerilmiş oldu. Eşlik Anlaşması, eğitim ile Sphere tarafından temsil edilen ve bir acil durumda gerçekleşen sektörler arasında bir sektörler arası bağın temininin önemini pekiştirmektedir. Bununla, krizlerden etkilenmiş insanlara sağlanan yardım kalitesinin ve afetlere hazırlık ile müdahale sırasında insani yardım sistemine duyulan güvenin artırılması amaçlanır.

INEE Asgari Standartlar El Kitabının bu baskısında, Sphere El kitabında yer alan uygun rehber bilgilere çapraz referans ile yer verilmektedir. Benzer biçimde, eğitim hakkındaki rehber bilgi de Sphere El kitabının 2011 baskısına dahil edilmiştir. INEE Asgari Standartlarının Sphere El kitabının bir eşlikçisi olarak kullanımı, sektörler arası bağların ihtiyaçların çok sektörlü olarak ölçümünden ortak planlama ve bütüncül müdahaleye kadar sağlanmasına yardım edecektir.

Sphere Projesi İnsani Yardım ve Afet Müdahalesinde Asgari Standartlar hakkında daha fazla bilgi almak için www.sphereproject.org sitesine bakınız.

INEE Asgari Standartlar ile Kurumlararası Daimi Komite KADK (IASC) Eğitim Kümesi arasındaki bağlar nelerdir?

Küresel bazda UNICEF ve Save the Children tarafından yürütülen Eğitim Kümesi, acil durumlar süresince eğitimde öngörü, hazırlık ve müdahaleye taahhüdü temsil eder. Çalıştığı yerlerde, acil durumlardaki eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçlara koordineli bir ortak müdahalenin gerçekleşmesi konularında devletleri destekleyen önemli bir koordinasyon mekanizmasıdır. INEE Asgari Standartlar, Eğitim Kümesi tarafından kaliteli eğitim müdahalesinin temini için bir çerçeve çalışması sağlamak amacıyla kullanılan temel araçtır. Küresel Eğitim Kümesi ve ülke bazındaki Eğitim Kümesi, standartları şu sebeplerle kullanır:

- eğitim kümesini oluşturan kurumlar arası diyalogun sağlanması ve ortak hedeflerin geliştirilmesiyle birlik içindeki koordinasyon kalitesinin artırılması;
- ortak ihtiyaç tespiti ile gerekli izleme ve değerlendirmeler de dahil olacak biçimde, afete hazırlık, risk azaltma ve müdahale planlamaları ve uygulamalarının geliştirilmesi;
- personel ve ortakların eğitimi ile kapasite oluşturma çabalarının desteklenmesi;
- fon başvurularının ortak bir çerçeve içinde hazırlanması;
- birlik üyeleri, bağışçılar ve diğer sektörler arasında kurumlar arası diyalog ve savunuculuğun artırılması.

Daha fazla bilgi için: <http://onerresponse.info/GlobalClusters/Education>.

INEE Asgari Standartları hakkında sık sorulan sorular

INEE Asgari Standartlarının mevcut ulusal eğitim standartlarını pekiştirdiğinden nasıl emin oluruz?

Eğitim bakanlığının çoğu kendi ulusal eğitim standartlarını zaten geliştirmişlerdir. INEE, hem eğitim yasaları ve politikaları belirlemede hem de o ülkede yaşayan tüm çocukların yanısıra mülteciler, yerlerinden edilmiş insan toplulukları ve azınlık grupları için temel eğitim hizmetleri sağlamada ulusal yetkililerin liderlik rolünü tanıyıp destekler. Ulusal standartların olduğu durumlarda, bu standartlar ile INEE Asgari Standartları arasındaki görüş, niyet ve içerik farklılıklarının incelenmesi gereklidir. Deneyimler, INEE Asgari Standartlarının genellikle ulusal eğitim standartları ile uyumlu olduğunu göstermiştir. Ulusal standartlara ulaşılmasına yardım etmek, onları tamamlanmak ve desteklemek için faydalı araçlar olan bu standartlar aynı zamanda ulusal politikalar ve stratejiler içinde tam olarak ele alınmamış olması muhtemel olan acil durumlara özel rehberlik ve yürütme konularında stratejiler sağlar.

INEE Asgari Standartları yüksek standartlar getirmesine rağmen, neden "asgari" diye adlandırılır?

Birçok yasal enstrüman ve uluslararası anlaşmalarda da belirtildiği gibi INEE Asgari Standartları eğitim alma hakkına dayanmaktadır. Bu nedenle el kitabında sağlanan rehberlik bu hakların altında kalacak şekilde kurgulanamaz. Standartlar uluslararası bağlamda fikir birliğine varılmış insan hakları ve iyi uygulamaları tanımladıkları için yüksekmiş gibi görünebilir; ancak, aynı zamanda da insan onuru ve kaliteli eğitim için asgari gereklilikleri belirtmektedirler.

Finansal ve eğitimsel kaynakların kısıtlı olduğu zamanlarda INEE Asgari Standartlarını kullanma yolları var mıdır?

INEE Asgari Standartları kısıtlı kaynakların olduğu durumlarda bağlamsal olarak üç yönden faydalıdır. Öncelikle, standartların çoğu yüksek harcamalar gerektirmeyen iyi uygulamaları tanımlamaktadır. Örneğin, fazladan bir ek harcama gerektirmeyen toplumsal katılım standartları uygulandığı durumlarda insani yardım ve eğitim çalışmalarının kalitesini artırabilir. Bu da uzun vadede zaman ve kaynak tasarrufuna yardımcı olarak daha uzun soluklu, olumlu etkiler elde edilmesine katkı sağlar. İkinci olarak INEE Asgari Standartları, acil durumlarda ve toparlanma sürecinde eğitim için daha fazla ve etkili fon sağlamanın savunulmasında kullanılabilir. Üçüncü olarak da INEE Asgari Standartlarının kullanımı, eğitim yetkilileri ve diğer kurumların bir müdahalenin başından itibaren doğru kararlar alarak tasarımı zayıf bir program ya da sistem geliştirmekten doğan masraflardan kaçınmalarını sağlar.

1

**TEMEL
STANDARTLAR**

Temel Standartlar

Toplumsal Katılım

Standart 1 Katılım

Toplum üyeleri eğitim müdahalesinin analiz, planlama, tasarımı, yürütme, izleme ve değerlendirme aşamalarına aktif, şeffaf ve ayırıcılıktan uzak bir katılım sağlarlar.

Standart 2 Kaynaklar

Toplumsal kaynaklar saptanır, harekete geçirilir ve yaşa uygun öğrenim imkanlarının uygulamaya konması için kullanılır.

Standart 1 Koordinasyon

Eğitim için koordinasyon mekanizmaları oluşturulmuştur ve paydaşların kaliteli eğitime erişimleriyle devamlılığın sağlanması için yaptıkları çalışmaları destekler.

Standart 1 Durum Saptama-Değerlendirme

Acil durumda eğitime ilişkin durum saptama ve değerlendirme zamanında, bütünsel, şeffaf ve katılımcı bir yaklaşım içerisinde yapılır.

Standart 2 Müdahale Stratejileri

Katılımcı eğitim müdahale stratejileri, durumun açık olarak tanımlanması, eğitim hakkı önündeki engeller ve bu engellerin üstesinden gelecek stratejileri kapsar.

Koordinasyon

Analiz

Standart 3 İzleme

Eğitim müdahalesi aktiviteleri düzenli olarak izlenir ve afete maruz kalmış nüfusun değişen eğitim ihtiyaçlarının takibi sürdürülür.

Standart 4 Değerlendirme

Sistemli ve tarafsız değerlendirme, eğitim müdahalesi faaliyetlerini iyileştirip güvenilirliği artırır.

Bu bölümde aşağıdaki konulardaki standartların detayları verilmektedir:

- Toplumsal katılım; katılım ve kaynaklar
- Koordinasyon
- Analiz: durum saptama-değerlendirme, müdahale stratejileri, izleme ve değerlendirme.

Burada tanımlanan standartlar, etkin bir eğitim müdahalesi için kritiktir. Erişim ve Öğrenme Ortamı, Öğretim ve Öğrenme, Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli ile Eğitim Politikası standartlarının uygulaması için temel teşkil ederler.

Etkili acil durum eğitim müdahalesi insanların karar alma süreçleri ve eğitim sorunlarının çözümünde sorumluluk alacakları süreçler ve aktiviteler anlamına gelen etkin toplumsal katılımı dayalıdır. Toplumun katılımı ve sahiplenmesi güvenilirliği artırıp yerel kaynakların harekete geçirilmesini güçlendirir ve uzun dönemde eğitim hizmetlerinin devam etmesini destekler. Katılım, yerel bağlama özel eğitim sorunlarının belirlenmesini ve bunların ele alınma yollarını düzenler. Böylelikle, durum saptama-değerlendirme, planlama, yürütme, idare ve izleme süreçlerine toplumun katılımı, eğitim müdahalelerinin uygunluğunu ve etkinliğini temine yardımcı olur.

Toplumsal katılımın toplumun üyeleri için kapasite oluşturmayı kapsamayı ve mevcut eğitim aktiviteleri üstüne inşa edilmesi gerekir. Toplumun dayanma ve toparlanma gücünün artırılmasına dolayısıyla toparlanmanın hızlanmasına katkıda bulunabilecek olan çocuk ve gençlerin katılımı da çok önemlidir.

Katılımın çeşitli dereceleri ve biçimleri vardır. Sembolik katılım, hizmetlerin kullanımından başkalarının alınan kararların kabul edilmesine kadar sıralanır. Tam katılım ise zamansal olarak aktif katkı sağlama ile karar alma, planlama ve eğitim faaliyetlerinin yürütülmesine doğrudan katılımı işaret eder. Deneyimler, sadece sembolik katılımda bulunmanın, kaliteli ve eğitim müdahalelerinin kalıcılığının sağlanmasında etkili olmadığını göstermektedir. Tam ve kapsamlı katılımın başarılması ise acil durumlarda genellikle zor olsa da bunu sağlayacak çalışmalar yapılması önemlidir.

Eğitim hakkının herkese açık olmasını teminden sorumlu eğitim yetkilileri, eğitim müdahalelerine liderlik etmelidir. Uluslararası insani yardım paydaşları, eğitim yetkilileri, sivil toplum kuruluşları ve yerel aktörlere destek sağlayıp kapasite oluşturmali; ancak, onların yönetsel rollerine müdahale etmeme konusunda dikkatli davranmalıdırlar. Eğitim yetkililerinin kapasite ve yönetme gücüne sahip olmadığı hallerde liderlik, Eğitim Kümesi ya da başka bir sektörel koordinasyon grubu gibi uluslararası bir koordinasyon komitesine anlaşma ile devredilebilir. Eğitim müdahalesinin koordinasyonu,

zamanında, şeffaf, sonuca odaklı ve etkilenmiş topluma hesapverebilir şekilde olmalıdır.

Eğitim müdahalesinin etkin ve “zarar vermeyecek” türden olmasını temin etmek için yerel bağlam ve acil durumun değişken doğası tam olarak incelenip anlaşılmalıdır. Eğitim sektörünün analizi diğer insani yardım sektörleriyle aynı doğrultuda gerçekleşmelidir. Amaç, acil durumun doğasını, sebeplerini, nüfus üzerindeki etkilerini ve ulusal yetkililerin gerek hukuki gerekse de insani yardıma yönelik sorumluluklarını yerine getirme becerisini belirlemektir. Analizin ekonomik şartları, dini ve yerel inançları, sosyal uygulamalar ve cinsiyet ilişkilerini, politika ve güvenlik unsurlarını, başa çıkma mekanizmaları ile gelecekte beklenen gelişmeleri göz önünde tutması gerekir. Tüm öğrenciler için yerel kaynaklar ve eğitim hizmetlerindeki boşluklar da dahil olmak üzere, etkilenmiş kişi ve kurumların zarargörebilicilikleri, ihtiyaçları, hakları ve kapasiteleri belirlenmelidir. Yerel tehlikeler hakkında toplumun bilgisi ve sahip oldukları ya da gerek korunma gerekse de müdahale faaliyetlerinde bulunmak için geliştirmek ihtiyacı duydukları becerilerini anlamak da elzemdir.

Bilginin toplanması ve analizi, acil bir durumun toparlanma sürecine kadar olan tüm safhalarında gereken şeffaf, halka açık ve ayrıştırılmış eğitimsel veriler üretmelidir. Bilginin toplanması ve analizi, dikkatsiz davranılırsa çatışma ve istikrarsızlığa katkıda bulunabileceğinden bundan kaçınmak için çok dikkatli olunmalıdır. Eğitim müdahalesinin ve değişen eğitim ihtiyacının düzenli olarak izlenip değerlendirilmesi de kapsamlı ve şeffaf olmalıdır. Çıkarılan dersleri de içeren izleme ve değerlendirme raporları gelecekteki eğitim müdahalelerinin iyileştirilmesin, sağlamak adına paylaşılmalıdır.

Toplumsal Katılım Standart 1: Katılım

Toplum üyeleri eğitim müdahalesinin analiz, planlama, tasarım, yürütme, izleme ve değerlendirme aşamalarına aktif, şeffaf ve ayırımcılıktan uzak bir katılım sağlarlar.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Bir dizi toplum üyesi, güvenli, etkin ve eşit eğitim sağlanmasının temini için eğitim aktivitelerinin önceliklendirilmesi ve planlamasına aktif olarak katılırlar (kılavuz notlar 1-4'e bakınız).
- Toplumsal eğitim komitelerinde zarar görebilirliği yüksek grupların hepsinden temsilciler bulunur (kılavuz notlar 1-4'e bakınız).
- Çocuk ve gençler, eğitim aktivitelerinin geliştirilmesi, yürütülmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesine aktif olarak katılırlar (kılavuz not 5'e bakınız).
- Toplum üyelerinin büyük bir kısmı ölçümlerde, durum analizlerinde, eğitim aktivitelerinin sosyal denetimlerinde, ortak bütçe gözden geçirmelerinde, afet riskinin azaltılmasında ve çatışma azaltıcı aktivitelerde katılımcı olurlar (kılavuz not 6'ya bakınız).
- Personel eğitimi ve kapasite oluşturma fırsatları toplum üyelerine açtır (kılavuz not 7'ye bakınız).

Kılavuz notlar

1. **Kapsamlı toplumsal katılım:** Eğitim yetkilileri ve diğer eğitim paydaşları, eğitim müdahalelerinin analizi, planlaması, tasarlanması, yürütülmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesine toplumsal katılımı temin etmelidirler. Etkilenmiş toplumun herhangi bir üyesi, yaşına, cinsiyetine, kökenine, dinine, cinsel kimliğine, engel durumuna, HIV durumuna ya da başka unsurlara bakılmaksızın katılımcı olabilmelidir.

Eğitim yetkilileri ve diğer eğitim paydaşları, şu saptamaları yaparken toplumun katılımını sağlamalıdır:

- tüm öğrencilerin eğitim ihtiyaçları;
- yerel olarak mevcut finansal, belgesel ve insan kaynakları;
- erkek ve kız öğrenciler; gençler ve yaşlılar arasında var olan ilişkiler ve bu ilişkilerdeki değişiklikler;
- farklı dilleri konuşanlar ve dışlanmış olması muhtemel gruplar da dahil olmak üzere, toplum içi güç dinamikleri;
- güvenlik sorunları; endişe ve tehditler;
- eğitim kurumları, personel ve öğrencileri, cinsiyete dayalı olanlar da dahil olmak üzere olası saldırılardan koruma yolları;
- yerel tehlikeler, okullar ve diğer alanlar için güvenli ve erişimi kolay yerler bulunması, afet riskinin azaltılması konusunda yerel yaklaşımlar;

- yaşam kurtaran ve çatışma hassasiyeti ile ilgili eğitim mesajlarını, toplumdaki önemli sağlık tehditlerine dikkat çeken mesajlar da dahil olmak üzere, eğitimsel müdahalenin bütün yönleri ile kaynaştırma yolları.

Aile ve toplum ile okullar ve diğer öğrenim yerleri arasındaki bağların güçlenmesini destekleyecek yapılar, katılımcı, kapsamlı ve danışılarak geliştirilmelidir (aşağıda yer alan kılavuz notlar 2-3 ile sayfa 42 ve 43'teki Analiz-Standart 1 kılavuz not 3'e, sayfa 48'deki Analiz-Standart 2-Kılavuz not 5'e, sayfa 50 ve 52'deki Analiz-Standart 3-Kılavuz notlar 1 ve 3'e ve sayfa 54'deki Analiz-Standart 4-Kılavuz notlar 3 ve 4'e de bakınız).

2. **'Toplumsal Eğitim Komitesi'**, bir toplumdaki tüm öğrencilerin eğitimsel hakları ve ihtiyaçlarını saptayan ve ele alan gruba denir. 'okul-aile birliği' ya da 'okul yönetim komitesi' diğer alternatif adlar olabilir. Bir topluma eğitim ve kapasite oluşturucu etkinliklerle destek olabileceği gibi eğitim programlarını desteklemek için eğitim yetkilileri ve diğer eğitim paydaşlarının katılımlarını da sağlayabilir. Eğer mevcut bir toplumsal eğitim komitesi yoksa, oluşturulması teşvik edilmelidir. (aşağıda yer alan kılavuz not 3 ve 7'ye de bakınız).

Toplumsal eğitim komitesi, toplumdaki tüm grupları temsil etmeli ve şu üyeleri bünyesinde bulundurmalıdır:

- okul idarecileri, öğretmenler ve personel;
- ana-babalar veya çocuklardan sorumlu kişiler;
- çocuklar ve gençler;
- sivil toplum gruplarının çalışanları;
- yerel STK'ların ve dini kuruluşların temsilcileri;
- toplumdaki doğal liderler, kanaat önderleri;
- sağlık çalışanları.

Zarar görülebilirliği yüksek gruplardan temsilcilerin katılımı elzemdir. Toplumsal eğitim komitesinin üyeleri, içinde bulunulan duruma uygun ve kadınlarla kız ve erkek çocuklarında eşit olarak katılımlarına imkan veren, yerel olarak kabul edilebilir bir katılım süreci sonucunda seçilmelidir.

Köken, aşiret, din ve ırk gibi sosyal farklılıkların kötüye kullanılabileceği karmaşık acil durumlar söz konusu olduğunda, toplumsal eğitim komitesinin tüm taraflarla çalışıyor olması gerekir. Amaç katılım olduğunda birey ve grupların emniyeti önce gelir. Komiteler toplumdaki herkese uygun, emniyetli ve tarafsız eğitim sağlamayı amaçlamalıdır. Değişen sosyo-ekonomik ve politik durumlar hakkında ilk elden bilgi sahibi olmalı ve her seviyede karar veren mercilerle iletişim kurmalıdırlar (sayfa 42 ve 43'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3'e de bakınız).

- 3. Toplumsal eğitim komitesi üyelerinin rol ve sorumlulukları** açık bir biçimde tanımlanmalıdır; bunlar arasında olabilecekler:
- endişe duyulan konuları ele almak için düzenli toplantılar yapılması;
 - toplantı ve kararların kayıtlarının tutulması;
 - toplumun parasal ve malzeme olarak katılımında bulunmak üzere harekete geçirilmesi;
 - eğitim programlarının öğrencilerin hak ve ihtiyaçlarına uygunluğunu temin etmek için yaşa ve kültüre hassas uygun yaklaşımlar belirlenmesi. Örnekleme gerekirse, esnek okul takvimleri ve toplumsal durumu yansıtan yaşa uygun müfredatı içermesi;
 - toplum üyeleriyle karar vericiler arasında, toplumsal çalışmalar dışında da iyi ilişkilerin sağlanması için toplum ile yerel ve ulusal eğitim yetkililerinin iletişimi;
 - eğitim kalitesi ve erişiminden sorumlu olanların hesap verebilirliklerinin sağlanması;
 - öğretim ve öğrenimin kalitesinin teminine yardım için verilen eğitimin izlenmesi;
 - öğrenme fırsatlarına kimin katılıp kimin katılmadığına dair cinsiyet bazında ayrıştırılmış verilerin toplanıp izlenmesi;
 - güvenliğin saldırılardan korunması ve personel ve öğrencilerin okula gidiş gelişleri sırasında emniyetin güçlendirilmesi;
 - afet riskinin azaltılmasının da eğitim kapsamına dahil edildiğinden emin olunması;
 - uygun psikososyal desteğin sağlanması.
- (sayfa 42 ve 43'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3'e de bakınız).

- 4. Yerel eğitim faaliyet planı:** Yerel eğitim yetkilileri ile toplum ve toplumsal eğitim komitesi, katılımcı bir planlama süreci boyunca toplumsal bazlı bir eğitim faaliyet planıyla sonuçlanacak eğitim faaliyetlerini önceliklendirmeli ve planlamalıdır. Eğer mevcut bir ulusal eğitim planı varsa, toplumsal bazlı eğitim planı bunun üstüne inşa edilmeli; kaliteli yaygın ve örgün eğitim programları geliştirmek için bir çerçeve çalışması sağlamalıdır. Acil duruma maruz kalmış toplumun, özellikle de zarar görebilirliği yüksek grupların üyelerinin ihtiyaçları, hakları, endişeleri ve değerlerini yansıtmalıdır.

Bir eğitim faaliyet planı, eğitimin sürekliliğini temine odaklıdır.

Aralarında aşağıda belirtilenlerin de yer alabileceği birden fazla hedefi olabilir:

- yapılacak faaliyetler, göstergeler ve hedeflerin bir zaman çizelgesi içinde belirtildiği, öğretim ve öğrenim ortamının nasıl olabileceğine dair ortak bir görüş geliştirilmesi;

- çatışma hassasiyeti ve afet riskinin uygun biçimde azaltılması da dahil olmak üzere, müfredatın içinde bulunulan duruma özel olarak uyarlanması;
- personel işe alımı, denetlenmesi ve eğitimi ile öğretmen telafi ve destek süreçleri üstünde fikir birliğine varılması;
- ayrımcılığı azaltmak için insan haklarına dayalı bir yaklaşıma öncelik tanınması ve eğitimin mevcut, erişilebilir, uyarlanabilir ve kabul edilebilir olması gerektiğine dair ortak bir anlayış yaratılması;
- eğitimin saldırılardan korunması da dahil olmak üzere, güvenli ve destekleyici bir öğrenim ortamının geliştirilmesi için anlaşma sağlayıp ortak yükümlülük oluşturulması;
- özel görevleri ve yasal olarak eğitim hakkının korunmasından sorumlu olan eğitim yetkilileri ile diğer eğitim paydaşlarının sorumluluklarının tanımlanması. Kaynakların harekete geçirilmesi, altyapının bakımı ve geliştirilmesi ile sector dışı kurumlar ve aralarında gıda güvenliği, sağlık, çevresel hijyen, beslenme, su temini ve çevresel hijyen müdahalelerinin de bulunduğu diğer sektörlerle olan koordinasyon da bu kapsamda yer alabilir.

Faaliyet planları, geniş toplumsal katılım sağlanmasına yardım etmek için düzenli olarak toplumun izlenmesi ve değerlendirilmesini de bünyesinde barındırmalıdır (sayfa 36-39'daki Koordinasyon-Standart 1'e; sayfa 37-38'deki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3'e; sayfa 97-99'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 2'ye; sayfa 109'deki Eğitim politikası-Standart1-Kılavuz not 6'ya; sayfa 112'deki Eğitim politikası-Standart 2-Kılavuz not 3'e ve Su Temini, Çevresel Hijyen ve Hijyenin Tanıtımı, Gıda Güvenliği ve Beslenme ile Sağlık bölümlerindeki Sphere Standartlarına da bakınız).

- 5. Eğitim faaliyetlerine çocuk ve gençlerin katılımı:** Çocuk ve gençlerin aralarında eğitim sistemlerinin oluşturulması ve yönetimi de olacak şekilde, kendi yaşamlarını etkileyen konularda seslerini duyurma hakları vardır. Çocuklar ve gençler, yapıcı diyaloga duyulan saygıyı güçlendiren, emin, güvenli ve sıcak ortamlarda yapılan tartışmalara davet edilmelidirler. Sanat, müzik ve drama gibi çocuklarla gençlerin kendilerini ifade etmelerine yardımcı olacak, kültürel olarak uygun yöntemler kullanılabilir (sayfa 106-109'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 1 ve 6'ya da bakınız).

Çocuk ve gençler hem kendilerinin hem de aile üyeleri ile yaşlılarının duygusal ve sosyal olarak iyi durumda olmalarını koruyup desteklemelerine yardımcı olacak biçimde eğitilmelidirler. Çocuklar ve gençler, bir acil durum sonrasında okulda kimlerin olmadığını saptayıp bu kişilerin okula devam etmelerini sağlamada genellikle çok değerli

yardımlarda bulunurlar. Aynı zamanda yaralanmış ya da engelli olan yaşlılarının eğitim fırsatlarına erişimlerine de yardım ederler. Kapasite oluşturmada, barışın yeniden inşası ile çatışma ve afetlerin temel nedenlerinin ele alınması da dahil olacak şekilde olumlu değişime öncülük etmeye olan yetenekleri vurgulanmalıdır. Örneğin, eğitimle çocuk ve gençlerin öğrenim ortamındaki istismarı rapor ederek önlemleri ve yaşlılar arası arabuluculuk yapmaları veya çatışmaların çözümünde yer almaları desteklenebilir (aşağıdaki kılavuz not 7'ye, sayfa 63-69'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 2'ye; sayfa 101'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 3-Kılavuz notlar 5-6'ya da bakınız).

Sağlanan yardımların dağıtımı ya da barınakların inşası gibi görevler, çocuk ve gençlere kendi toplumları için önemli olan faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesine katılım fırsatları sağlayabilir. Bu tür katılımlar da suçla veya silahlı gruplara iştirak etmekten çok daha olumlu alternatifler sunar; çok güçlü psikososyal yararları vardır ve toplumun geniş bir kesiminin gençliğin katılımından memnuniyet duymalarını sağlar. Eğitim programlarının planlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesine gençliğin katılımı, özellikle de beceriler ve yaşamsallığın devamıyla ilgili eğitimler, bu programların mevcut ve gelecekteki ihtiyaçların karşılanmasını temine yardımcı olur. Eğitim ve eğitimsel ihtiyaçlara erişimleri erkek akranlarından farklı olabilen kız ve genç kadınların seslerini duyurmak için katılımcı olmalarını teşvik edecek özel çabalar gösterilmelidir (SEEP Ağı Krizler Sonrası Ekonomik Toparlanma için Asgari Standartlar, İstihdam Yaratma Standardı ve Girişimci Desteklenmesi Standartlarına da bakınız).

6. Sosyal denetimler bir eğitim programının toplumsal değerlendirmesidir. Bu değerlendirmeler:

- program için kullanılacak kişileri, fonları ve materyalleri saptar;
- boşlukları tanımlar;
- programın etkinliğini izler.

Sosyal denetimlerin acil bir durumun hemen başlangıcında veya orta safhalarında yürütülmesi her zaman mümkün olmayabilir. Bununla birlikte, uzun soluklu kronik krizlerde ya da toparlanma durumunun başlangıç evrelerinde, sosyal denetimler toplumlara eğitim programlarını daha etkin izleyebilme ve haklarının ihlal edildiğini raporlama becerilerini geliştirme olanağı sağlar. Özellikle yaygın veya örgün eğitime devam etmeyen genç insanların sosyal denetimlerde yer almaları çok uygundur. Sosyal denetim sonuçlarının toplumun tüm üyeleri ve uygun yetkili mercilerle paylaşılması önemlidir.(sayfa 53-54'deki Analiz-Standart 4'e de bakınız).

7. Kapasite oluşturma, gerek insanlar gerekse de kurumların hedeflerini gerçekleştirmelerine yardım etmek için var olan bilgi, yetenek, beceri ve davranışları gulendirir. Öğretmenler, diğeri eğitim personeli ve mufredat geliştirecek kişiler de dahil olmak üzere, afete maruz kalmış toplum içinde mevcut olan ve programın planlanıp yürütülmesine dahil olabilecek eğitim uzmanlarının belirlenmesi için gereken tüm çaba gösterilmelidir. Eğer yeterli yerel uzmanlık sağlanamıyorsa ya da mevcut kişiler eğitim sisteminin (yeniden) kurulması için destek verecek durumda değiller veya isteksizlerse, o zaman toplumsal kuruluşların yeleri için kapasite oluşturma etkinlikleri yapılması uygun olabilir. Değerlendirmeler sırasında, zarar gretilirliği yüksek gruplar da dahil edilecek şekilde, toplumdaki kadın ve erkekler ile genç ve yetişkinlerin kapasiteleri, ihtiyaçları ve tepkileri ayrı ayrı incelenmelidir. Eğitimci eğitimi programları, verilecek eğitim ve diğeri kapasite oluşturma ihtiyaçları ile onları ele alma yolları konusunda toplumdaki kapasiteyi ölçmelidir. Bu tür etkinlikler ile eğitim programına toplumun sahip çıkararak koruması ve diğeri sektörlerle koordineli çalışılması desteklenmelidir.

Toplumsal Katılım Standart 2: Kaynaklar

Toplumsal kaynaklar saptanır, harekete geçirilir ve yaşa uygun öğrenim imkanlarının uygulamaya konması için kullanılır.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Toplumsal kurumlar, eğitim personeli ve öğrenciler, kaliteli eğitime erişimi güçlendirmek için yerel kaynakları bilirler ve harekete geçirirler (kılavuz notlar 1-3'e bakınız).
- Eğitim yetkilileri, yerel toplum ve insani yardım paydaşları, mevcut bilgi ve becerileri tanıyarak bu kapasitelerin kullanımını en üst düzeye çıkaracak eğitim programları tasarlarlar (kılavuz notlar 4-5'e bakınız).
- Ulusal yetkililer, yerel toplum ve insani yardım paydaşları, afet riski ve çatışmalardan doğacak zararların azaltılmasına katkıda bulunacak eğitim programlarının geliştirilmesi, uyarlanması ve verilmesinde toplumsal kaynakları kullanırlar (kılavuz not 5'e bakınız).

Kılavuz notlar

1. **Toplumsal kaynaklar**, toplumda mevcut olan insan, zihin gücü, dil, para ve materyal kaynaklarını kapsar. Eğitim müdahaleleri tasarlanıp planlanırken, yerel olarak mevcut kaynaklar saptanmalı ve eğitime nasıl katkı sağlayabileceklerini belirlemek için analiz edilmelidir.

Toplumsal kaynaklar, öğretim ve eğitimin güvenliğini, erişilirliğini ve kalitesini iyileştirebilir fakat ulusal yetkililerin yasal sorumluluklarının yerini alamaz Fiziksel ortama katkılar, inşaat için materyal ve iş gücü desteğini, okul öncesi eğitim merkezleri, okullar ve diğer öğrenim alanlarının bakımı ve tamirini kapsar. Duygusal, fiziksel ve sosyal iyi olma halinin korunması ve desteklenmesine katkılar ise öğrenci ve öğretmenler ile uygulayıcılar ve bakıcılara psikososyal destek sağlanmasını kapsayabilir. Öğretmenlerin motivasyonu, maaşlar ve diğer tazmin türleri için kaynakların harekete geçirilmesi ile artırılabilir. Şeffaflık ve güvenilirliğin temini amacıyla kaynakların harekete geçirilmesine ilişkin kayıtlar tutulmalıdır. İzleme yapılırken, çocuklara kapasitelerinin üstünde fiziksel iş gücü yüklenerek sömürülmesini engellemeye özel önem verilmelidir (sayfa 63-69'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 2'ye, sayfa 70-72'teki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 3-Kılavuz notlar 1-4 ve sayfa 112'teki Eğitim Politikası-Standart 2-Kılavuz not 4'e de bakınız).

- 2. Erişim ve güvenliğin desteklenmesi:** Eğitim yetkilileri, yerel toplum ve insani yardım paydaşları, zarar görebilirliği yüksek olan çocuklarla gençlerin belirlenip düzenli olarak okula ve diğer öğrenme faaliyetlerine devam etmelerini sağlamak için toplum üyelerini teşvik etmelidir. Örneğin, kadın ve gençlik grupları yoksul ailelerin çocukları için ihtiyaçlarına uygun giysiler veya çocukların ebeveyn gibi sorumluluk aldığı ailelere yiyecek sağlamak gibi işlevler üstlenebilir. Toplum üyeleri okulların, okul öncesi eğitim merkezlerinin ve diğer öğrenim mekanlarının çocuklarla gençler için güvenli ve emin yerler olmasını sağlamak için eğitim yetkilileriyle birlikte çalışmalıdırlar. Uzak ve izole yerlere güvenli erişim, ulaşım ve desteğin emin bir biçimde ulaştırılmasını düzenleyebilirler. Engelli öğrencilerin eğitimlerini desteklemek için fiziksel engeller ortadan kaldırılmalıdır. Kadınlar, sınıf asistanları olarak hizmet edebilecekleri gibi istismara karşı güvenli sağlayarak kızların ve engelli öğrencilerin devamlarını teşvik edebilirler. Kültürel veya korumayla ilgili nedenlerden dolayı gençlerin daha küçük yaşta çocuklarla aynı sınıfa devam edememeleri halinde, toplum eşli eğitim, teknik ve mesleki eğitimle eğitimci eğitimi ve küçük iş geliştirme eğitimleri gibi yaygın eğitim programlarını savunup tasarlayabilir. Toplumsal kaynaklar, afet riskini azaltma eğitimi ve toplumsal müdahale hazırlığı üzerine bilgi geliştirme, uyarılma ve paylaşmada kullanılmalıdır (aşağıdaki kılavuz not 5'e, sayfa 63-74'teki Erişim ve Öğrenme Ortamı-Standart 2 ve 3'e ve SEEP Çalışma Ağı *Krizler Sonrası Ekonomik Toparlanma için Asgari Standartlar*, Girişimci Desteklenmesi Standartlarına da bakınız).
- 3. Uzun dönem için yapılanma:** Eğitim personeli ve toplum uzun dönemli çalışmalardaki roller ve sorumluluklar üzerine düzenlenen eğitimlere katılmalıdırlar. Bunlar kaynakların harekete geçirilmesi ve yönetimi, tesislerin bakımı, engelliğin farkında olma ve çocuklarla gençlerin katılımlarının sağlanması için özel tedbirler alınması üzerine eğitimleri kapsayabilir.
- 4. Toplumsal katkıların tanınması:** Tüm planlama, programlama ve raporlamalara toplumdan nasıl bir katkı sağlandığına ilişkin bilgi de dahil edilmelidir. Eğitimin yeniden yapılandırılmasına toplumun katkısı, materyaller oluşturma örneğindeki gibi fiziksel olabilir. Yerel beceriler örneğinde olduğu gibi niteliksel, yani sayısal olarak ölçümü olmayacak katkıları da olabilir. Güçlü bir toplumsal katkı, sahip çıkmaya işaret eder ve uzun soluklu bir desteğin sağlanmasında yardımcı olur. Bununla birlikte, sürekli dış desteğin bu tür toplumsal katkılara bağımlı olmaması gereklidir. Eğitimin yasal sorumluluğu, ulusal yetkililerin elindedir.

Eşli eğitim, toplumsal hareketlenme ve toplumsal gelişim insiyatiflerine

gençliğin katılımı ve katkısı teşvik edilip tanınmalıdır. Gençlerin katılımı özellikle tasarlama ve ihtiyaçların değerlendirilmesi aşamalarında önemlidir.

- 5. Yerel kapasite:** Afet riskinin ve çatışmaların azaltılması için eğitim geliştirilmesi, uyarlanması ve verilmesi, olumlu yerel başa çıkma stratejileriyle kapasitelerini öne çıkarıp güçlendirmelidir.

Toplum içindeki farklı grupların kaynaklara ve katılımcı olmaya erişimlerinin eşit olmaması, eğitim müdahalelerini etkileyip dışlama ve bölünmeleri arttırabilir. Katkı sağlayan bireylere veya gruplara katkı sağlayamayanlara zarar verecek biçimde iltimas geçilmemelidir. Katkı sağlamamayı tercih edenlere karşı da ayrımcılık yapılmamalıdır (sayfa 42-43'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3'e ve sayfa 109'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 6'ya da bakınız).

Koordinasyon Standart 1: Koordinasyon

Eğitim için koordinasyon mekanizmaları mevcuttur ve paydaşların kaliteli eğitime erişimleriyle devamlılığın sağlanması için yaptıkları çalışmaları destekler.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Eğitim hakkının sağlanmasından sorumlu olan eğitim yetkililerinin, diğer eğitim paydaşlarıyla toplantılar yapmak ve koordinasyon mekanizmalarına katılımında bulunmak da dahil olmak üzere, eğitim müdahalesinde liderlik rolü üstlendikleri var sayılır (kılavuz not 1'e bakınız).
- Bir kurumlararası koordinasyon komitesi tarafından durum saptama-değerlendirme, planlama, bilgi yönetimi, kaynakların harekete geçirilmesi, kapasite geliştirilmesi ve savunması koordine edilir (kılavuz not 1'e bakınız).
- Koordinasyon faaliyetlerinde bir dizi eğitim türü ve seviyesi göz önüne alınır (kılavuz not 1'e bakınız).
- Eğitim yetkilileri, bağışçılar, BM kurumları, STK'lar, toplumsal yardım kuruluşları ve diğer paydaşlar, eğitim faaliyetlerini desteklemek için zamanında, şeffaf, eşit ve koordineli finansman yapıları kullanırlar (kılavuz not 2'ye bakınız).
- Planlama üzerine bilgi paylaşımında ve müdahalelerin koordinasyonunda hem koordinasyon komitesi içinde hem de koordinasyon gruplarında şeffaf mekanizmalar mevcuttur (kılavuz not 3-4'e bakınız).
- Kapasitelerin ve eğitimsel müdahaledeki boşlukların saptanmasında ortak durum saptama-değerlendirmeler yürütülür (kılavuz not 4'e bakınız).
- Tüm paydaşlar, başarılı sonuçlar almak için eşitlik, şeffaflık, sorumluluk ve güvenilirlik ilkelerine bağlı kalırlar (kılavuz not 5-6'ya bakınız).

Kılavuz notlar

1. Eğitim müdahalesini koordine eden **bir kurumlar arası koordinasyon komitesi**, geniş bir temsil kapasitesine sahip olmalıdır. Ulusal eğitim yetkilisi liderlik etmelidir; ancak, yerel yetkililer ve grupların hepsi uygun biçimde temsil edilmelidirler. Eğitim yetkililerinin kapasitelerini ya da meşruiyetlerini yitirdikleri durumlarda imzalanacak bir anlaşmayla liderlik farklı kurumlara devredilebilir. Mevcut bir eğitim koordinasyon grubu bu sorumlulukları almalı ya da eğer IASC'nin (Inter –Agency Standing Committee -Kurumlararası Yürütme Komitesi) küme sistemi etkinleştirilmişse, bir Eğitim Kümesi kurulmalıdır. Ancak, karar alma

aşamasına her zaman uygun eğitim yetkilisinin bir temsilcisi dahil olmalıdır. Krizin doğasına bağlı olarak koordinasyon gruplarına ulusal ve yerel seviyelerde ihtiyaç duyulabilir. Komite için hazırlanacak bir İş Tanımı ile üyelerin rolleri ve sorumlulukları belirlenmelidir (sayfa 112'deki Eğitim Politikası-Standart 2, Kılavuz not 3-4'e de bakınız).

Okul öncesi, ilk ve orta okul eğitimleri ile yaygın, teknik, mesleki, yüksek eğitimler ve yetişkin eğitimi de dahil olmak üzere, koordinasyon aktivitelerinde eğitimin tüm türleri ve seviyeleri göz önüne alınmalıdır.

- 2. Kaynakların harekete geçirilmesi:** Toparlanmaya kadar olan acil durumlarda, kaliteli eğitim programlarının zamanında ve başarıyla yürütülmesi için kayda değer fonlara ihtiyaç duyulur. BM Acil Durum Fon Başvuruları (Flash Appeals) ve Birleştirilmiş Başvurular (Consolidated Appeals) vasıtasıyla olanlar da dahil olmak üzere, sağlanan mali desteklere kapsamlı, şeffaf ve koordineli bir yaklaşımın temini için gereken tüm gayret gösterilmelidir. Birdenbire gelişen (akut) acil durumlarda, BM Merkezi Acil Durum Müdahale Fonu (UN Central Emergency Response Fund) ve diğer acil durum müdahale fonları eğitim için kaynak sağlayabilir. Yerel ortakların kaynaklara kolayca erişimi sağlanmalıdır.

Acil durumla ilgili mali düzenlemeler, ulusal ve bölgesel işgücü pazarındaki şartları ve gelenekleri göz önüne almalı aynı zamanda da gerçekleştirilemeyecek modellerden kaçınılmalıdır. Kaynak tahsisati özellikle de çatışma durumlarında bölünmeyi daha da alevlendirmemek için politik analizden elde edilen bilgilere dayandırılmalıdır. Öğretmenlerle diğer eğitim personelinin maaşları ve eğitimle ilgili diğer ödemelerle masraflar için koordineli bir politika elzemdir. Acil mali düzenlemeler, sürdürülebilir müdahaleleri desteklemek için uzun dönemdeki düzenlemelerle uyumlu olmalıdır (örnek, çok bağışçılı yatırım fonları veya havuzdan fonlama ya da ulusal bütçe gibi kalkınma finansman modelleri). Özellikle teknik ve mesleki eğitimle eğitimci eğitimi için özel sektör fonları araştırılıp bulunmalıdır (sayfa 67'teki Erişim ve Öğrenme Ortamı-Standart 2-Kılavuz not 8'e, sayfa 97-98'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 2-Kılavuz not 2'ye, sayfa 112'teki Eğitim Politikası-Standart 2-Kılavuz not 4'e, INEE Araç çantası www.ineesite.org/toolkit içinde mevcut olan *INEE Öğretmen Ödemeleri üstüne Kılavuz Notlar ile Harici Eğitim Finansmanı için INEE Başvuru Rehberine* ve SEEP Çalışma ağı *Kriz sonrası Ekonomik Toparlanma için Asgari Standartlar*, Mali Hizmetler Standart 5: Koordinasyon ve Şeffaflık konusuna da bakınız).

3. **Bilgi ve bilgi birikimi yönetimi** şunları kapsar:

- ihtiyaçların, kapasitelerin ve eğitimin kapsadığı alanların değerlendirmesi;
- mevcut bilginin toplanması, depolanması, analizi ve paylaşımı;
- izleme ve değerlendirme;
- gelecekteki uygulamalara yol gösterecek olan mevcut uygulamadan çıkarılan dersler.

Bilgi ve bilgi birikiminin etkin yönetimi ulusal sistemleri tekrarlamayan ancak bu sistemlere dayalı ve onları geliştiricidir. Çocukların korunması, psikosozal destek, barınma, su ve çevresel hijyen, sağlık ve erken dönem toparlanma gibi konularla uğraşan ulusal ve yerel ortakların katılımı çok önemlidir. Bilgi ve bilgi birikimi yönetimi sistemleri uzun dönemde ulusal ve yerel yetkililer tarafından tasarlanmalı ve sahip çıkılmalıdır (sayfa 44-45'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 6'ya, sayfa 48'deki Analiz-Standart 2-Kılavuz not 6'ya, sayfa 52'deki Analiz-Standart 3-Kılavuz no 3'e, sayfa 109'deki Eğitim Politikası-Standart 1- Kılavuz not 5'e ve SEEP Çalışma ağı *Kriz sonrası Ekonomik Toparlanma için Asgari Standartlar*, Ortak Standart 6: Daha Büyük Etki Yaratmak için Çabaların Koordinasyonu konusuna da bakınız).

4. Kapasiteyi ve eğitim müdahalesindeki boşlukları belirlemek için **ortak durum saptama-değerlendirme** kullanılarak Küresel Eğitim Kümesinin Eğitim İhtiyaçları Ortak Değerlendirme Araç Çantası (Joint Education Needs Assessment Toolkit) veya önceden üstünde fikir birliğine varılmış olan diğer ihtiyaç değerlendirme araçları bulunulan duruma uyarlanmalıdır. Bu araçların kullanımı için gereken eğitim, hazırlık ve acil planlama faaliyetleri kapsamına alınmalıdır. Eğer eğitim durum saptama-değerlendirmesi paydaşlardan biri tarafından yapılıyorsa, koordineli müdahalenin desteklenmesi amacıyla bulgular ve veriler, eğitim yetkilileri ve koordinasyon grubunun tamamıyla paylaşılmalıdır. Bazı ülkelerde, eğitim sorularının da yer aldığı çok sektörlü bir hızlı durum saptama-değerlendirme bir acil durumun ilk 48 saati içerisinde gerçekleştirilir. Eğer bu söz konusuysa, sağlık, su, çevresel hijyen ve barınma gibi diğer sektörlerle koordinasyon gerekir (sayfa 40-45'teki Analiz-Standart 1'e de bakınız).

5. **Hesap verebilirlik**, paydaşların tek tek herbirinin kendi kuralları varsa da hepsinin koordinasyon ve bilgi paylaşımında hesap verebilirlik konusunda fikir birliği içinde olmaları gerekir. Bu da bilgi toplanması ve çalışmaların planlamasında kullanılmak üzere bilgi verilmesi sırasında şeffaf olmak anlamına gelir. Eğitim müdahalesinde kritik boşluklar olduğunda, IASC Eğitim Kümesi ya da bir başka koordinasyon mekanizması, öncelikli ihtiyaçların karşılanması için boşlukların doğru

paydaşlar tarafından ele alınmasını teminle yükümlüdür. Koordineli izleme ve değerlendirme, eğitim çalışmasının sonuçlarıyla ilgili bilgiyi açık bir biçimde afetten etkilenmiş insanlarla paylaşarak güven tesis edebilir. Aynı zamanda, INEE Asgari Standartlarının uygulanmasını ve nerede daha fazla çalışma yapılması gerektiğini belirtmek suretiyle de insani yardım prensiplerinin vurgulanmasını destekleyebilir. Ulusal insan hakları kurumları kendi ulusal yetkililerinin afete maruz kalmış nüfusun eğitim hakkını sağlamadaki zorunlulukları hem yerine getirmelerinde yardımcı olmalı hem de yerine getirip getirmediğini izlemelidir. (sayfa 113'daki Eğitim Politikası-Standart 2-Kılavuz not 5'e de bakınız).

- 6. Sonuç odaklı bir yaklaşım**, bütün paydaşların eğitim müdahalesinin iyi koordine edilmesi ve arzu edilen sonuçlara ulaşılmasının sağlanması için çalışmaları anlamına gelir. Sürekli izleme ve eğitim müdahalesindeki koordinasyonun değerlendirilmesi koordinasyondaki boşlukların hızlıca saptanıp ele alınmasını sağlar (sayfa 50-54'deki Analiz-Standart 3-4'e de bakınız).

Analiz Standart 1: Durum saptama-değerlendirme

Acil durumdaki eğitim ihtiyacının zamanında ölçümü, bütünsel, şeffaf ve katılımcı bir tutumla yürütülür.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Hemen başlangıçta, güvenlik ve emniyet de hesaba katılarak mümkün olduğunca çabuk bir eğitim durum saptama-değerlendirmesi yapılır (kılavuz not 1'e bakınız).
- Durum saptama-değerlendirme, eğitimin amacının ve ihtiyaçlara uygunluğunun yerel olarak nasıl algılandığı, eğitime erişimin önündeki engeller ve öncelikli eğitimsel ihtiyaçlarla faaliyetlere ait ayrıştırılmış verileri bir araya getirir (kılavuz not 2'ye bakınız).
- Öğrenim ve eğitim için var olan yerel kapasiteler, kaynaklar ve stratejiler, acil durum öncesinde ve süresince belirlenir (kılavuz not 2-5'e bakınız).
- Eğitim müdahalelerinin ihtiyaca uygun, faydalı ve potansiyel risk ve çatışmalar konusunda hassas olmasını temin etmek için içinde bulunulan durumun analizi yapılır (kılavuz not 3'e bakınız).
- Afetten etkilenmiş nüfusun temsilcileri, veri toplama tasarımına ve yürütülmesine katılımcı olurlar (kılavuz not 2-3, 5 ve 7-8'e bakınız).
- Farklı eğitim seviyeleri ve türleri için kaynak ve eğitim ihtiyaçlarının kapsamlı bir durum saptama-değerlendirmesi, önemli paydaşların katılımıyla gerçekleştirilir (kılavuz not 2-7'ye bakınız).
- Aynı konularda tekrar emek sarfından kaçınmak için, kurumlar arası koordinasyon komitesi, diğer sektörler ve uygun paydaşlarla durum saptama-değerlendirme işlemlerini koordine eder (kılavuz not 6 ve 8'e bakınız).

Kılavuz notlar

1. **İlk durum saptama-değerlendirmenin zamanlaması** yapılırken hem durum saptama-değerlendirmeyi yapacak ekibin hem de afetten etkilenmiş nüfusun güvenliği ve emniyeti dikkate alınmalıdır. Acil bir durum sonrasında olabildiğince çabuk durum saptama-değerlendirme çalışması gerçekleştirilmeli ve mümkünse, bütün afetten etkilenmiş bölgelerdeki her türden eğitimin ölçümü yapılmalıdır. İlk ölçümlerin ardından, izleme ve değerlendirme yardımıyla veriler düzenli olarak güncellenmelidir. Buna programın elde ettiği başarılar, sınırlayıcı etkenler ve karşılanamamış ihtiyaçların gözden geçirilmesi de dahildir. Durum saptama ve değerlendirmelerin tamamı hemen yapılamadığında, kısmi ön durum saptama çalışması ile de derhal harekete geçişi sağlayacak bilgi toplanabilir.

- 2. Durum saptama-değerlendirme,** eğitim müdahalesine bilgi sağlamak ve çatışma ya da afetin devam eden risklerini değerlendirmek için ayrıştırılmış verilerin toplanmasıdır. 'Ayrıştırılmış' tanımlamasıyla bilginin alt gruplara ayrılmış olması kastedilmekte olup bu durumda verilerin yaş ve cinsiyet gruplarına göre analiz edilmesi gerekir. Verilerle eğitimsel kapasiteler, kaynaklar, zarar görübilirlikler, boşluklar eğitim hakkının tüm afetten zarar gören gruplara verilmesindeki güçlükler saptanır. Eğitim ve diğer acil durum müdahalesi sağlayanlar tarafından yapılan durum saptama-değerlendirme ve saha ziyaretleri, kaynakların ziyan edilmesi ve afetten etkilenmiş belli gruplarla bazı meselelerin gereğinden fazla değerlendirilmesinden kaçınmak amacıyla koordineli olarak gerçekleştirilmelidir (sayfa 33-35'deki Toplumsal Katılım-Standart 2 ve sayfa 36-39'deki Koordinasyon-Standart 1'e de bakınız).

Durum saptama-değerlendirmede mevcut bilgi kaynakları azami düzeyde kullanılmalıdır. Toplanılan ilk veriler mevcut bilgideki boşlukları kapatmak ve eğitim paydaşlarının kritik kararları vermek için ihtiyaç duydukları bilgileri sağlamak ile sınırlı olmalıdır. Erişim sınırlı olduğunda, bilgi toplamak için alternatif stratejiler araştırılabilir. Bu stratejiler, yerel liderler ve toplumsal ağlarıyla bağlantı kurmayı; ikincil verileri diğer sektörlerden ya da kriz öncesi veri tabanlarından derlemeyi kapsayabilir. Kriz öncesi veriler aynı zamanda acil durum ortamını kıyaslamak için de bir ölçüt olacaktır.

Veri toplama araçları, projelerin koordinasyonunu kolaylaştırmak ve bilgi sağlayan kişilere yapılan talepleri en alt seviyeye indirmek için ülke içinde standartlaştırılmalıdır. Mümkün olduğunda, acil durumlar öncesinde hazırlık planlamasının bir parçası olarak durum saptama-değerlendirme araçları geliştirilmeli ve tüm paydaşlar tarafından üzerinde fikir birliği sağlanmalıdır. Araçlarda yerel müdahale ekiplerince eklenebilecek önemli ek bilgiler için de yer ayrılmalıdır.

Durum saptama-değerlendirme ekiplerinde afetten etkilenmiş toplumun temsilcileri de bulunmalıdır. Erkek ve kız öğrencilerle, öğretmenler, diğer eğitim personeli, ebeveynler ve vasilerin deneyim, ihtiyaç, endişe ve kapasitelerinin daha etkin bir biçimde anlaşılması için temsilcilerde cinsiyet dengesine önem verilmeli ve gerekirse bu konuyla ilgili yetkililere danışılmalıdır.

Saygı göstermeye ve ayrımcılık yapılmamasına dair temel prensipler de dahil olmak üzere etik olarak dikkate alınması gerekenler durum saptama-değerlendirmesinin alt yapısını oluşturmalıdır. Edinilen bilginin hassasiyeti ya da sadece böyle bir süreçte yer almış olmaktan dolayı bile bilgi toplama bazı insanları riske atabilir (aşağıdaki kılavuz

not 5'e de bakınız). Bilgi toplayanların katılımcıların korunmasıyla ilgili bir sorumlulukları mevcuttur ve onlara aşağıdaki konularda peşinen bilgi vermelidirler:

- veri toplamadaki amaç;
 - veri toplama sürecine katılmama veya herhangi bir olumsuz etki oluşmadan istenen herhangi bir zamanda süreçten çekilebilme hakkı;
 - gizlilik ve adını vermeme hakkı.
- (sayfa 53-54'daki Analiz-Standart 4-Kılavuz not 2'ye de bakınız).

3. İçinde bulunulan durumun analizi, afet riski ve çatışma analizi de dahil olacak şekilde eğitim müdahalelerinin ihtiyaca uygun, doğru ve çatışma veya afet potansiyeline hassasiyet gösterecek şekilde uygulanmasını sağlamada yardımcı olur.

Risk analizleri içinde bulunulan durumda öğrencilerin sağlığı, güvenliği ve emniyetlerini etkileyebilecek bütün unsurları göz önüne alır. Bu da eğitimin bir risk faktöründen çok koruyucu bir önlem olmasını sağlamada yardımcı olur. Risk analizi, aşağıda belirtilen eğitimsel riskleri ölçer:

- güvensiz ortam, zayıf idare ve yolsuzluk;
- bulaşıcı hastalıkların yaygınlığı gibi toplum sağlığıyla ilgili sorunlar;
- zehirli gaz salınımı ve kimyasal sızıntılar da dahil olmak üzere, diğer sosyal, ekonomik, fiziksel ve çevresel faktörler;
- cinsiyete, yaşa, engelli olmaya, etnik geçmişe ve ortama uygun diğer faktörelere has riskler.

Çatışma analizleri, eğitimsel müdahalelerin belli başlı eşitsizlikleri ve çatışmaları arttırmamalarını sağlamak için şiddet içeren çatışmaların varlığını ve ortaya çıkma riskini ölçer. Bu analizin hem çatışma hem de afet durumunda yapılması gereklidir. Çatışma analizleri şu konularda sorular sorar:

- çatışmalarla doğrudan ya da dolaylı olarak bağlantılı aktörlerin çatışmadan etkilenip etkilenmedikleri ya da etkilenme risklerinin olup olmadığı;
- mevcut ya da potansiyel çatışma sebepleri ve sorunları arttıran faktörler;
- eğitim paydaşları da dahil olmak üzere, aktörler ve çatışma sebepleri arasındaki ilişkiler.

Belli bölge ve ülkelerdeki çatışma analizleri çoğunlukla araştırma kurumlarında mevcuttur. Bunların eğitim perspektifinden bakılarak tekrar gözden geçirilmeleri gerekebilir. Mevcut analizler yoksa ya da işe yaramıyorsa, afetten etkilenmiş bölgede ya da masa başında yapılacak bir çalıştay aracılığı ile bir çatışma analizi gerçekleştirilebilir.

Eğitim paydaşları, eğitime özel bilgilerin de yer aldığı kapsamlı çatışma analizlerinin uygun kurumlarca yapılmasını ve bulguların tüm ilgili taraflarla paylaşılmasını savunmalıdır.

Bir risk analiz raporu, çatışmalar da dahil olmak üzere insanın neden olduğu ya da doğal sebeplere dayalı tehlikelerin yönetimi için stratejiler önerir. Stratejiler, önleme, risk azaltma, hazırlık, müdahale, yeniden yapılanma ve rehabilitasyon konularını kapsayabilir. Örneğin, okullar veya diğer öğrenim mekanlarından acil durumların önlenmesi, risklerin azaltılması ve müdahale için acil durum ve emniyet planlamaları yapmaları istenebilir. Bu kurumlar aynı zamanda risk haritaları da yaparak potansiyel tehditleri gösterip öğrencilerin zarar görebilirliği ile dayanma ve toparlanma gücünü etkileyen unsurları vurgulayabilirler.

Risk analizi, kaynaklar ve kapasiteleri de kapsayacak biçimde, toplumsal dayanma ve toparlanma gücünü ve yerel başa çıkma çabalarının ölçülmesi ile bütünleştirilir. Afetin hafifletilmesi, hazırlık ve toparlanma konusunda mevcut bilgi, beceriler ve kapasiteler, bir acil durumun öncesinde ve sonrasında olduğu kadar, eğer mümkünse, hazırlık ve risklerin giderilmesi aşamalarında da ölçülüp değerlendirilir ve güçlendirilir (sayfa 27-30'deki Toplumsal Katılım-Standart 1-Kılavuz not 1-4'e, sayfa 35'deki Toplumsal Katılım-Standart 2-Kılavuz not 5'e, sayfa 68-69'deki Erişim ve Öğrenme Ortamı-Standart 2-Kılavuz not 11'e, sayfa 86'deki Öğretim ve Öğrenim-Standart 2-Kılavuz not 6'ya, sayfa 107-109'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 2 ve 4'e, sayfa 112-113'teki Eğitim Politikası- Standart 2-Kılavuz not 3 ve 5'e de bakınız).

4. Verilerin geçerliliği ve veri analizi yöntemleri: Veri analizlerinde şunlar açık olarak belirtilmelidir:

- göstergeler;
- veri kaynakları;
- veri toplama yöntemleri;
- veriyi toplayanlar;
- veri analiz süreçleri.

Veriyi toplayanların güvenliklerinin risk altında olduğu düşünölen durumlarda kişilerin adları değil veri toplanmasına dahil olan kurum türleri referans olarak verilmelidir. Verilerin toplanması veya analizinde bulguların güvenilirliği veya diğer durumlarla alakasını etkileyebilecek kısıtlamalar varsa, bunlar belirtilmelidir. Mesela, kaynak kullanımını en üst düzeye çıkarmak veya suçlamadan kurtulmak için kayıt ya da devam sayılarını şişiren cevaplarla veriler güvenilirliğini kaybedebilir. Programlar ve izleme sistemleri bazı grupları ve sorunları ele almıyorsa bunlar da not edilmelidir.

Sapmaların en alt seviyeye indirilmesi için veriler farklı kaynaklardan toplanmalı ve karşılaştırılmalıdır. Bu teknik verinin geçerliliğini güçlendirir. Bir sonuca varılmadan önce, kız ve erkek çocuklarla gençlerin de dahil olduğu en fazla etkilenmiş gruplara danışılmalıdır. Bir insani yardımın dışarıdan gelen kişilerin algı ve önceliklerine dayalı olmasından kaçınmak için yapılan analizlerin merkezinde yerel algılar ve bilgi yer almalıdır (sayfa 108'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 4'e de bakınız).

5. Durum saptama-değerlendirmeye katılanlar arasında eğitim yetkilileri ile zarar görebilirliği yüksek grupların da aralarında bulunduğu afetten etkilenmiş nüfusun temsilcileri de bulunmalıdır.. Bu grupların veri ve bilgi toplama, analiz, yönetim ve yaygınlaştırma çalışmalarına katılımı başlangıçtaki durum saptama-değerlendirmeler sırasında zorlu koşullardan dolayı sınırlanabilir. İçinde bulunulan durum istikrara kavuştukça katılımlar da artmalıdır. Ölçümler sırasında iletişim, işaret dili ve körler alfabesinin kullanımı da dahil olmak üzere mümkün olduğunca o toplumdaki tüm dillerde yapılmalıdır (sayfa 108'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 4'e de bakınız).

6. Hem eğitim sektörü içinde hem de diğer sektörlerle olan işbirliği, durum saptama-değerlendirmenin kalitesi, kapsamı ve kullanılabilirliğinin en üst seviyeye çıkarılmasında çok önemlidir. Eğitim paydaşları, ortak durum saptama-değerlendirmeler yürütmek ya da farklı kurumlar tarafından aynı çalışmaların tekrar tekrar yapılmasından kaçınmak amacıyla durum saptama-değerlendirme çalışmalarını koordine etmek suretiyle ihtiyaçların ölçümlerini uyumlu bir halde gerçekleştirmelidirler. Koordineli durum saptama-değerlendirme çalışmaları acil durumların etkilerini daha güçlü bir biçimde kanıtlayıp müdahalelerin en etkin şekilde yapılmasını sağlar ve aynı zamanda edinilen bilginin paylaşımını teşvik ederek insani yardım paydaşlarına duyulan güveni artırırlar (sayfa 38'deki Koordinasyon-Standart 1-Kılavuz not 4'e de bakınız).

Eğitim sektörü, eğitim müdahalesine tehditler, riskler ve mevcut hizmetler hakkında bilgi vermek için diğer sektörlerle birlikte çalışmalıdır. Bu çalışmaya katılabilecek sektörler şunlardır:

- salgın hastalık verileri ve salgın hastalık tehditleri, cinsel sağlık ve üreme sağlığı, HIV'den korunma, tedavi, bakım ve destek hizmetleri de dahil olmak üzere mevcut temel sağlık hizmetleri hakkında bilgi almak için sağlık sektörü;
- cinsiyete dayalı ve cinsel şiddetle toplum içindeki yetimler ve diğer zarar görebilirliği yüksek nüfusa yönelik riskler; eğitimin önündeki engeller; mevcut sosyal ve psikososyal destek hizmetleri hakkında bilgi almak için koruma sektörü;

- okul ve toplum merkezli beslenme ile diğer beslenme hizmetleri hakkında bilgi almak için beslenme sektörü;
- güvenli ve uygun yer koordinasyonu; öğrenme ve dinlenme tesislerinin (yeniden) yapımı ile bunlara erişim ve okul tesisleri için gerekli olan gıda dışı maddelerin sağlanması hakkında bilgi almak için barınma ve kamp yönetimi sektörleri;
- öğrenme mekanlarında güvenli su tedarigi ve uygun çevresel hijyenin temini için su ve çevresel hijyen sektörü;
- kitap ve diğer malzemelerin temini ve dağıtımının organizasyonu için lojistik sektörü.

(sayfa 36-38'deki Koordinasyon-Standart 1-Kılavuz not 1 ve 3-4'e, sayfa 111'daki Eğitim Politikası-Standart 2-Kılavuz not 2'ye de bakınız).

7. Eğitim ve psikososyal ihtiyaçlar: Eğitim, psikososyal ihtiyaçlar ve kaynaklar ile ilgili ayrıştırılmış veriler genel ihtiyaç değerlendirmesi kapsamında toplanmalıdır. Değerlendirmeyi yapacak ekipteki yerel bilgiye sahip üyeler değerlendirmenin bu kısmını destekleyebilir. Bunların yapılabilmesi için kurumlar kaynak, personel ve organizasyonel kapasitenin sağlanmasını üstlenmelidirler.

8. Durum saptama-değerlendirme bulguları, eğitim aktivitelerinin planlanabilmesi için mümkün olduğunca çabuk kullanılabilir hale getirilmelidir. Kriz öncesi mevcut bilgi ile kaynak ve eğitim ihtiyaçlarının ve/veya eğitim yetkililerinin, STK'ların, insani yardım kurumları ve yerel toplumun eğitim hakkıyla ilgili görevlerini yerine getirmeleri ya da ihlal etmeleriyle ilgili saptamaları yapan kriz sonrası ölçümler de paylaşılmalıdır.

Yerel veya ulusal seviyedeki eğitim yetkilileri, durum saptama-değerlendirme bulgularının paylaşımını koordine etmelidir. Eğer söz konusu yetkililerin bunu yapacak kapasiteleri yoksa, eğitim sektörü koordinasyon komitesi ya da Eğitim Kümesi gibi önemli uluslararası aktörlerden biri bu süreci yönetebilir. Bilginin kolayca kullanılabilmesi için, durum saptama-değerlendirme bulgularındaki verilerin sunumu mümkünse standartlaştırılmalıdır (sayfa 36-39'deki Koordinasyon-Standart 1'e de bakınız).

Analiz Standart 2: Müdahale Stratejileri

Katılımcı eğitim müdahale stratejileri, durumun açık olarak tanımlanması, eğitim hakkı önündeki engeller ve bu engellerin üstesinden gelecek stratejileri kapsar.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Müdahale stratejileri, durum saptama-değerlendirme bulgularını doğru bir biçimde yansıtmalıdır. (kılavuz not 1-2'ye bakınız).
- Eğitim müdahaleleri, afetten etkilenmiş nüfusun katılımcı ve kaliteli bir eğitime duyduğu ihtiyacı giderek artan bir biçimde karşılar (kılavuz not 1, 5 ve 8'e bakınız).
- Müdahale stratejileri, topluma ya da eğitimi sağlayanlara zarar vermeyecek ve acil durumun etkisini kötüleştirmeyecek biçimde tasarlanır ve yürütülür (kılavuz not 3 ve 7'ye bakınız).
- Başlangıçtaki durum saptama-değerlendirme ile içinde bulunulan durumun analizinden elde edilen bilgi, devam eden eğitim müdahalelerine bilgi sağlamak için yeni ulaşılan verilerle sürekli olarak güncellenir (kılavuz not 4'e bakınız).
- Müdahale stratejileri, eğitim yetkilileri ve toplum üyelerinin durum saptama-değerlendirme çalışmalarını sürdürüp müdahale aktiviteleri yürütmelerini desteklemek amacıyla kapasite oluşturmayı da kapsar (kılavuz not 2'ye bakınız).
- Eğitim müdahaleleri, ulusal eğitim programlarını tamamlar ve onlarla uyumludur (kılavuz not 6 ve 8'e bakınız).
- Başlangıç noktası verileri, bir programın başında sistemli olarak toplanır (kılavuz not 9'a bakınız).

Kılavuz notlar

1. **Müdahale stratejileri:** Eğitim paydaşları, müdahale stratejilerinin durum saptama-değerlendirmelerde çıkan temel bulgulara ve önemli önceliklere dayalı olmasını temin için derinlemesine bir analiz ve verilerinin yorumlanmasına yönelik yatırım yapmalıdırlar. Böylece, program müdahaleleri için daha önceden şekillendirilmiş olan fikirleri teyit etmekten öteye geçmeyen durum saptama-değerlendirme bulguları riskinden kaçınılmış olur.

Müdahale stratejileri, eğitim yetkililerinin liderlik rolünü ve diğer paydaşlarla olan işbirliğini yansıtmalıdır. Örneğin, öğretmen ve ekipman ödemeleri gibi kalemler için yapılan eğitim harcamalarının seviyesi, harcama seviyelerinin uzun dönemde de sürdürülebilir olması dikkate alınarak ve kurumlararası uyum içinde tespit edilmelidir.

Müdahale stratejileri, mevcut olmaları halinde, uygun acil durum planlarına dayalı olmalı ve aktif toplumsal katılımı geliştirilmelidir. Farklı eğitim seviye ve türlerini, risk ve tehlike farkındalığını ve diğer kurumların eğitim faaliyetlerine destek olup olmadıklarını belirtmelidirler. Temel (durum saptama) verilerinin toplanması ve değerlendirilmesi de dahil olmak üzere, önemli eğitim faaliyetlerinin sağlanması için bütçe ayrılmalıdır (sayfa 27-28'teki Toplumsal Katılım-Standart 1-Kılavuz not 1'e de bakınız).

Cinsiyet ayırımıyla ilgili engeller de dahil olmak üzere, tüm eğitim seviyeleri ve türlerine erişimin önündeki engeller ile bu engellerin nasıl aşılacağı ile ilgili bir analiz yapılmalıdır. Katılımcı eğitimin sağlanması ve eğitim için artan ihtiyaca cevap vermek için mümkün olduğunca esnek olunmalıdır.

2. **Veri toplanması ve analizi için kapasite oluşturma:** Müdahale stratejileri eğitim yetkilisinin personeli ve toplum üyelerini de kapsayacak kapasite oluşturma çalışmalarını içermelidir. Özellikle de genç toplum üyeleri verilerin toplanıp analiz edilmesi, izleme ve değerlendirmelerde yer alabilirler. Durum saptama verilerinin geniş kapsamlı ve etkin toplanıp analiz edilebilmesi için kadro oluştururken cinsiyet dengesine dikkat edilmesi önemlidir (sayfa 51'deki Analiz-Standart 3-Kılavuz not 2'ye ve sayfa 54'deki Analiz-Standart 4-Kılavuz not 3'e de bakınız).
3. **'Zarar verme!':** Acil eğitim müdahaleleri, sıklıkla kaynak sıkıntısı çeken ortamlara eğitim, iş, malzeme ve gıda gibi kaynakların ulaştırılmasını da kapsar. Bu kaynaklar çoğunlukla gücü ve varlığı temsil eder ve çatışma unsuru olabilir ya da ayrımcılığı körükleyebilirler. Bir çatışma durumunda bazı kişiler bu kaynakları kontrol ederek kendi taraflarını desteklemek, diğer tarafı zayıflatmak ya da kişisel kazanç sağlamak için kullanmaya kalkışabilirler. Böyle bir şey olursa, eğitim müdahaleleri topluma zarar verilmesine sebep olmuş olur. Bundan kaçınmak için risk anlayışı ve çatışma analizinden elde edilen bilgilere dayalı olarak gereken tüm gayret gösterilmelidir (sayfa 42-43'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3'e de bakınız).

Kaynakların transferi ve acil eğitim müdahalelerini yürütme süreci aynı zamanda yerel kapasiteleri barış yolunda güçlendirebilir de. Aktiviteler, toplumları bir araya getiren bağlar yaratarak ya da bu bağlar üzerine inşa edilerek bölünmeler ve rahatsızlık veren çatışmalar doğuran gerginlik kaynaklarını azaltabilir. Örneğin, eğitim programlarıyla öğretmenler, etnik bölünmeler karşısında mesleki hassasiyetleri için birleşebilirler. Daha öncesinde aşırı uçlarda yer alan grupların işbirliği ile toplumda daha eşitlikçi ilişkiler kurulması teşvik edilebilir.

- 4. Müdahale stratejilerinin güncellenmesi:** Acil durumlar boyunca, toparlanma ve gelişme sürecine kadar, eğitim paydaşları müdahale stratejilerini düzenli olarak gözden geçirip güncellemelidir. Müdahale stratejileri o tarihe kadar kaydedilen başarılar, acil durum ve güvenlik konusundaki değişiklikler ile buna bağlı olarak stratejide yapılan değişiklikleri yansıtmalıdır. Karşılanmamış ihtiyaç ve haklara dair güncel tahminler ile bu ihtiyaçların karşılanması için stratejideki uygun değişikliklere de yer verilmelidir. Müdahaleler, kalitede, katılımı, kapsamda, sürdürülebilirlikte ve ortak sahiplenmede sürekli kaydedilen gelişmeleri desteklemelidir.
- 5. Bağışçı müdahalesi:** Eğitim kalitesi ve erişimde asgari seviyenin karşılanmasını sağlamak amacıyla bağışçılar acil eğitim müdahalesinin kalite ve kapsamını düzenli olarak gözden geçirmelidirler. Acil durumdan etkilenmiş bölgelerde sunulan çeşitli eğitim fırsatlarına eşit erişimi sağlayabilmek için zarar görebilirliği yüksek gruplardan öğrencilerin okula kayıt ve devamına ilişkin verilere özel bir dikkat sarf edilmelidir. 'Eşit erişim'le kız ve erkek çocukların, genç ve yetişkin öğrencilerin, özellikle de etnik köken, dil ve engellilikten dolayı toplum dışına itilmiş olanların fırsat eşitliği kast edilmektedir. Afetten etkilenmiş nüfusa eğitim olanaklarının temini için, eğitim müdahalesi de su, gıda, barınma ve sağlık müdahaleleri ile eşit öncelikte maddi olarak desteklenmelidir. Buna sığınmacılara ya da yerinden edilmiş nüfus gruplarına ev sahipliği yapan toplum kuruluşları da dahildir. Herkes için eğitim hakkının desteklenmesi için yeterli fonlama kritik önem taşır. Programlar kısa dönem fonlama döngüleriyle kısıtlı kalmayıp toparlanma süreci boyunca sürdürülmelidir (aşağıdaki kılavuz not 7'ye, sayfa 58-60'daki Erişim ve Öğrenme Ortamı-Standart 1-Kılavuz not 1-2'ye ve INEE Araç çantası: www.ineesite.org/toolkit içinde yer alan *Eğitimin Dışarıdan Finanse Edilmesi için Başvuru Rehberine -INEE Reference Guide to External Education Financing-* de bakınız).
- 6. Ulusal programların güçlendirilmesi:** Acil durum eğitim müdahaleleri, okul öncesi gelişimi ile mesleki ve yaşamsal programlar da dahil olmak üzere, ulusal eğitim programlarıyla uyumlu ve onları güçlendirecek biçimde olmalıdır. Buna fiziki altyapı ile hizmet içi öğretmen eğitimi ve desteği kadar ulusal ve yerel eğitimin planlanması, idaresi ve yönetimi de dahildir. Acil durum eğitim müdahaleleri, azınlık gruplarından gelen ve engelli olanlar da dahil olmak üzere tüm çocukları kapsayacak şekilde eğitim sistemini güçlendirerek geleceğe yönelik çok daha iyi bir program oluşturulması için eğitim yetkilileriyle birlikte çalışmalıdır (sayfa 106-110'daki Eğitim Politikası-Standart 1 ve sayfa 112'teki Eğitim Politikası-Standart 2-Kılavuz not 4'e de bakınız).

7. Acil durum müdahalesi hazırlığı ve afet riskinin azaltılması:

kalkınma programları uygulayan kurumlar ve bağışçılar, afet riskini azaltma aktiviteleri ile acil durum müdahalesi hazırlığında korunma önlemi olarak ve kriz sonrası toparlanma sürecindeki faaliyetleri teşvik edip desteklemelidirler. Eğitim yetkilileri ve ortakların daha iyi planlama, koordinasyon ve müdahalelerde bulunmalarına katkısı olabileceği için, afet riskinin azaltılması ve hazırlık süreçlerine yatırım yapmak masrafları azaltıp fonların daha etkin kullanımını sağlayabilir. Afet riskinin azaltılması ve hazırlık süreçlerine yatırım yapmak aynı zamanda acil durumlar süresince daha az yatırıma ihtiyaç duyulması anlamına da gelir.

8. Kurumsal çalışma alanlarının getirdiği kısıtlamaların üstesinden gelinmesi:

Sadece çocuklar, ilk öğretim ya da mülteciler gibi kısıtlı çalışma alanları olan insani yardım kurumları, kendi eğitim müdahalelerinin eğitim yetkilileri ve diğer eğitim paydaşlarının çalışmalarını tamamlayacak şekilde olmasını sağlamalıdır. Bütünsel eğitim stratejileri şu alanları kapsamalıdır:

- okul öncesi gelişimi;
- katılımcı ilk öğretim;
- orta ve yüksek öğretim ile mesleki eğitim de dahil olmak üzere gençliğin ihtiyaçları;
- yetişkin eğitimi;
- hizmet öncesi ve hizmet için öğretmen eğitimi.

Yetişkin öğrencilere yönelik stratejiler, okur-yazarlık, aritmetik, yaşam becerilerinin geliştirilmesi ve kara mayınları gibi güvenlik ve emniyetle ilgili konularda farkındalığın artırılmasını içermelidir. Acil durum sonrası evlerine geri dönenler için uygulanan eğitim programları, telafi dersleri ve mesleki eğitim gibi uzun dönemli desteğin sağlanmasını da kapsamalıdır (sayfa 36-39'deki Koordinasyon-Standart 1'e ve sayfa 78-86'deki Öğretim ve Öğrenim-Standart 1-2'ye de bakınız).

9. Başlangıç noktası (baseline) verilerinin toplanması:

'Başlangıç noktası' verileri ile yeni eğitim faaliyetlerine başlamadan önce hedef nüfus ile ilgili toplanan veriler kast edilmektedir. Bu veriler programla ilgili personelin eğitim ortamını anlamasına yardımcı olur ve daha sonra, izleme ve değerlendirme aşamalarında toplanan bilginin kıyaslanmasına bir temel oluşturmak için kullanılır. Başlangıç noktası verilerinin sistemli bir biçimde toplanması gerekir. Örnek olarak, ayrıştırılmış demografik veriler, okul devam oranları ve öğretmen başına düşen öğrenci oranları verilebilir. Veriler, tek bir müdahaleye özel de olabilir. Örneğin, kızların okul devamlılığının iyileştirilmesine ilişkin bir program düşünüyorsanız, kızların programın başlamasından önceki devam oranlarına ihtiyaç duyulacaktır.

Analiz Standart 3: İzleme

Eğitim m¼dahalesi aktiviteleri d¼zenli olarak izlenir ve afete maruz kalmış n¼fusun değişen eğitim ihtiyaçlarının takibi s¼rd¼r¼l¼r.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Acil durumlardan toparlanma s¼recine kadar, eğitimsel m¼dahale faaliyetlerinin d¼zenli olarak izlenmesi için etkin sistemler mevcuttur (kılavuz not 1'e bakınız).
- Eğitimsel m¼dahale faaliyetleri, t¼m ¼đrenici ve ¼đretmenler ile diğer personelini g¼venlik ve emniyetlerinin sağlanması için izlenmektedir (kılavuz not 1'e bakınız).
- Zarar g¼rebilirliđi y¼ksek gruplara ait kişilerin d¼zenli olarak fikirleri alınır; veri toplama y¼ntemleri konusunda eğitilirler ve izleme aktivitelerine katılırlar (kılavuz not 2'ye bakınız).
- Ayrıştırılmış eğitim verileri sistemli bir biçimde ve d¼zenli olarak toplanıp eğitim m¼dahalecilerine bilgi verilir (kılavuz not 3-4'e bakınız).
- Eğitim verileri analiz edilip d¼zenli aralıklarla ilgili b¼t¼n paydaşlarla ¼zellikle de afetten etkilenmiş ve zarar g¼rebilirliđi y¼ksek gruplarla paylaşılır (kılavuz not 3-4'e bakınız).

Kılavuz notlar

1. **İzleme**, programların n¼fusun değişen eğitimsel ihtiyaçlarını karşılayıp karşılayamadıklarını ve içinde bulunan durumdaki gelişmelere nasıl yanıt verdiklerini ¼ler. B¼ylelikle:
 - m¼dahalelerin uygun ve gereksinimlere cevap verecek biçimde olmasını temin eder;
 - iyileştirme için olasılıkları belirler;
 - Çatışma ve afet riskinin azaltılmasına katkıda bulunur;
 - hesap verilebilirliği destekler.

Eğitim programlarının planlanmış ve planlanmamış etkileri izlenerek farkında olmadan dışlama, ayrımcılık, çatışma ya da doğal tehlikelerin artmasına neden olmamaları temin edilir. Haber verilmeden yapılan izleme ziyaretleri ile izleme verilerinin g¼venilirliđi arttırılabilir.

İzlemenin tasarım biçimi, ihtiyaca g¼re farklı veri t¼rlerinin ne sıklıkta toplandığını ve verilerin toplanıp işlenmesi için gereken kaynakları belirleyecektir. Pekçok t¼rden bilgi, okullar ve diğer eğitim programlarından ¼rneklemeye temeline dayalı olarak toplanabilir;

ihtiyaç ve problemlere dair çabuk işaretler sağlayan bu bilgiler şunları kapsayabilir:

- okula kayıt ve terke dair ayrıştırılmış veri;
- öğrencilerin okula gelmeden önce birşeyler yiyip yemedikleri;
- ders kitapları ile öğretim ve öğrenim materyallerinin mevcudiyeti.

Okul dışında kalan çocuklarla gençlerin izlenerek kayıt olmama veya okula devam etmeme nedenlerinin araştırması rastlantısal örneklemeyle seçilen az sayıdaki ev ortamına yapılan ziyaretlerle gerçekleştirilebilir. İzleme sırasında, doğrudan kadınların ve zarar görebilirliği yüksek grupların seslerinin dinlenmesi önemlidir. Etnik köken veya diğer sosyal gruplaşmalara ait çok hassas verileri toplamak ya da geniş kapsamlı veri toplamak oldukça güç ise, örnek anketler ve sıradan sohbetlerde olduğu gibi niteliksel geribildirim belli gruplara özel problemlere işaret edebilir.

İzleme ve raporlama sistemlerine, öğrenci ve öğretmenlerle diğer eğitim personelinin iyilikleri ve güvenlikleri için olduğu kadar eğitimsel altyapının durumu için de ihtiyaç duyulur. Bu, silahlı saldırı, adam kaçırmaya, silahlı güçlere ve gruplara çocukların alınması, cinsiyete dayalı şiddet veya doğal afet riskleri olması halinde daha da önemlidir. İzlemenin bu yönü için eğitim paydaşlarının emniyet, adalet, koruma ve insan haklarıyla ilgili konularda yerel ve ulusal yetkililerle ya da BM ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmalarına gerek olabilir. Rapor edilen bilginin hassasiyetini hesaba katmak önemlidir.

İzlemenin sonuçlarına göre eğer gerekiyorsa sürmekte olan eğitim müdahalesi aktivitelerinde düzeltmeler yapılmalıdır.

- 2. İzlemeye katılan kişilerin** kültürel anlamda hassas bir tutumla, afetten etkilenmiş nüfus içindeki tüm gruplardan bilgi toplayabilmeleri gerekir. Ekibin cinsiyet dengesine sahip, yerel dil(ler)de akıcı ve verilerin toplanması konusunda eğitilmiş olmaları önemlidir. Yerel uygulamalar, güven duyulan bireyler tarafından azınlık gruplarına ayrıca danışılmasının gerekebileceğini göstermektedir. Gençler de dahil olmak üzere, afetten etkilenmiş toplumun temsilcileri, kendi hayatlarını doğrudan etkileyen eğitimsel programların etkinliğinin izlenmesine olabildiğince erken katılmalıdırlar. Bu konu, özellikle de ergenliğe ulaşmış genç kızlar veya engelli öğrenciler gibi belli gruplar için düzenlenen yaygın eğitim programlarında çok önemlidir (sayfa 47'deki Analiz-Standart 2-Kılavuz not 2'ye ve sayfa 54'deki Analiz-Standart 4-Kılavuz not 3'e de bakınız).

3. Eğitim yönetimi bilgi sistemi, normalde ulusal yetkililerce yönetilir ve eğitimsel verileri toparlayıp analiz eder. Bulunulan ortamda önceden bir eğitim yönetimi bilgi sistemi mevcutsa bile, acil durum yüzünden zarar görmüş olabilir ya da daha üst düzeye taşınması gerekebilir. Bir eğitim yönetimi bilgi sistemi ya da eşdeğerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi ulusal, bölgesel ve yerel seviyelerde kapasite oluşturulmasını gerektirebilir. Toparlanma aşamasına kadar işlev gören bir sistemin bulunması amacıyla, mümkün olduğunca erken başlatılmalı ve ideal olarak da bir devlet kurumunca (ülkemiz için MEB) ev sahipliği yapılmalıdır (sayfa 38'deki Koordinasyon-Standart 1-Kılavuz not 3'e, sayfa 109'deli Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 5'e ve sayfa 112'teki Eğitim Politikası-Standart 2-Kılavuz not 4'e de bakınız).

Bir eğitim yönetimi bilgi sistemi için uyumlu yazılım ve donanım (teçhizat) olması çok önemlidir. Ulusal ve yerel eğitim kurumları ile eğitimci eğitimi veren ulusal kurumlar gibi eğitimin diğer alt sektörleri de bilgi alışverişinin yapılabilmesi için uygun ekipmanlara sahip olmalıdırlar. Özel yazılımlarla donatılmış cep telefonları veri toplanmasını geliştirebilir; ama teknolojik eksiklik yetersiz kaynağa sahip bölgelerden veri toplanmasını engellememelidir.

4. Öğrencilerin izlenmesi, öğrenimleri sürerken, kursları tamamlandığında ya da kurstan ayrılırlarken mümkün olan her fırsatta yapılmalıdır. Nicel ve niteliksel ölçümler vasıtasıyla izlemenin kapsama alanları için şu örnekler verilebilir:

- çok küçük yaştaki çocuklarda kabaca ve detaylı olarak motor gelişim, düşünsel ve sosyal duygunun gelişimi;
- okuma-yazma ve sayısal becerilerin kalıcılığı;
- önemli yaşam becerilerinin farkında olma ve bunları kullanma;
- okuma-yazmanın öğrenilmesi sonrasında okuma materyallerine erişim.

Mesleki eğitim söz konusuysa, izleme öğrenciler için iş fırsatlarını da takip etmelidir. Öğrencilerin program sonrasında izlenmesi, program tasarımı için çok değerli geribildirim sağlar (sayfa 89-90'teki Öğretim ve Öğrenim-Standart 4'e ve SEEP Çalışma ağı *Kriz sonrası Ekonomik Toparlanma için Asgari Standartlar*, İstihdam Yaratma Standardı ile Girişimin Desteklenmesi Standardına da bakınız).

Analiz Standart 4: Değerlendirme

Sistemli ve tarafsız değerlendirme eğitim müdahalesi faaliyetlerini iyileştirip güvenilirliği artırır.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Eğitimsel müdahale faaliyetlerinin düzenli olarak değerlendirilmesi doğru ve şeffaf veriler üretip gelecekteki eğitim aktivitelerine bilgi sağlar (kılavuz not 1-2'ye bakınız).
- Afetten etkilenmiş toplum ve eğitim yetkililerinin temsilcileri de dahil olmak üzere bütün paydaşlar, değerlendirme aktivitelerinde yer alırlar (kılavuz not 3'e bakınız).
- Alınan dersler ve iyi uygulamalar geniş çapta paylaşılarak ileride uygulanacak savunuculuk, eğitim programları ve politikalarının bu bilgilere dayanması sağlanır (kılavuz not 4'e bakınız).

Kılavuz notlar

1. **İzleme ve değerlendirme arasındaki ayırım:** İzleme ve değerlendirme eğitim programlarının amaçları ve hedeflerini gerçekleştirmeleri için kilit noktalardır. İzleme eğitim programlarının amaç ve hedefleri doğrultusunda gösterdikleri gelişimi ölçen devamlı bir süreçtir. Eğitim programının kadrosuna program sırasında veya proje döngüsü içinde, amaç ve hedeflerine ulaşmak için doğru yolda kalmalarını temin edecek değişiklikler yapma şansı verir.

Değerlendirme sıklığı daha düşüktür; genellikle bir program veya proje döngüsünün ortasında ya da sonunda, harici ve tarafsız aktörler tarafından yürütülür. Sonuçları ölçer ve beklenen sonuçlara ulaşıp ulaşılmadığını değerlendirir. Değerlendirmeler, aktivitelerin belirtilen önceliklere, politika ve yasal enstrümanlara uygun olup olmadıklarıyla, programların etkili bir biçimde yürütülüp yürütülmediklerini de ele alır.

2. **Eğitim müdahalesi aktivitelerinin değerlendirilmesinde,** program sonuçlarının zamanında ve doğru olarak alınmasını sağlayacak yaklaşım ve yöntemler ile gelecekteki çalışmalara ışık tutacak etkiler kullanılmalıdır. 'Etki', programın insanların yaşamlarında yarattığı, ölçülebilen değişikliklerdir. Cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmış, niteliksel ve niceliksel verilerin hepsi önemlidir. Niceliksel veri, sayılabilen şeyler hakkındadır. Kayıtlar, devamlılık, ayrılma ve başarılar gibi sonuçları ölçer. Niteliksel veriler ise rakkamlarla ölçülemeyen şeyler hakkındadır. Süreçlerin anlaşılmasına ve sonuçların açıklanmasına yardımcı olurlar.

Niteliksel veri için örnek olarak okullar ve diğer öğrenim mekanlarında neler olduğu ile kayıt, devam ve ayrılma oranlarının arkasında yatan sebepler hakkındaki bilgiler verilebilir (sayfa 41-42'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 2'ye ve sayfa 38'deki Koordinasyon-Standart 1-Kılavuz not 3'e de bakınız).

3. Değerlendirme vasıtasıyla kapasite oluşturma: Değerlendirme bütçesi, eğitim yetkilileri, toplumun temsilcileri ve öğrenciler de dahil olmak üzere, uygun paydaşlar için kapasite oluşturma çalıştaylarını da kapsamalıdır. Bu çalıştaylarda değerlendirme tanıtılıp açıklanabilir; şeffaf ve katılımcı bir biçimde değerlendirme planları geliştirilebilir ve paydaşlar bulguları birlikte gözden geçirip yorumlayabilirler. Öğrenciler, öğretmenler ve diğer eğitim personeli, veri toplamanın doğru olarak yapılmasını geliştirip gerçekten uygulanabilecek önerilerin gelişimini desteklemek için değerlendirme sürecine katılmalıdırlar. Örneğin, öğretmenler ve diğer eğitim personeli, gündeme gelen önerilerden kaynaklanan pratikteki güçlüklerle içlerinden gelen katkıları yapabilirler (sayfa 47'deki Analiz-Standart 2-Kılavuz not 2'ye, sayfa 51'deki Analiz-Standart 3-Kılavuz not 2'ye ve sayfa 112'teki Eğitim Politikası -Standart 2-Kılavuz not 4'e de bakınız).

4. Değerlendirme bulguları ve alınan derslerin paylaşılması: Değerlendirme raporlarındaki temel bulgular, özellikle de öneriler ve alınan dersler, toplumun üyeleri de dahil olmak üzere herkesin anlayabileceği bir biçimde paylaşılmalı ve gelecekteki çalışmalara bilgi sağlamalıdırlar. Acil durumu ya da çatışmayı kötüleştirmemekve/veya adını belirtmeden katkı sağlayan bilgi kaynakları ya da hassas bilginin riske atılmaması için hassasiyeti olan verilerin dikkatle ele alınması gerekir (sayfa 38-39'deki Koordinasyon-Standart 1-Kılavuz not 3 ve 5'e, sayfa 112'teki Eğitim Politikası-Standart 2-Kılavuz not 4'e bakınız).

T Bu standartların yürütülmesinde size yardımcı olması için INEE Araç çantasına bakınız: www.ineesite.org/toolkit

INEE Araç çantası

↳ INEE Asgari Standartları

↳ Yürütme Araçları

↳ Temel Standartlar

2

ERİŞİM VE
ÖĞRENME
ORTAMI

**Temel Standartlar:
Toplumsal Katılım, Koordinasyon, Analiz**

Erişim ve Öğrenme Ortamı

**Standart 1
Eşit Erişim**

Bütün bireylerin kaliteli ve ihtiyaca uygun eğitim fırsatlarına erişimi vardır.

**Standart 2
Koruma ve İyi olma Durumu**

Öğrenme ortamları emniyetli ve güvenlidir; öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin korunması ve psikosozal iyiliklerini destekler.

**Standart 3
Tesisler ve Hizmetler**

Eğitim tesisleri, sağlık, beslenme, psikosozal destek ve koruma ile bağlantılı olup öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin korunmasını ve psikosozal iyiliklerini destekler.

Kriz zamanlarında, yaşamsal bir hak ve kaynak olan eğitime erişim genellikle çok kısıtlıdır. Eğitim, afetten etkilenen insanların durumlarıyla başa çıkmaları ve yaşamlarını normale döndürebilmelerinde çok büyük bir rol oynar. Yaşam kurtaran bilgiler ve hayatta kalma becerileri sağlayıp eğitim eşitliği ve kalitesini iyileştirecek fırsatlar sunabilir.

Acil durumlardan toparlanmaya kadar olan süre boyunca eğitim faaliyetleri düzenlemek genellikle normalden daha karmaşıktır. Acil durumdan dolayı zarar görebilirliği artmış grupların eğitimden yararlanamaması ya da acil durum müdahalesinde daha önceden var olan risk ve dışlama dinamiklerinin güçlenmesi tehlikesi bulunur. Ulusal yetkililer, toplumlar ve insani yardım kurumlarının, güvenli öğrenme ortamlarında tüm bireylerin uygun, kaliteli eğitime erişimlerini temin etme sorumlulukları vardır. Bu da öğrenciler ve öğretmenlerle diğer eğitim personelinin fiziki korunmaları ve psikososyal açıdan iyi olmalarını destekler.

Öğrenciler, öğretmenler ve diğer eğitim personeli, eğitim tesislerine gidip gelirken ve öğrenme ortamı içinde çok fazla fiziki ve psikososyal riske açıktır. Toparlanma dönemine kadar olan acil durumlar süresince eğitim programları fiziki ve psikososyal korunma sağlayabilir. Okullar, öğrenme mekanları ve çocuk dostu alanlar da dahil olmak üzere tüm geçici ve kalıcı eğitim tesisleri olası tüm tehlikelere karşı güvenli yerlerde ve dayanma gücü yüksek olacak biçimde tasarlanıp inşa edilmeli ve aynı zamanda hizmet verilmek istenen herkes için erişilebilir olmalıdır.

Daha güvenli eğitim tesisleri, öğretim ve öğrenimin kesintiye uğramasını en düşük seviyeye çekerek eğitimsel devamlılığı sağlar. Bu yerler toplumsal faaliyetlerin merkezi olup yoksulluk, okumaz yazmazlık ve hastalıkların azaltılmasında kritik öneme sahip hizmetler sağlarlar. Acil durum öncesinde eğitimde eşitsizlik olmuş olsa bile, eğitimin daha eşitlikçi ve güvenli bir şekilde yeniden yapılandırılmış olması barışın inşa edilmesine önemli bir katkı sağlar.

Ayrımcılık nedeniyle hiçbir birey eğitim ve öğrenim fırsatlarına erişimden yoksun bırakılmamalıdır. Programlar, eğitim haklarının karşılanması ve eğitime erişimin önündeki engellerin azaltılması için örgün ve yaygın eğitim hizmetleri sağlamalıdır. Tüm eğitim sağlayıcıları özellikle cinsiyet ayrımına ve kız ve erkek çocukların maruz kaldığı farklı risklere karşı tetikte olmalıdırlar. Bu riskleri azaltmak için gereken adımlar atılmalıdır. Örneğin okul ücretleri, dil ve fiziksel engeller gibi bazı grupları dışarıda bırakan sebepler ayrımcılığa yol açabilir.

Erişim ve Öğrenme Ortamı Standart 1: Eşit Erişim

Bütün bireylerin kaliteli ve ihtiyaca uygun eğitim fırsatlarına erişimi vardır.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Ayrımcılık nedeniyle hiçbir birey ya da sosyal grubun eğitim ve öğrenim fırsatlarına erişimi engellenemez (kılavuz not 1'e bakınız).
- Öğrenim yapıları ve alanları herkesin erişimine açıktır (kılavuz not 1'e bakınız).
- Kayıtlı ilgili, belgelerin ya da diğer gerekli şeylerin eksikliği gibi engeller ortadan kaldırılır (kılavuz not 2 ve 4'e bakınız).
- Örgün, yaygın ve esnek eğitim gibi bir dizi eğitim fırsatı, afetten etkilenmiş nüfusun eğitim ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla sağlanır (kılavuz not 3-5'e bakınız).
- Eğitim ve gereken hassasiyetin kazandırılmasıyla, bütün çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin kendilerine uygun ve kaliteli eğitim haklarının temin edilmesinde yerel toplumlar giderek artan biçimde yer alırlar (kılavuz not 6-7'ye bakınız).
- Uygun kaynaklar mevcuttur ve eğitim faaliyetlerinin devamlılığını, eşitliğini ve kalitesini temin ederler (kılavuz not 8'e bakınız).
- Acil durumun sebep olduğu kesinti sonrasında, öğrencilerin resmi eğitim sistemine mümkün olduğunca kısa sürede (yeniden) dahil olma fırsatları vardır (kılavuz not 9'a bakınız).
- Sığınmacıların söz konusu olduğu hallerde, uygulanan eğitim programı, uygun yerel eğitim yetkilileri ile vatandaşı oldukları ülkelerce tanınır.
- Afetten etkilenen nüfusa sunulan eğitim hizmetinin onları misafir eden toplum üzerinde olumsuz bir etkisi yoktur.

Kılavuz notlar

1. **Ayrımcılığa** cinsiyet, yaş, engellilik, HIV durumu, milliyet, ırk, etnik köken, aşiret, klan, kast, din, dil, kültür, siyasi bağlar, cinsel tercih, sosyo-ekonomik geçmiş, coğrafi konum ya da özel eğitim ihtiyaçları nedeniyle ortaya çıkan tüm engeller dahildir. Ayrımcılık bilinçli olarak yapılıyor olabilir. Ancak, engelli kişilerin erişememesine neden olan alt-yapı veya öğrencilerin katılımlarını desteklemeyen politika ve uygulamalardan da kaynaklanabilir. Ayrımcılığa örnek olarak, hamile genç kızların veya HIV taşıyan öğrencilerin okuldan dışlanması ile okul, forma, kitap vb. masraflarını karşılayamamaktan dolayı eğitime erişimeme durumu verilebilir.

Bir acil durum ortamında belli grup ya da bireylerin eğitime erişimlerinde güçlükler olabilir. Acil durum ya da yerinden edilmiş olmaktan dolayı, bazı kişilerin zarar görebilirlikleri artmış olabilir. Bu gruplarda şu tür kişiler olabilir:

- fiziksel ve zihinsel engelliler;
- şiddetli zihinsel sağlık ve psikososyal güçlüklerden muzdarip olanlar;
- kızlar;
- gençler;
- silahlı güçler ve gruplarla bağlantıları olan çocuklar;
- hanehalkından sorumlu ergenler;
- küçük yaştaki anneler;
- belli etnik ya da diğer sosyal gruplardan kişiler.

Ulusal yetkililer, toplumlar ve insani yardım kuruluşları herkesin eğitim faaliyetlerini erişmesini teminden sorumludurlar. Bu da dışlanmış gruplarla, içinde bulunulan ortama özel farklı öğrenme ihtiyaçlarına sahip kişilerin öncelik ve ihtiyaçlarının ölçülerek ele alınması anlamına gelir. Öğrenme fırsatlarına erişimi kısıtlayan ayrımcı politikalar ve uygulamalar belirlenip çözüm bulunmalıdır. Belli etnik, dil, coğrafya veya yaş gruplarının eğitime erişimlerinin olmaması, gerilim yaratmak ya da mevcut gerilimi arttırmak suretiyle çatışmalara olumsuz katkıda bulunabilir.

Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (1966) eğitim hakkını şöyle açıklar:

- Madde 2'de eğitim, "ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi ya da diğer görüşler, milliyet ya da diğer köken, varlık, doğum ya da diğer konular gibi herhangi bir tür ayrımcılık yapılmaksızın sahip olunan hak" diye tanımlanır;
- Madde 13'te herkesin eğitim alma hakkı tanımlanırken "eğitim insanların kişiliklerinin ve insanlık onuru duygularının tam olarak gelişimine yönelik ve insan hakları ile temel özgürlüklerine saygıyı güçlendirici olmalıdır. Eğitim, hür bir toplumda herkesin etkin katılımını sağlamalı; bütün milletlerle ırklar, etnik kökenler ya da dinlerden olan gruplar arasında anlayışı, hoşgörüyü ve dostluğu desteklemeli; Birleşmiş Milletlerin barışın temini için gerçekleştirdiği faaliyetleri daha ileri taşımalıdır." denir. Madde 13, aynı zamanda da bütün ülkelerin bu hakkı, tam olarak hayata geçirilmesini başarma fikrinden hareketle tanımlarını önerir ki bunun için de: '1) ilköğretim zorunlu ve herkes için ücretsiz olmalıdır; 2) teknik ve mesleki ortaöğretim de dahil olmak üzere, ortaöğretim tüm farklı

türleriyle genel olarak mevcut olmalı ve herkesin uygun olan her vasıtayla erişebileceği şekilde, özellikle de özgür eğitimin giderek artan biçimde tanıtılmasıyla sağlanmalıdır; 3) ilk öğretim almamış ya da bu süreci tamamlamamış olan kişiler için, temel eğitim mümkün olduğunca teşvik edilmeli ya da pekiştirilmelidir.’ (sayfa 106-109’daki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 1 ve 7’ye, sayfa 112’teki Eğitim Politikası-Standart 2-Kılavuz not 3’e de bakınız).

2. **Okula kabul, kayıt ve devam:** Talep edilen belgeler konusunda esnek olunmalıdır. Vatandaşlık, doğum ya da yaş belgeleri, kimlik kağıtları veya okul raporları kabulde istenmemelidir; çünkü, afetten etkilenmiş kişilerin bu belgeleri olmayabilir. Koruma endişelerine ve kültürel ilkelere saygılı olmak kaydıyla yaş sınırlamaları çok sıkı tutulmamalıdır. Ayrılmış olanlara ikinci şansı veren kayıtlara izin verilmelidir. Zarar görebilirliği en yüksek seviyede olan bireyleri ve onların eğitime nasıl dahil edilebileceklerini saptamak için özel gayret gerekebilir. Güvenlik endişesi olan yerlerde, belgeler ve kayıt bilgileri gizli tutulmalıdır (aşağıdaki kılavuz not 4’e, sayfa 106-109’daki Eğitim Politikası-Standard 1-Kılavuz not 1-2 ve 7’e ve sayfa 112’daki Eğitim Politikası-Standart 2-Kılavuz not 1’e de bakınız).
3. **Bir dizi kaliteli eğitim fırsatı** gereklidir. Amaçlanan bütün öğrencilerin eğitimsel ihtiyaçlarının karşılamak ve ülkenin ekonomik, sosyal ve politik gelişimine katkıda bulunmaktır. Öğrencilerin ihtiyaçları ve içinde bulunulan duruma uygun olması gereken eğitim fırsatları şunları kapsayabilir:
 - okul öncesi gelişimi;
 - ilk, orta ve yüksek eğitim;
 - okur-yazarlık ve aritmetik sınıfları;
 - yaşam becerileri eğitimi;
 - teknik ve mesleki eğitim gibi gençlik ve yetişkin eğitimi programları.

Akut krizlerde örgün eğitim kurulumu ya da yeniden faaliyete geçirilirken genellikle ilk müdahale çocuk dostu veya güvenli yerlerin sağlanması üzerinedir. Çocuk dostu yerler, çocuk ve gençlerin iyi olmalarını koruma altına alıp destekler. Bazıları, çocuk ve gençleri yeniden örgün eğitim sınıflarına girmeye hazırlarken diğerleri de onların yaygın öğretim faaliyetlerine katılmalarına izin verir. Küçük çocuklardan gençliğe kadar olan farklı yaş gruplarına yapılandırılmış öğrenim, oyun, spor, drama, sanat, müzik, koruma ve psikososyal destek sağlarlar. Çocuk dostu alanlar, toplum üyeleri ile insani yardım kurumları ve hükümet çalışanlarının, yerel girişimlerin nasıl desteklenip bütünleştirilecekleri de dahil olmak üzere, örgün ve yaygın eğitime olan ihtiyaçlarla kapasiteleri ölçmelerine izin verebilir.

- 4. Esneklik:** Öğrenim fırsatları esnek olmalı ve içinde bulunulan duruma uyarlanmalıdır. Uyarlamalar şunları içerebilir:
- belli öğrenci gruplarının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sınıf programları, saatleri, tedrisat ve yıllık ders programlarında yapılan değişiklikler;
 - kendi başına çalışma, uzaktan öğrenim ile hızlandırılmış öğrenim veya 'yetişme' programları gibi alternatif öğretim yöntemleri;
 - genç ebeveynler için çocuk bakım hizmetlerinin sağlanması;
 - doğum veya yaş gösteren kağıtlar gibi belge taleplerinden vaz geçilmesi (yukarıdaki kılavuz not 2'ye de bakınız).

Uyarlamaların gençler, kadınlar ve gerekli esneklik sağlanmadığı takdirde dışlanmış olabilecek diğer gruplar da dahil olmak üzere toplumun üyeleriyle tartışılması gerekir. Önerilen uyarlamaların kabulünün sağlanması için ilgili eğitim yetkilileri de dahil edilmelidir. Eğer öğrenciler geniş bir alana yayılmışsa, bir dizi eğitim fırsatına en uygun maliyetle erişimlerinin planlanması için okul ve diğer öğrenim alanlarının haritası çıkarılabilir (sayfa 109'daki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 7'ye ve sayfa 111'daki Eğitim Politikası-Standart 2-Kılavuz not 1'e de bakınız).

- 5. İlk eğitim müdahalelerin önceliklendirilmesi,** başlangıçtaki durum saptama-değerlendirmeye dayalı olmalıdır. Şunların dikkate alınması önemlidir:
- cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmış veriler;
 - zarar görülebilirlik ve koruma endişeleri;
 - yaşam kurtarma bilgisi gibi özel içerikli ihtiyaçlar;
 - eğitim sisteminin yeniden kurulmasıyla bağlantılar.

Önceliklendirme sırasında maddi destek, lojistik ve güvenlikle ilgili baskılar göz önüne alınabilirse de bunlar zarar görülebilirliği yüksek grupların dışlanmasına yol açmamalıdır (sayfa 40-45'teki Analiz-Standard 1'e, sayfa 78-83'deki Öğretim ve Öğrenim-Standart 1'e ve sayfa 106-113'teki Eğitim Politikası-Standart 1-2'ye de bakınız).

- 6. 'Kaliteli' ve 'uygun' eğitim:** sayfa 119-122'deki "Sözlük"ten bu terimlerin açıklamalarına bakınız.
- 7. Toplumsal katılım:** Eğitime erişimin tesis edilmesi için eğitim süreçlerine toplumlar aktif olarak katılmalıdır. Toplumsal katılım şu konularda yardımcı olur:
- İletişim kanallarındaki boşlukların ele alınması;
 - ek kaynakların harekete geçirilmesi;
 - güvenlik, koruma ve psikososyal endişelerin ele alınması;
 - alternatif öğrenim fırsatları için ihtiyaçların belirlenmesi;

- zarar görebilirliği yüksek olanlar başta olmak üzere tüm uygun grupların katılımını desteklemek (sayfa 120'deki "Sözlük"ten 'katılım'ın tanımına; sayfa 27-35'deki Toplumsal Katılım-Standart 1-2'ye ve sayfa 88'teki Öğretim ve Öğrenim-Standart 3-Kılavuz not 2'ye de bakınız)

8. Kaynaklar: Eğitimin sağlanmasında, tüm sorumluluk ulusal yetkililerindir. Buna yeterli finans, materyal ve insan kaynaklarının sağlanıp koordine edilmesi de dahildir. Acil bir durumda, ulusal yetkililerin topralanmaya kadar olan süreçte eğitim için tam desteği sağlayamaması halinde, diğer kaynaklardan ek destek sağlanabilir. Bu kaynaklara örnek olarak uluslararası toplumlar, BM kurumları, uluslararası ve yerel STK'lar, yerel yetkililer, toplumlar, inanç kurumları, sivil topluluklar ve diğer gelişim ortakları verilebilir. Bağışçılar esnek olmalı ve hem eğitim hem de öğrenme girişimlerinde sürekliliğin temini için bir dizi koordineli yaklaşımı desteklemelidirler (sayfa 33'deki Toplumsal Katılım-Standart 2-Kılavuz not 1'e, sayfa 46-48'deki Analiz-Standart 2-Kılavuz not 1 ve 5'e de bakınız).

9. Eğitim tesislerinin geçici barınma amacıyla kullanımlarını en aza indirme: Eğitim tesisleri, ancak başka hiçbir imkan bulunmadığında, yerinden edilmiş kişiler için geçici barınma olarak kullanılmalıdır. Acil durum ya da afetlerde barınma için kullanılacak alternatif yerler, hazırlık planlamaları yapılırken belirlenmelidir.

Eğitim tesisleri geçici barınma olarak kullanıldığında ortaya çıkan olumsuz etkiler ve korumayla ilgili muhtemel riskler, barınma ve koruma sektörleriyle işbirliği içinde en aza indirilmelidir. Paydaşlar, eğitim tesisinin asıl işlevine döneceği tarih konusunda anlaşmalıdırlar. Böylelikle, eğitimin kesintiye uğraması en aza indirilecek ve acil bir durumun ortaya çıkmasından çok sonra ailelerin hala daha eğitim tesislerinde kalmasının önü alınacaktır. Eğer eğitim tesisleri geçici barınma amacıyla kullanılıyorsa, kitaplar, kitaplıklar, mobilyalar, okul kayıtları ve dinlenme ekipmanları gibi okula ait mülkün korunması önemlidir. Eğitim tesisleri, kabul edilebilir bir durumda iade edilmelidir. Mümkün olduğunda, paydaşlar bu durumu eğitim tesislerinin iyileştirilmesi için bir fırsat olarak kullanmalıdır. Örneğin, sıhhi tesisler elden geçirilmeli ve bina yapıları sağlamlştırılmalıdır (sayfa 72-73'teki Erişim ve Öğrenme Ortamı-Standart 3-Kılavuz not 4-6'ya ve sayfa 108'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 3'e de bakınız).

Erişim ve Öğrenme Ortamı Standart 2: Koruma ve İyi Olma Durumu

Öğrenme ortamları emniyetli ve güvenlidir; öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğereğitim personelinin korunmasını ve psikososyal iyiliklerini destekler.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Öğrenme ortamında öğrenci, öğretmen ve diğereğitim personeli için tehlike oluşturabilecek hiç bir şey yoktur. (kılavuz note 1 ve 3-4'e bakınız).
- Öğretmenler ve diğereğitim personeli, destekleyici bir öğrenme ortamı yaratıp öğrencilerin psikososyal iyiliklerini desteklemek için gereken bilgi ve becerileri edinir (kılavuz notlar 2-3 ve 8-9'a bakınız).
- Okullar, geçici öğrenim mekanları ve çocuk dostu alanlar, hizmet götürülen nüfusa yakındır (kılavuz not 5-6'ya bakınız).
- Öğrenim ortamına erişim yolları güvenli, emin ve herkesin erişebileceği şekildedir (kılavuz not 5-7'ye bakınız).
- Öğrenim ortamları askeri işgal ve saldırıdan bağımsızdır (kılavuz not 1, 3 ve 6-7'ye bakınız).
- Toplum, öğrenim ortamının yeri, sistem ve öğrencilerle öğretmen ve diğereğitim personelinin güven ve emniyetini sağlayacak politikalar hakkındaki kararlara katkıda bulunur (kılavuz not 1 ve 10'a bakınız).
- Afet riskinin azaltılması ve yönetilmesiyle ilgili faaliyetlerle güvenli öğrenim ortamları sağlanır (kılavuz not 11'e bakınız).

Kılavuz notlar

- 1. Güvenlik ve emniyet:** Güvenli bir öğrenim ortamı, tehdit, tehlike, yaralanma ya da kayıplardan korunma sağlar. Emin bir ortam ise fiziksel ya da psikososyal zarar verebilecek unsurlardan bağımsızdır (sayfa 115'deki Sözlüğe de bakınız).

Güvenliğin temin etmek ulusal yetkililerin görevidir. Buna uygun ve kaliteli polis kontrolü ile uygun ve gerekli olduğu hallerde kolluk kuvvetlerinin yaygınlaştırılması da dahildir. Eğer olağan öğrenim alanları güvenli veya mevcut değilse, alternatif güvenli ve emin alanlar ya da öğrenim yöntemleri sağlanmalıdır. Bu durumlarda, evde eğitim veya uzaktan öğrenim seçenekleri arasında olabilir. Güvensiz durumlar söz konusu olduğunda, toplum öğrencilerin okula devam etmelerini isteyip istemediği konusunda önerilerde bulunmalıdır. Emniyet güçleri, eğitim tesislerini hiçbir zaman geçici barınak olarak kullanmamalıdır (emniyet için aşağıdaki kılavuz not 5-7'ye; güvenlik için aşağıdaki kılavuz notlar 2-4, 8-9 ve 11'e, sayfa 106-107'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 1'e de bakınız).

2. **Duygusal, fiziksel ve sosyal iyi olma** durumu şunlara bağlıdır:

- güvenlik, emniyet ve koruma;
- sağlık;
- mutluluk ve eğitim sağlayıcılarla öğrenciler ve tüm öğrenciler arasındaki ilişkilerde sıcaklık.

En erken yaşlardan itibaren çocukların gelişimleri ve öğrenimleri, bakıcıları ile olan ilişkileri vasıtasıyla, güvenli, emin ve çocuk yetiştirmeye müsait ortamlarda destek bulur. Öğrencilerin iyi olmalarını sağlayacak aktiviteler, dikkate değer gelişim, olumlu sosyal ilişkiler ve sağlığın iyi olmasına odaklanır. Öğrencilerin kendilerini etkileyecek kararlara katılımlarını destekler. Problem çözüme, karar alma ve risklerin azaltılmasına katılımla, çocuk ve gençlerin çaresizlik hisleri azalır ve kendi iyi olmalarına katkıda bulunabilirler.

Eğer ana-babalar evde kendi çocuklarının iyiliğini sağlayamıyorlarsa, başkalarının yardımı gerekir. Bu da, eğer varsa, uygun hizmetlere yönlendirme yapılmasını gerektirebilir. (sayfa 70'teki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 3-Kılavuznot'e de bakınız).

3. **Koruma:** 'Koruma'dan kasıt fiziksel, duygusal ve sosyal tehlikelerle, taciz, istismar ve şiddetin bütün biçimlerinden bağımsız olmaktır. Öğrenciler, öğretmenler ve diğer eğitim personeli, öğrenim ortamı içindeki ve civarındaki tehlikelerden haberdar olmalı ve korunmalıdır. Tehlikeler içine şunlar dahildir:

- zorbalık;
- cinsel istismar;
- doğal ve çevresel tehlikeler;
- silahlar, cephane, kara mayınları ve patlamamış toplar;
- silahlı personel, çapraz ateş olasılığı olan yerlerle adam kaçırma ve adam toplama da dahil olmak üzere diğer askeri tehditler;
- siyasi güvensizlik.

Toplum üyeleri, öğrenciler, öğretmenler ve diğer eğitim personeline danışmak da dahil olmak üzere risk durum saptama-değerlendirmeleri, koruma için duyulan ihtiyaçlar ve öncelikleri anlamak için önemlidir. Bu değerlendirmeler düzenli olarak yapılmalı; uygun kültürel ve politik faktörlerin analizini de içermelidir (sayfa 41-43'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 2-3'e de bakınız).

Koruma ihlalleri oluştuğunda, tercihan insan hakları gözlemcisi olarak eğitilmiş kişilerin yardımlarıyla durum gizlice belgelenip rapor edilmelidir. Durumla ilgili kilit bilgiler yaş, cinsiyet ve kişinin belli karakteristiklere dayalı olarak hedef alınıp alınmadığı da dahil edilerek

not alınmalıdır. Bu tür bilgi kalıplarının belirlenmesi önemli olup belki de problemin ele alınmasında etkili müdahaleler ortaya koymak için ihtiyaç duyulabilir. Rapor edilen ihlallere yapılan müdahaleler sağlık, koruma ve psikososyal hizmet sağlayıcılarına yönlendirmeleri de kapsayacak şekilde belgelendirilmelidir.

Öğrenciler ile öğretmen ve diğer eğitim personelinin güvenliğine yönelik şiddet ve tehditlerin olağan olduğu yerlerde ailelerle toplumların ev ve toplum içinde güvenliğinin desteklenmesine dahil edilmeleri önem taşır. Bu konudaki etkinlikler şunları kapsayabilir:

- çocukların yetiştirilmesinde, olumlu disiplin uygulamaları da dahil olmak üzere, olumlu yöntemlerin güçlendirilmesi için ana-babalar ve yaşlılara yönelik bilgilendirme kampanyaları;
- toplumda koruma ya yönelik endişeler konusundaki farkındalığı arttırmak için polis veya diğer emniyet güçlerine ulaşmak ve onları bilgilendirmek;
- derslere gidip gelen öğrencilere eskort sağlanmasında olduğu gibi, belli başlı güvenlik sorunlarının ele alınması için toplumlar ve uygun yetkililerle birlikte çalışmak (sayfa 106-107'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 1'e de bakınız).

- 4. Cinsiyet ayrımına dayalı şiddet** (tanım için sayfa 116'teki Sözlüğe bakınız), özellikle de cinsel şiddet, ciddi ve yaşamsal tehdit oluşturan bir koruma sorunudur. Erkekleri ve erkek çocuklarını da etkilese de çoğunlukla hedef kadınlar ve kız çocuklarıdır. Eğitim programları, taciz ve cinsel istismar sorunlarını izleyip müdahale etmelidir. Ana-babalar, öğrenciler, öğretmenler ve diğer eğitim personeli, öğrenim ortamı içinde ve oraya gidip gelirken çocuk ve gençlerin karşılaşacağı riskleri azaltma yolları konusunda fikir birliğine varmalıdır. Şunlar bu kapsama girebilir:
- cinsel taciz, istismar, tecavüz ve cinsiyete dayalı diğer bütün şiddet türlerine karşı kesin kurallar geliştirmek bunları topluma aktarmak;
 - bu kuralları yönetmeliğe dahil etmek suretiyle, öğretmen ve diğer eğitim personelinin hangi davranışların kabul edilemez olduğunu anlamalarını sağlamak;
 - kız çocukları ve kadın öğrencileri korumak ve ikna etmek için öğrenim ortamındaki yetişkin kadınların sayısını arttırmak. Kadın ve erkek öğretmenler arasında dengesizlik olması halinde, çocuklar için daha koruyucu bir ortamı desteklemek amacıyla toplumdaki kadınlardan sınıf asistanlığı yapacak gönüllüler sağlanabilir.

Cinsiyete dayalı şiddet söz konusu olduğunda, gizli ve güvenli raporlama, şikayet ve müdahale sistemlerinin önemi artar. Bunlar ulusal yetkililerce

tesis edilebileceği gibi cinsiyete dayalı şiddet konusunda bilgili bağımsız bir kurum tarafından da sağlanabilir. İyi koordine edilen bir yönlendirme sisteminde, cinsiyete dayalı şiddetten kurtulmayı başaranlar için uygun sağlık, koruma, hukuki ve psikososyal destekler mevcut olmalıdır (aşağıdaki kılavuz not 9'a, sayfa 98-99'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 2-Kılavuz not 3'e ve sayfa 106-107'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 1'e de bakınız).

5. Öğrencilerle eğitim gördükleri alanlar arasındaki azami uzaklık:

Yerel ve ulusal standartlara göre belirlenmelidir. Yakın çevredeki karargahlar, kara mayınları ve sık çalılıklar gibi güvenlik, emniyet ve erişimle ilgili endişelerin dikkate alınması önemlidir. Öğrenim alanlarının bulunduğu yerler ve olası tehlikeler hakkında öğrenciler, öğretmenler ve diğer toplum üyelerine danışılmalıdır. Okula çok uzak olduğu için erişimin azaldığı yerlerde, öğrencilerin evlerine yakın yerlerde ek-telafi (veya 'uydu' ya da 'destekleyici') dersler teşvik edilebilir (yukarıdaki kılavuz not 3'e ve aşağıdaki 6-7'ye de bakınız).

6. Erişim yolları:Tüm öğrenciler, öğretmenler ve diğer eğitim personeline güvenli ve emniyetli erişim yollarının temini için, farklı yaşlardaki kız ve erkek çocukları da kapsayacak biçimde toplumların algıladıkları tehlikeler saptanmalı ve bunların ele alınma ölçütleri konusunda fikir birliğine varılmalıdır. Örneğin, öğrencilerin eğitim tesislerine yürüyerek gidip geldikleri yolların yetersiz aydınlatıldığı yerlerde, yetişkinlerden oluşan eskortlar bulundurarak veya giysiler ya da çantalar üzerine yansıtıcılar veya yansıtıcı bantlar takmak suretiyle güvenlik iyileştirilebilir (yukarıdaki kılavuz not 3 ve aşağıdaki kılavuz not 7'ye; sayfa 28-31'deki Toplumsal katılım-Standart 1-Kılavuz not 2-5'e ve sayfa 106-107'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 1'e de bakınız).

7. Eğitimin saldırılardan uzak tutulması: İçinde bulunulan bazı durumlarda, öğrenciler, öğretmenler ve diğer eğitim personeli, eğitim tesislerine gidip gelirken fiziksel ya da psikososyal risklere maruz kalabilirler. Bu riskleri azaltmak için şunlar yapılabilir:

- güvenlik mesajları, insan hakları üstüne eğitim ve psikososyal destek, çatışmaların çözümü, barış inşaa ve insan hakları hukukunu da kapsayacak biçimde müfredatı zenginleştirilmek;
- Cenevre Konvansiyonu ve savaş zamanlarında, sivillerle (öğrenci ve öğretmenleri de kapsayacak şekilde) eğitim binalarına saldırıyı yasaklayan Uluslararası Suç Mahkemesinin Roma Hükmünün anlamı ile kullanımı konusunda toplumdaki farkındalığı arttırmak;
- devlet ve askeri hukuk sistemleri, silahlı güçler ve gruplar için insan hakları hukununun temel prensipleri içinde kapasite oluşturmak ve bunu eğitimi korumak amacıyla uygulamaya sokmak;

- binaları veya çevre duvarlarını güçlendirmek ve korumalar/ bekçiler görevlendirmek (ücret karşılığı ya da toplumdaki gönüllülerden);
- öğretmenlere eğitim merkezinde ikamet sağlamak;
- öğrenim alanları ile tehdit altındaki öğrenci, öğretmen ve diğer eğitim personelinin yerlerini değiştirmek;
- ev ya da toplum merkezli okullar kurmak.

İçinde bulunulan duruma ve emniyete ilişkin endişelere bağlı olarak toplum ya da toplumsal eğitim komiteleri, okulların korunmasında sorumluluk alabilir. Örneğin, eskort sağlayabilirler veya okulları desteklemek ve eğitim verebilecek güvenilir toplum ya da dini liderleri belirleyebilirler. Sivil çatışmalarda, okul ve öğrenim alanlarının güvenli koruma alanları veya 'barış bölgeleri' olmalarını sağlayacak tüzükleri oluşturmak için, toplum üyeleri çatışmanın iki tarafıyla da müzakerelerde bulunulmasına yardımcı olabilirler.

Okul ve hastahanelere saldırı, BM Güvenlik Konseyi Önergesi 1612 (2005) ile yasaklanmış olan altı adet çok ciddi ihlalden biridir. Eğer bu tür saldırılar olursa, bunların BM İzleme ve Raporlama Mekanizması kanalıyla rapor edilmeleri gerekir (sayfa 106-107'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 1'e ve sayfa 112'teki Eğitim Politikası-Standart 2-Kılavuz not 4'e de bakınız).

8. Psikososyal destek ve iyi olma durumu üzerine eğitim

eğitimi: Öğretmenler ve diğer eğitim personelinin öğrencilere psikososyal destek sağlamak için alacakları eğitimde şu uygulamalara yer verilmelidir:

- yapılandırılmış öğrenim;
- çocuk dostu yöntemlerin kullanımı;
- oyun ve dinlenme;
- yaşam becerilerinin öğretimi;
- sevk etme.

Öğretmen ve diğer eğitim personelinin iyi olmalarına dikkat edilmesi önemlidir. Bu, öğrencilerin de iyi olmalarına ve özgün ya da yaygın eğitim programlarının başarıyla tamamlanmasına katkı sağlar (sayfa 81-82'deki Öğretim ve Öğrenim-Standart 1-Kılavuz not 6'ya, sayfa 84-85'deki Öğretim ve Öğrenim-Standart 2-Kılavuz not 2'ye ve sayfa 100-101'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 3'e de bakınız).

9. Şiddetten uzak sınıf yönetimi: Dakar Çerçeve Çalışmasına göre eğitim, 'karşılıklı anlayış, barış ve hoşgörüyü destekleyerek şiddet ve çatışmalardan uzak kalmaya yardım edecek' biçimde yürütülmelidir. Bu amaca ulaşmak için, öğretmenlerin olumlu sınıf yönetimine destek vermeleri gerekir. Bu da öğrenim alanında karşılıklı anlayış, barış ve hoşgörüyü destekleyerek şiddet ve çatışmaları önleyecek becerilerin sağlanmasını anlamına gelir. Olumlu yönde pekiştirme ve olumlu disiplin amacıyla oluşturulan sağlam bir sistem, böyle bir ortamın kurulmasındaki temel taşlardır. Bunların bedensel cezalar, sözlü taciz, aşağılama ve korkutmanın yerini alması gerekir. Bu noktaların öğretmen tüzük ve yönetmeliklerine eklenip öğretmen eğitimi ve rehberlik faaliyetlerinde sistemli bir biçimde ele alınmaları gerekir(sayfa 84-88'teki Öğretim ve Öğrenim-Standart 2-3'e, sayfa 98-99'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 2-Kılavuz not 3'e ve sayfa 100-101'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 3'e de bakınız).

10. Toplumsal katılım: Öğrenim ortamlarının yaratılması, korunması ve devam ettirilmesinde toplumlar lider rolü üstlenmelidir. Program tasarımında, tüm zarar görülebilirliği yüksek gruplardan temsilciler bulunmalıdır. Böylelikle, eğitime verilen desteğe toplumun sahip çıkma seviyesi artacaktır (sayfa 27-32'deki Toplumsal Katılım-Standart 1'e ve sayfa 61-62'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 1-Kılavuz not 7'ye de bakınız).

11. Afet riskinin azaltılması ve yönetimi: Öğrenciler, öğretmenler ile diğer eğitim personelinin afetlerin önlenmesi ve yönetimi çalışmalarını desteklemek için eğitilmeleri gerekir. Bu eğitim şunları kapsayabilir:

- afet hazırlık planlarının geliştirilip kullanılması;
- beklenen ve tekrarlanan afetler için simülasyon çalışmaları uygulanması;
- okullarda yapısal ve yapısal olmayan güvenlik önlemleri alınması. Örneğin, deprem kuşağında yer alan bölgelerde okul tahliye planlarının olması gibi.

Okul afet güvenliği veya yönetimi planlarının geliştirilip uygulamaya konmasına önyak olmak için, toplum veya okul güvenlik komitelerinin desteğe ihtiyacı olabilir. Bu destek, risklerin ölçülüp önceliklendirilmesi, fiziksel ve çevresel koruma stratejilerinin uygulanması ile müdahale hazırlığı için süreç ve beceriler geliştirilmesini kapsar.

Okul tahliye planları da dahil olmak üzere, acil durum hazırlık planları geliştirilip okuma-yazma bilmeyenler, fiziksel, düşünsel ve zihinsel engelliler de dahil olmak üzere herkese ulaştırılabilecek biçimde paylaşılmalıdır (sayfa 42-43'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3'e, sayfa 70-72'teki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 3-Kılavuz not 1-2'ye, sayfa 86'deki Öğretim ve Öğrenim-Standart 2-Kılavuz not 6'ya, sayfa 107-109'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 2 ve 6'ya da bakınız).

Erişim ve Öğrenme Ortamı Standart 3: Tesisler ve Hizmetler

Eğitim tesisleri, sağlık, beslenme, psikososyal destek ve koruma ile bağlantılı olup öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin korunmasını ve psikososyal iyiliklerini destekler.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Öğrenim alanları ve yapıları, tüm öğrenciler, öğretmenler ve diğer eğitim personeli için hem güvenli hem erişilebilirdir (kılavuz not 1-4'e bakınız).
- Geçici ve sürekli öğrenim alanları tamir edilir, geçmişteki haline getirilir ve güçlendirilir veya afete dayanıklı tasarım ve inşaatının gerektirdiği gibi yenisi yapılır (kılavuz not 2 ve 4'e bakınız).
- Öğrenim alanları, kolayca görülebilen koruyucu sınırlar ve anlaşılır işaretlerle belirtilir.
- Öğrenim alanları için kullanılan fiziki yapılar duruma uygun olup sınıflar, idare, dinlenme ve sıhhi tesisler için yeterli yer bulunur (kılavuz not 2 ve 4'e bakınız).
- Katılımcı yöntemleri ve öğrenci merkezli yaklaşımları desteklemek amacıyla, sınıf içi alan ile oturacak yerlerin düzeni, öğrenci başı ve öğretmen için olması gereken alan oranlarına uygundur (kılavuz not 4'e bakınız).
- Gençler de dahil olmak üzere tüm toplum üyeleri, öğrenim ortamının yapımı ve bakım ve korunmasına katılırlar (kılavuz not 1-3'e bakınız).
- Cinsiyet ve yaş farkı ile engelliler de göz önüne alınarak kişisel hijyen ve korunma için yeterli miktarda güvenli su ve uygun sıhhi tesisler sağlanır (kılavuz not 3, 5 ve 6'ya da bakınız).
- Öğrenim ortamında, beceriye dayalı sağlık ve hijyen eğitimi desteklenir (kılavuz not 6'ya bakınız).
- Açlık ile etkili öğrenim ve gelişimin önündeki diğer engellerin ele alınması için okul bazlı sağlık ve beslenme hizmetleri mevcuttur (kılavuz not 7'ye bakınız).
- Okul ve öğrenim alanlarının çocuk koruması, sağlık, beslenme, sosyal ve psikososyal hizmetlerle bağlantısı vardır (kılavuz not 8'e bakınız).

Kılavuz notlar

1. **Yer:** Eğitim tesislerinin inşa edildiği, yeniden yapıldığı ya da taşındığı yerler, öğrenci, öğretmen ve diğer eğitim personelinin eşitliği ve fiziksel güvenliğini destekler. Eğitim tesislerinin afet öncesi buldukları yerlerin yeniden kullanılıp kullanılamayacağını gözden geçirilmesi önemlidir. Fiziksel yapıların daha önce buldukları yere inşa edilmeleri, toplum içindeki belli gruplara karşı ayrımcılığın sürmesine ya da

öğrencilerin doğal afet riski altına girmelerine yol açabilir. Çatışma ve afet riskinin dikkatle ölçülüp değerlendirilmesi çok önemlidir. Bu kapsama ulusal yetkililerin ve toplum üyelerinin büyük bir kısmı, özellikle de zarar görebilirliği yüksek grupların temsilcileri ile yapılan fikir alışverişleri de dahil olmalıdır. Eğitim tesislerinin nerede inşa edilmesi hakkında çok değerli bilgiler bu şekilde edinilebilir. Diğer sektörlerle işbirliği (kamp koordinasyonu ve yönetimi, barınma ve sağlık gibi) de okul ve eğitim tesislerinin öğrencilerin evleri ile diğer hizmetlere yakın olmasını temin etmek için çok önemlidir (sayfa 40-45'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 1-6'ya, sayfa 68-69'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 2-Kılavuz not 11'e, sayfa 108'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 3'e ve sayfa 36-39'deki Koordinasyon-Standart1'e de bakınız).

2. Yapı, tasarım ve inşaat: Geçici ve sürekli eğitim tesislerinin tasarımı ve inşasında aşağıdaki konular önemlidir:

- *Güvenli alan seçimi:* Zarar görmüş okul binalarının yapısal güvenliği nitelikli uzmanlar tarafından değerlendirilmeli; ihtiyaç ve maliyetler göz önüne alınarak yapılar yeniden kullanılacaklar, tamir edilecekler, güçlendirilecekler ya da yıkılıp yeniden yapılacaklar diye önceliklendirilmelidir.
- *Kapsamlı ve afete dayanıklı tasarım ve inşaat:* Geçici ve sürekli kullanılacak yapılarda, okullar için uluslararası planlama ve inşaat yönetmeliği standartları (ya da daha yüksek standartlar söz konusu ise yerel olanlar) uygulanmalıdır. Okul tesisleri, yangın, fırtına, deprem ve toprak kayması gibi bilinen tehdit ve tehlikelere uyum sağlayacak dayanıklılıkta tasarlanmalı, inşa ve muhafaza edilmelidir. Yenileme çabaları sırasında, okula gidişin öğrenci, öğretmen ve diğer eğitim personelini kaçınılması mümkün olan risklerle karşı karşıya bırakmaması sağlanmalı; kaliteli eğitim ve öğrenim ortamının desteklenmesi için, tasarım ve inşaat sırasında uygun ışıklandırma, çapraz havalandırma ve (uygun biçimde) ısıtma sağlanmalıdır.
- *Yapının bakım ve onarımının ulusal yetkililer ve yerel toplum tarafından makul bir maliyetle yapılma durumu:* Mümkün olan her fırsatta yerel olarak sağlanabilecek materyaller ve iş gücü kullanılmalıdır. Yapıların düşük maliyetli ve fiziksel özelliklerin (çatı, zemin vb) uzun ömürlü olması sağlanmalıdır.
- Mevcut bütçe, halihazırda ve uzun dönemdeki olası kullanımlar ile toplum, eğitim planlamacıları ve yöneticilerinin katılımı.

Yapılar geçici, kısmen kalıcı, kalıcı, mevcuda ek veya taşınabilecek şekilde olabilir. Okulun inşası ve bakım ve onarımı gibi ortak

faaliyetlerde, acil durumdan farklı biçimlerde etkilenmiş olan grupların katılımı, çatışmaların azaltılmasına destek sağlayabilir (sayfa 68-69'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 2-Kılavuz not 11'e, sayfa 108'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 3'e, INEE Araç Çantası: www.ineesite.org/toolkit içinde mevcut olan INEE Daha Güvenli Okul İnşaatı için Kılavuz Notlar'a, Barınma, Yerleşme ve Gıda dışı Kalemler hakkındaki Sphere standartlarına da bakınız).

3. **Engelliler:** Eğitim tesislerinin tasarımında, fiziksel ve görsel engellilerin ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Giriş ve çıkışların tekerlekli sandalye ya da diğer hareket yardımı sağlayan araçların kullanımına elverişli olması gerekir. Sınıf içi alanlar ve mobilyalar, su ve sıhhi tesisler hep engellilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde olmalıdır. Yerlerin belirlenmesi ve eğitim tesislerinin yeniden yapılması esnasında, farklı engellere sahip kişiler, engelli çocukların ana-babaları ve engelli gençleri temsil eden kurumlarla yerel ve ulusal seviyede işbirliği yapılması önerilir.
4. **Öğrenim alanlarının tasarımı ve bakımı:** Eğitim tesislerinin tasarımı yapılırken, öğrenim alanının kimler tarafından ve nasıl kullanılacağı enine boyuna düşünülmelidir. Alanların farklı cinsiyet, yaş, fiziksel beceri ve kültürel endişeleri olan tüm kullanıcılara uygun olması gerekir. Azami sınıf büyüklüğü için yerel olarak gerçekçi bulunan bir standart konmalıdır. Çok tedrisatlı eğitimin zaman içinde azaltılabilmesi için yeterli alan, mümkünse, kayıtların artması halinde kullanılmak üzere ek sınıfları da kapsayacak şekilde, sağlanmalıdır. Giriş ve çıkışlar, acil bir durumda öğrenci, öğretmen ve diğer eğitim personelinin güvenle çıkış yapabilmelerine izin verecek şekilde olmalıdır.

Sıhhi tesisler ile sandalye ve tahta da dahil olmak üzere mobilyaları da kapsayacak şekilde binanın yapısı düzenli olarak bakımdan geçirilmelidir. Toplum üyeleri ve toplumsal eğitim komitesi, öğrenim alanlarının bakımına iş gücü, zaman veya materyal katkısı sağlayabilir (sayfa 100'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 3-Kılavuz not 1'e de bakınız).

5. **Sıhhi tesislerin (sanitasyon tesislerinin)** öğrenme ortamı içinde veya yakınında olması gerekir. Bunu başarmak için su ve çevresel hijyen sektörü ile işbirliği önemlidir. Sıhhi tesisat kapsamına şunlar girer:
 - konteyner ve çöp çukurları gibi sağlam çöp atık araçları;
 - lağım çukurları ve drenaj kanalları gibi kanalizasyon tesisleri;
 - kişisel hijyen ve tuvaletlerin temizlenmesi için yeterli miktarda su.

Sihhi tesislerin engelli kişiler için de erişilebilir olması ve mahremiyet,haysiyet ve güvenliği temin etmesi gerekir. Tuvalet kapıları içerden kilitlenebilmelidir. Cinsel istismar ve tacizin önüne geçmek için erkekler/erkek çocuklar ve kadınlar/kız çocuklar için güvenli, uygun ve kolayca ulaşılabilen yerlerde, ayrı tuvaletler yer almalıdır. Okul tuvaletleri konusundaki Sphere ilkeleri, her 30 kız için bir tane ve her 60 erkek için bir tane tuvalet olması gerektiğini belirtir. Ayrı tuvaletler sağlanması mümkün değilse, kız ve erkeklerin tuvaletleri aynı anda kullanmalarına imkan vermeyecek önlemler alınmalıdır. Tuvaletlerin öğrenim alanları içinde olmaması halinde, yakın mesafeli tesisler oluşturulabilir ve bu tesisleri çocukların kullanımı izlenir (Su Temini, Sihhi Tesisler ve Çevresel hijyen in Desteklenmesi hakkındaki bölümde lağımın yok edilmesi ile ilgili Sphere standartlarına da bakınız).

Gerekliyse, kadın öğrencilerin tam olarak öğrenime katılmalarını desteklemek amacıyla sihhi malzeme ve kültüre uygun giyim sağlanmalıdır.

- 6. Güvenli su ve hijyenin tanıtılması:** Öğrenim ortamlarında güvenli bir su kaynağı olmalı ve sabun sağlanmalıdır. El ve yüzün yıkanması gibi hijyen uygulamaları günlük faaliyetler arasında yer almalıdır. Okullarda asgari su miktarları konusundaki Sphere prensiplerinde içme ve el yıkama için hergün, her öğrenci başına 3 litre belirlemesi yapılmıştır (Sphere Standartları, Su Tedariği, Bireysel Hijyen ve Hijyenin Tanıtılması bölümündeki su tedariki ile ilgili standartlara da bakınız).
- 7. Okul bazında sağlık ve beslenme hizmetleri:** Okul bazlı sağlık ve beslenme programları, eğitim müdahalelerinin sağlık, beslenme ve bireysel hijyen sektörlerindeki kaynaklarla bağlantısını kurar. Öğrenimin önündeki engelleri ele alıp sağlıklı gelişimi destekler. Programlar şunları kapsayabilir:
 - açlık sorunlarını gidermek için okul beslenme programları;
 - parazitel enfeksiyonların tedavisi için bağırsak kurtlarından arındırma;
 - bulaşıcı hastalıklardan korunma programları (kızamık, ishal, HIV ve AIDS gibi);
 - destekleyici besin olarak vitamin ve minarellerin sağlanması (vitamin A, demir ve iyot gibi).

Programlar, Dünya Gıda Programının okul beslenmesi hakkındaki prensipleri gibi tanınırlığı olan prensipleri takip etmelidir.Sağlık ve beslenme sektörleriyle koordinasyon içinde olmak önemlidir (Gıda Güvenliği ve Beslenme hakkındaki Sphere standartlarına da bakınız).

8. Yerel hizmetlere erişim ve sevk sistemi: Öğretmenler ve diğer eğitim personeli, öğrencilerin fiziksel, psikososyal ve duygusal iyiliklerini destekleyecek yerel hizmetler için yönlendirme yapabilirler. Fiziksel veya psikososyal sıkıntılarla ailelerinden ayrılmış çocuklar gibi diğer korumayla ilgili endişelere dair işaretleri tanıyabilecek biçimde eğitilmelidirler. Öğrencilerin iyi olmaları karşısındaki tehlikelere ait bilgileri, diğer hizmet sektörlerinden konuya uygun ortaklarla paylaşırlar.

Sevk sisteminin etkin biçimde işleminin sağlanması için, dışarıdaki hizmetlerle resmi bağlantılar kurulmalıdır. Bu hizmetler danışmanlık, cinsiyet ayrımı ve cinselliğe dayalı şiddetten kurtulmayı başaranlara, psikososyal ve yasal hizmetlerle, şüpheli istismar veya ihmal vakaları için sosyal hizmetleri kapsayabilir. Daha önce silahlı güçler ve gruplarla bağlantılı olan çocuklar, ailelerinin bulunup yeniden aile birliğinin sağlanması için yardıma ihtiyaç duyabilirler (sayfa 64'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 2-Kılavuz not 2'ye, sayfa 81-82'deki Öğretim ve Öğrenim-Standart 1-Kılavuz not 6'ya ve sayfa 84-85'teki Öğretim ve Öğrenim-Standart 2-Kılavuz not 2'ye de bakınız).

T Bu standartların yürütülmesinde size yardımcı olması için
INEE Araç çantasına bakınız: www.ineesite.org/toolkit

INEE Araç çantası

↳ INEE Asgari Standartları

↳ Yürütme Araçları

↳ Erişim ve Öğrenme Ortamı

3

ÖĞRETİM VE
ÖĞRENİM

**Temel Standartlar:
Toplum Katılımı, Koordinasyon, Analiz**

Öğretim ve Öğrenim

**Standart 1
Müfredat**

İçinde bulunan özel duruma ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun yaygın ve örgün eğitimin sağlanması için kültürel, sosyal ve dil bağlamında uygun müfredat kullanılır.

**Standart 2
Eğitimci Eğitimi,
Profesyonel
Gelişim ve Destek**

Öğretmenler ve diğer eğitim personeli, düzenli aralıklarla, uygun ve içinde bulunulan şartlarla ihtiyaçlara göre yapılandırılmış eğitimler alırlar.

**Standart 3
Eğitim ve Öğrenim
Süreçleri**

Öğretim ve öğrenim süreçleri, öğrenci merkezli, katılımcı ve kapsamlıdır.

**Standart 4
Öğrenme Sonuçlarının
Ölçümü ve
Değerlendirmesi**

Öğrenimin sonuçlarını ölçüp değerlendirmek için uygun yöntemler kullanılır.

Eğitime erişim ancak eğitim programlarının kaliteli eğitim ve öğrenim sunmasıyla anlam kazanır. Acil durumlar eğitimin öğrenciler için uygun, destekleyici ve koruyucu olmasını sağlayacak müfredat, eğitimci eğitimi, profesyonel gelişim ve destek, öğretme ve öğrenme süreçleri ile öğrenimin sonuçlarının ölçümünü geliştirmek için fırsatlar sunabilir. Önerilen müfredatın türü ve öğrenim önceliklerinin odağı hakkında önemli kararlar alınması gerekebilir. Mevcut olan ve gelecekteki risk, tehdit ve tehlikeleri engellemek ya da en aza indirmek için edinilmesi gerekli bilgi ve becerilerin inşası önceliklidir. İnsan hakları ile barış ve demokratik vatandaşlık konusundaki eğitim vurgulanmalıdır.

Genç kadın ve erkeklere, özellikle de örgün okul eğitimini tamamlamamış, zarar görebilirliği yüksek graplardan olanlara, küçük çaplı iş kurma, finansal okur yazarlık, teknik ve mesleki eğitim ile eğitmen eğitimi gibi iş ve istihdamla ilgili konularda eğitim sağlanmalıdır. İşgücü pazarının analizi ile ekonomik ve erken toparlanma sektörleriyle işbirliği yapılması, eğitim programların ihtiyaça uygunluğunu ve öğrenilen ekonomik becerilerin işe yaramasını sağlayacaktır.

Acil durumlarda, genellikle de afet ya da krizin doğrudan veya dolaylı olarak neden olduğu boşlukların doldurulması için öğretmenlik eğitimi almamış ya da eğitimi sürmekte olan öğretmenlerle diğer eğitim personeline başvurulmaktadır. Bu gruba, öğrenim içeriğini öğrencilere etkin bir biçimde aktarabilmeleri için gereken becerileri edinecek eğitimler sağlanmalıdır. Öğretmen ve diğer eğitim personelinin sıkıntı çekmekte olan çocukları nasıl destekleyecekleri konusunda özel bir eğitime katılmaları gereklidir.

Toparlanma da dahil olmak üzere acil durumların başlangıcından itibaren olan süreçte, ulusal yetkililer, eğitim kurumları ve işverenlerin uygulanan eğitim programlarıyla verilen sertifikaları tanıyıp kabul etmeleri önemlidir. Toplumlar, çocukların aldıkları eğitimin bir değeri olmasını ve bu değerin de ulusal yetkililerce tanınmasını isterler. Öğretim ve öğrenim sürecinin zamanında ve uygun olarak ölçme ve değerlendirmesi yapılarak:

- güvenilirliğe katkıda bulunulur;
- öğretim uygulamalarıyla ilgili bilgi sağlanır;
- hem müfredat hem de öğrencilerin güçlü ve zayıf yanları belirlenir;
- eğitim personeli, toplum üyeleri ve öğrencilere kaydedilen gelişmeler ile devam etmekte olan ihtiyaçlar konusunda bilgi verilir.

Öğretim ve Öğrenim Standart 1: Müfredat

İçinde bulunulan özel duruma ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun yaygın ve örgün eğitimin sağlanması için kültürel, sosyal ve dil bağlamında uygun müfredat kullanılır.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Bütün uygun paydaşları da dahil ederek, resmi müfredatın gözden geçirilmesi, geliştirilmesi ve uyarlanmasıyla ilgili çalışmalara eğitim yetkilileri başkanlık eder (kılavuz not 1-3'e bakınız).
- Müfredat, ders kitapları ve destekleyici materyaller, öğrencilerin yaşına, gelişimsel seviyelerine, dillerine, kültürlerine, kapasitelerine ve ihtiyaçlarına uygundur (kılavuznot 1-4'e bakınız).
- Mülteciler ile ülke içinde yerinden edilmiş kişilerin eğitimlerinde kullanılan resmi müfredat ve sınavlar, hem kendi ülkeleri hem de ev sahipliği yapan ülkelerdeki hükümetlerce tanınır (kılavuz not 3'e bakınız).
- Yaygın ve örgün eğitim müfredatları, afet riskinin azaltılması ile çevre bilinci ve çatışmaların engellenmesi konularını da öğretir (kılavuz not 3-4'e bakınız).
- Müfredat, ders kitapları ve destekleyici materyaller okur-yazarlık, aritmetik, okul öncesi öğrenim, yaşamsal beceriler, sağlık ve hijyen uygulamaları da dahil olacak biçimde temel eğitimin ana becerilerini kapsar (kılavuz not 4-5'e bakınız).
- Müfredat, öğrencilerin psikososyal iyi olma durumlarıyla korunma ihtiyaçlarını ele alır (kılavuz not 6'ya bakınız).
- Öğrenim içeriği, materyaller ve öğretim, öğrencilerin dil(ler)inde sağlanır (kılavuz not 7'ye bakınız).
- Müfredat, ders kitapları ve destekleyici materyaller, cinsiyet farklılıklarına duyarlıdır; çeşitliliği tanır; ayrımcılığı engeller ve tüm öğrenciler için saygıyı destekler (kılavuz not 8'e bakınız).
- İhtiyaca uygun, yerel olarak temin edilebilen öğretim ve öğrenim materyalleri zamanında sağlanır (kılavuz not 9'a bakınız).

Kılavuz notlar

1. **Müfredat**, öğrencilerin bilgi ve becerilerini geliştirmelerine yardım edecek bir eylem planıdır. Hem örgün hem de yaygın eğitim programlarında uygulanır; tüm öğrencilere uygun ve uyarlanabilir olmalıdır. Öğrenim amaçları, içeriği, ölçümler, öğretim yöntemleri ve materyallerini kapsar:
 - 'öğrenim amaçları', öğrencilerin düşünsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimlerini destekleme amaçlı eğitim aktiviteleri vasıtasıyla geliştirilecek bilgi, tutum ve becerileri tanımlar;

- 'öğrenim içeriği', okuryazarlık, aritmetik ve yaşam becerileri gibi konu alanlarına değinir;
- 'ölçme', gerçekleştirilen öğrenim içeriği içinde bilgi, tutum ve beceriler olarak öğrenilenlerin ölçümü anlamına gelir;
- 'öğretim yöntemleri', tüm öğrencilerin bilgi ve beceri edinmelerini teşvik edecek öğrenim içeriğinin sunumu için seçilen ya da sunumunda kullanılan yaklaşıma işaret eder;
- 'öğretim materyali' ile de kitaplar, harita ve grafikler, destekleyici çalışma materyalleri, öğretmen rehberleri, ekipmanlar, oyuncaklar ile tüm diğer öğretme ve öğrenme materyalleri kastedilir.

2. İçinde bulunulan duruma, yaşa ve gelişimsel seviyelere uygun müfredat:

Müfredat, yaşa uygun ve algısal, zihinsel, düşünsel, psikososyal ve fiziksel gelişim de dahil olmak üzere, öğrencilerin gelişimsel düzeyleriyle uyumlu olmalıdır. Toparlanma sürecine kadar olan acil durumlardaki örgün ve yaygın eğitim programlarında, yaş ve gelişimsel seviyeler çok büyük farklılıklar gösterebilir. Bu da müfredat ve yöntemlerin uyarlanmasını gerektirir. Öğretmenlere, çalıştıkları öğrencilerin ihtiyaçları ve seviyelerine göre öğretimlerini uyarlamaları için destek verilmelidir (sayfa 84-86'deki Öğretim ve Öğrenim-Standart 2'ye de bakınız).

3. Müfredatın gözden geçirilip geliştirilmesi, uzun ve karmaşık bir süreç olduğu için kabul gören, uygun eğitim yetkililerince yürütülmelidir. Eğer resmi eğitim programları acil durumlar süresince ya da sonrasında yeniden yapılandırılıyorsa, tanınırlığı olan ulusal ilk ve orta okul müfredatı kullanılmalıdır. Müfredatın mevcut olmadığı durumlarda, müfredat gelişimi veya uyarlanması çok çabuk yapılmalıdır. Mülteciler söz konusu ise, bu ya ev sahipliği yapan ya da vatandaşı olunan ülke müfredatına dayalı olarak yapılmalıdır. Diğer durumlarda, benzer acil durum ortamlarında kullanılmış müfredatlara dayalı uyarlama uygun olabilir.

Mültecilere ilişkin durumlarda, gönüllü olarak tekrar vatana dönüşün tesis edilebilmesi için ideal olan müfredatın hem vatandaşı olunan hem de ev sahipliği yapan ülkede kabul edilebilir olmasıdır. Bunun sağlanması için de örneğin, dil yeterlilikleri ve sertifikasyon için gereken sınav sonuçlarının tanınırlığı hesaba katıldığında, sağlam bölgesel ve kurumlar arası koordinasyona ihtiyaç vardır. Mülteciler ile ev sahibi ülke perspektifleri ve uluslararası hukuk bu kararlar hakkında bilgi vermelidir (sayfa 109'daki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 7'ye de bakınız).

Toparlanma sürecine kadar olan acil durumlarda, örgün ve yaygın eğitim programlarının müfredatı, içinde bulunulan acil duruma özel bilgi ve becerilerle zenginleştirilmelidir (aşağıdaki, kılavuz not 5'e de bakınız). Aşağıdakiler gibi bazı gruplar için özel müfredata ihtiyaç olabilir:

- geçim derdi için çalışan çocuklar ve gençler;
- önceden silahlı güç ve gruplarla ilişkili olanlar;
- sınıf seviyelerinden daha büyük yaşta olan ya da uzun süredir okuldan ayrı kaldıktan sonra dönen öğrenciler;
- yetişkin öğrenciler.

Müfredatla ders kitaplarının geliştirilmesi ve değerlendirilmesiyle eğitim programlarının periyodik olarak gözden geçirilmesine, uygun eğitim yetkililerince önderlik edilmelidir. Öğrenciler, öğretmenlerle öğretmen sendikaları ve acil durumdan etkilenmiş toplumlar, süreçte aktif olarak dahil olmalıdır. Farklı etnik ve diğer zarar görebilir grupların temsilcilerinin de dahil olduğu ders kitaplarını gözden geçirme panelleri, ön yargıların sürdürülmesinden kaçınma ve farklı toplumlar arasında barışın inşası için yardımcı olabilir. Ders kitaplarından bölücü mesajların çıkarılması sürecinde gerginliklerin arttırılmamasına dikkat edilmelidir.

4. **Temel beceriler, öğrenim içeriği ve öğretim materyallerinin geliştirilmesi** öncesinde saptanmalıdır. Temel eğitimin 'temel beceriler'i şunlardır:

- işlevsel okur-yazarlık ve aritmetik;
- gerekli bilgiler, yaşam becerileri ve öğrencilerin yaşamlarını onurlu bir biçimde sürdürüp kendi toplumsal hayatlarına anlamlı ve aktif katılım sağlayabilmeleri için ihtiyaç duyacakları davranış ve uygulamalar.

Temel becerilerin pratik uygulamalarla güçlendirilmesi gerekir. Okul öncesi gelişimin desteklenmesi, çok küçük yaştaki çocuklar için de mümkün olmalıdır. Erken çocukluk döneminde oluşturulan güçlü temeller, ana becerilerin edinimi ve geliştirilmesindeki altyapıyı şekillendirecektir.

5. **Yaşamsal beceriler, öğrenme içeriği ve temel kavramlar** öğrencilerin yaşına, farklı öğrenme biçimlerine, deneyimlerine ve çevre koşullarına uygun olmalıdır. Bunlar, öğrencilerin hür ve üretken yaşama yönelmeleri için gereken kapasiteyi arttırır. İçerik ve kavramların içinde bulunulan duruma özel olması gerekir ve şu konular kapsanabilir:

- cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile HIV ve AIDS de dahil olmak üzere sağlık ve hijyenle ilgili konuların tanıtılması;

- çocukların korunması ve psikososyal destek;
- insan hakları eğitimi, vatandaşlık, barışın inşaaası ve silahlı çatışma hukuku yasası;
- afet riskinin azaltılması ve kara mayınları ile patlamamış savaş gereçleri konuları da dahil olmak üzere yaşam kurtaracak beceriler;
- kültür, dinence, spor ve müzik, dans, drama ile görsel sanatlar da dahil olmak üzere sanat;
- yaşamsal beceriler ile mesleki ve teknik beceriler konusunda eğitim;
- yerel ve bölgeye has özellikler hakkında çevre bilgisi;
- kız ve erkek çocuklarının karşılaştıkları bellibaşlı risk ve tehlikelere ilişkin korunma becerileri.

Öğrenme içeriği, öğrencilerin geçimlerini sağlamak için gereken temelleri hazırlar. Mesleki eğitim programlarının içeriği, iş fırsatları sağlanarak belirlenmeli ve çıraklık gibi işyeri uygulamalarını içermelidir (SEEP Çalışma Ağı *Krizlerden Sonra Ekonomik Toparlanma için Asgari Standartlar*, İş Yaratma Standardı ve Yatırımcı Gelişim Standartlarına da bakınız).

Afetten etkilenen toplumlarda, çatışma çözümü ile barış eğitimi içerik ve yöntemleri sayesinde gruplar arasındaki anlayış artırılabilir. Uzlaşma ve barışın inşaaasını temin etmek için gereken iletişim becerileri sağlanabilir. Barış eğitimi girişimlerinin yürütülmesi sırasında, toplumların çatışmalı ve sıkıntı veren meseleleri ele almaya hazır olmalarını temin etmek için çok dikkatli olunması gerekir (sayfa 106-107'deki Eğitim Politikası-Standard 1-Kılavuz not 1'e de bakınız).

6. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin **psikososyal ihtiyaçları, hakları ve gelişimleri**, acil durumun toparlanmaya kadar olan bütün aşamalarında ele alınmalıdır. Eğitim personelinin öğrencilerdeki sıkıntı işaretlerini anlayabilmek için eğitim almaları gerekir. Sıkıntıları ele alırken ilave destek sağlamak için danışmanlık mekanizmalarının kullanımı da dahil olmak üzere çeşitli adımları atabilmelidirler. Çocuklara sınıf içi ve dışında psikososyal destek sağlayabilmeleri için öğretmen, eğitim destek kadrosu ve toplum üyeleri için açıkça anlaşılabilen ilkeler olmalıdır. Sıkıntı yaşamış olan öğrencilerin öğretiminde tahmin edilebilen yapısalılıkta, konsantrasyonu sağlamak için olumlu disiplin yöntemleri ve daha kısa öğrenim süreleri kullanılarak eğitim verilmelidir. İşbirliği içinde yapılan dinence ve öğrenme faaliyetlerine bütün öğrenciler katılabilir. Uygun öğretim yöntemleri ve içerik, öğrencilerin kendine güvenlerini arttırıp geleceğe umutla bakmalarını sağlar (sayfa 67-68'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standard 2-Kılavuz not 8-9'a, sayfa 74'teki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standard 3-Kılavuz not 8'e ve sayfa 106-107'deki Eğitim Politikası-Standard 1-Kılavuz not 1'e de bakınız).

Çoğunlukla afetten etkilenen toplum içinden olan öğretmenler ve diğer eğitim personeli, öğrencilerle aynı sıkıntılarla karşı karşıya olabilir. Bu konu eğitim, izleme ve destekleme ile ele alınabilir. Öğretmenlerden kendi psikososyal iyi olma durumlarına ya da öğrencilerinkine zarar verecek gibi görünen sorumluluklar almaları beklenmemelidir (sayfa 101'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 3-Kılavuz not 6'ya ve Sağlık Eylemi bölümünde yer alan zihinsel sağlık ve psikososyal iyi olma durumu üstüne Sphere standartlarına da bakınız).

7. **Öğretim dili**, çok uluslu toplumlarda bölünmeye yol açan bir sorun olabilir. Belli grupların dışlanmasını en aza indirmek için öğretimin yapılacağı dil(ler) hakkındaki kararlar, toplumu, eğitim yetkililerini ve diğer uygun paydaşları da kapsayacak şekilde bir fikir birliği içinde alınmalıdır. Öğretmenler, öğrencilerin anlayacağı dil(ler)de öğretip hem ana-babalar hem de toplumun diğer kesimleriyle iletişim kurmalıdır. Tam anlamıyla katılım sağlamak için, sağır ve kör öğrencilere en uygun olan dil ve yöntemler kullanılarak öğretim yapılmalıdır. Destekleyici dersler ve etkinlikler, özellikle de okul öncesi öğrenimde, öğrencilerin dil(ler)inde yapılabilmelidir.

Mültecilerin söz konusu olduğu durumlarda ev sahibi ülkeler, sığınmacıların okullarında kendi ülke dil(ler)i ve müfredatını da kapsayacak şekilde kendi standartlarının kullanılmasını isteyebilir. Sığınmacı öğrencilerin haklarını bilmek önemlidir. Acil durum sonrasında ev sahibi ülke ya da kendi toplumlarında eğitimlerini sürdürmelerini mümkün kılmak için nele ihtiyaç olduğu ile gelecek fırsatları dikkate alınmalıdır. Yerinden edilmiş olma halinin uzamasının söz konusu olduğu durumlarda, öğrencilerin ev sahipliği yapan ülkenin dil(ler)ini öğrenmeleri için gereken fırsatlar verilmelidir. Böylelikle ev sahibi toplum içinde işlevsel olup eğitim ve fırsatlara erişimlerinin sürmesi sağlanacaktır (sayfa 109'daki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 7'ye de bakınız).

8. **Toplumsal çeşitlilik**, acil durumların toparlanmaya kadar olan bütün aşamalarındaki eğitim aktivitelerinin geliştirilmesi ve yürütülmesinde göz önünde bulundurulmalıdır. Bu da farklı sosyal çevreler ve zarar görebilir gruplardan gelen öğrenciler, öğretmenler ve diğer eğitim personelinin de dahil ederek hoşgörü ve saygının desteklenmesi demektir. Çeşitlilik doğuran özel unsurlar arasında şunlar olabilir:

- cinsiyet;
- zihinsel ve fiziksel engellilik;
- öğrenim kapasitesi;
- çeşitli gelir gruplarından gelen öğrenciler;
- farklı yaşlardaki çocukların yer aldığı sınıflar;
- kültür ve milliyet;
- etnik köken ve din.

Müfredat, öğretim materyalleri ve öğretme yöntemleri önyargıları bertaraf edip eşitliği güçlendirmelidir. Programlar hoşgörü hakkında konuşmanın ötesine geçip tavır ve davranışları geliştirmeye başlayabilir. Bu da diğerlerinin haklarını daha fazla tanıyıp saygı duymaya götürür. Örgün ve yaygın eğitimler kanalıyla, yaşa uygun ve kültüre duyarlı biçimde insan hakları eğitimi desteklenmelidir. İçerik, hem uluslararası insan hakları ve insan hakları yasası hem de yaşam becerileri ile ilişkilendirilebilir. Eğer ders kitapları ve diğer materyallerin güncellenmesi gerekiyorsa, mevcut materyal ve öğretim yöntemlerinin değiştirilmesi için öğretmenlerin desteğe ihtiyacı olabilir (sayfa 84-85'deki Öğretim ve Öğrenim-Standart 2-Kılavuz not 2'ye ve sayfa 109'daki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 7'ye de bakınız).

9. Öğrenciler için **yerel olarak temin edilebilen öğrenim materyalleri** acil durumun başında araştırılmalıdır. Mülteciler ya da ülke içinde yerinden edilmiş olanlar söz konusu olduğunda buna, bu kişilerin geldikleri kendi ülkeleri ya da bölgelerindeki materyaller de dahildir. Gerekliyse, materyaller uyarlanıp geliştirilmeli ve herkese yetecek miktarlarda hazır edilmelidir. Bunun içine engelli öğrencilerin erişebilecekleri biçimsellikte olanlar da girer. Materyallerin depolanması, dağıtımı ve kullanımını izlemek için uygun eğitim yetkilileri desteklenmelidir (sayfa 100'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 3-Kılavuz not 1'e de bakınız).

Öğretim ve Öğrenim Standart 2: Eğitimci Eğitimi, Profesyonel Gelişim ve Destek

Öğretmenler ve diğer eğitim personeli, düzenli aralıklarla, uygun ve içinde bulunulan şartlarla ihtiyaçlara göre yapılandırılmış eğitimler alırlar.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- İhtiyaçlara göre, erkek ve kadın öğretmenlerle diğer eğitim personeli için eğitim fırsatları mevcuttur (kılavuz not 1-2'ye bakınız).
- Eğitimci eğitimi içinde bulunulan duruma uygundur ve hem öğrenme amaçlarını hem de içeriği yansıtır (kılavuz not 1-2'ye bakınız).
- Eğitimci eğitimi, uygun eğitim yetkililerince tanınmakta ve onaylanmaktadır (kılavuz not 3-4'e bakınız).
- Nitelikli öğretmenlerce, hizmet içi eğitimi, destek, kılavuzluk, izleme ve sınıf denetimini tamamlayan eğitim kursları verilir (kılavuz not 3-4'e bakınız).
- Eğitimci eğitimi ve sürekli destek vasıtasıyla öğretmenler, öğrenim ortamında katılımcı öğretme yöntemleriyle öğretim malzemelerini kullanan etkili düzenleyiciler olurlar (kılavuz not 3-6'ya bakınız).
- Eğitimci eğitimi, tehlike farkındalığı, felaket riskinin azaltılması ve çatışmanın önlenmesi de dahil olmak üzere, yaygın ve örgün eğitim müfredatı için bilgi ve becerileri de içerir (kılavuz not 6'ya bakınız).

Kılavuz notlar

1. **‘Öğretmen’**, örgün ve yaygın eğitim programlarındaki öğreticiler, kolaylaştırıcılar ya da moderatörler anlamına gelir. Öğretmenlerin deneyimi ve eğitimi farklı olabilir. Daha yaşlı öğrenciler veya toplum üyeleri olabilirler (sayfa 94-101'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 1-3'e de bakınız).
2. **Resmi eğitim müfredatının geliştirilmesi ve içeriği**, eğitim yetkililerinin sorumluluğudur. Müfredat ve içerik, bütçeyle zaman kısıtlamaları içerisinde, öğrencilerin ihtiyaç ve haklarıyla eğitim personelinin özel ihtiyaçlarını yansıtmalıdır.

Eğitim içeriği şunları kapsayabilir:

- okur-yazarlık, aritmetik ve sağlık eğitimi de dahil olmak üzere içinde bulunulan duruma uygun yaşam becerileri gibi ana konularda bilgi;
- pedagoji ile olumlu disiplin, sınıf yönetimi, katılımcı yaklaşımlar ve kapsamlı eğitim de dahil olmak üzere öğretim yöntemleri;
- öğrencilere karşı cinsiyete dayalı şiddet uygulanması, uygun tavır ve danışma mekanizmaları da dahil olmak üzere, öğretmen ve diğer eğitim personeli için disiplin yönetmeliği;

- afet riskinin azaltılması ve çatışma önleme prensipleri;
- hem öğrenci hem de öğretmenlerin ihtiyaçlarını kapsayacak şekilde psikososyal gelişim ve destek ile yerel hizmetlerin mevcudiyeti ve danışmanlık sistemleri;
- insan hakları prensipleri ve bakış açısı ile silahlı çatışma hukuku; öğrenciler, öğretmenler, toplumlar ve eğitim yetkililerinin sorumluluklarıyla, öğrencilerin ihtiyaçlarıyla bu konuların doğrudan veya dolaylı olarak bağlantılarını anlamak için;
- içinde bulunulan duruma uygun diğer içerikler.

Eğitimci eğitimi girişimleri, çeşitlilik ve ayrımcılık sorunlarının nasıl ele alınması gerektiğini de kapsamalıdır. Örneğin, cinsiyet farklılıklarına duyarlı öğretim stratejileri her iki cinsiyete mensup öğretmenlerin sınıflardaki cinsiyet eşitliğini anlayıp ona göre davranmalarını teşvik eder. Kadın eğitim personeli ve toplum üyelerinin eğitimi ile sınıf ve toplumun diğer kesimleri içindeki olumlu değişiklikler güçlenebilir. (sayfa 78-83'deki Öğretim ve Öğrenim-Standart 1'e, sayfa 64-67'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 2-Kılavuz not 2-3 ve 8'e, sayfa 74'teki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 3-Kılavuz not 8'e, sayfa 100-101'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 3'e de bakınız).

- 3. Eğitimci eğitimi desteği ve koordinasyon:** Mümkün olan her durumda, örgün ve yaygın eğitimci eğitimi faaliyetlerinin tasarlanıp yürütülmesine eğitim yetkilileri başkanlık etmelidir. Eğitim yetkililerinin bu sürece başkanlık edemediği zamanlarda, bir kurumlar arası koordinasyon komitesi rehberlik ve koordinasyonu sağlayabilir. Eğitim planlarında hizmet içi eğitim de yer almalı ve gerekiyorsa, öğretmen eğitim kurumları ile üniversitelerin eğitim tesisleri bu eğitimler için kullanılmalıdır. Sürdürülebilir eğitim sektörünün yeniden inşasında bu kurumların yaşamsal rolü vardır (sayfa 36-37'deki Koordinasyon-Standart 1-Kılavuz not 1'e ve sayfa 101'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 3-Kılavuz not 3-4'e de bakınız).

Ulusal eğitim yetkilileri ve diğer uygun paydaşlar, bir acil durum müdahalesinin başında hizmet içi öğretmen eğitimi müfredatı ile bunun tanınırlığını sağlayacak mekanizmalar konusunda diyalogları başlatmalıdırlar. Mümkün olduğunda, hizmet içi eğitim nitelikli öğretmen statüsü için gereken ulusal şartları sağlayacak şekilde sağlanmalıdır. Psikososyal ihtiyaçların karşılanması gibi acil duruma uygun ilave unsurlar da katılmalıdır. Sığınmacı okul sistemlerinin yerel eğitim sisteminden ayrı olduğu durumlarda, sığınmacı öğretmenlere verilen hizmet içi eğitim ait olunan ya da sığınılan ülkenin nitelikli öğretmen statüsüne uygun olarak inşa edilmelidir.

Öğretmenler için uygun eğitimi geliştirip yürütecek yerel eğitimler saptanmalıdır. Bu eğitimlerin eğitim ve kolaylaştırıcılık becerileri için kapasite geliştirme çalışmaları gerekebilir. Hem eğitim verecekler hem de eğitimden faydalanacaklar için kadın ve erkek sayısında denge sağlanması desteklenmelidir. Eğitim sayısının yeterli olmaması ya da eğitimlerin eğitimlerinin yetersiz olması halinde, hizmet içi ve hizmet öncesi öğretmen eğitimi sağlayan kurumlar güçlendirilebilir. Bunun ulusal ve bölgesel kurumlarla BM kurumları ve STK'lar gibi dışardaki kurumların çabalarıyla koordineli olarak yapılması gerekir. Bu çalışmalar kapsamına şunlar girebilir:

- öğretmen eğitimi müfredatı ile kurs kitaplarının gözden geçirilmesi;
- güncel ve acil duruma ilişkin içeriğin dahil edilmesi;
- öğretmen asistanı ya da stajyer olarak hizmet vermek gibi pratik öğretim deneyiminin sağlanması.

4. Eğitimin tanınması ve geçerli kılınması: Toparlanma sürecine kadar olan acil durumdaki eğitimci eğitimin kalitesi ve tanınırlığını temin etmek için eğitim yetkililerince onaylanıp geçerli kılınması büyük önem taşır. Sığınmacı öğretmenler için, ait olunan ya da ev sahipliği yapan ülke veya bölgenin eğitim yetkilileri tarafından eğitimin öğrenci ve öğretmenlerin ihtiyaçlarına uyarlanmış ve kabul edilir olup olmadığı belirlenmelidir (sayfa 109'daki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 7'ye de bakınız).

5. Öğretim ve öğrenim materyalleri: Müfredata dayalı olarak belli başlı öğretim malzemelerine olan ihtiyacın nasıl saptanacağı konusunda öğretmenler eğitilmelidir. Yerel olarak mevcut materyalleri kullanarak nasıl etkili ve uygun eğitim malzemesi yaratabileceklerini öğrenmelidirler (sayfa 83'deki Öğretim ve Öğrenim-Standart 1-Kılavuz not 9'a, sayfa 100'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 3-Kılavuz not 1'e de bakınız).

6. Tehlike farkındalığı, risk azaltımı ve müdahale hazırlığı: Öğrenciler ve topluma gelecekteki afetleri önleyip şiddetini azaltmak konusunda yardımcı olabilmek için öğretmenlerin bilgi ve becerilere ihtiyacı vardır. Öğretim ve öğrenime risk azaltımı ile çatışmaların engellenmesi konularını yerleştirebilmek için destek gerekebilir. Buna toplumların karşı karşıya buldukları olası tehlikeleri ve afetleri saptayıp engellemek ve müdahalede bulunmak için gerekli bilgi ve beceriler de dahildir (sayfa 42-43'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3'e, sayfa 68-69'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 2-Kılavuz not 11'e, sayfa 70-72'teki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 3-Kılavuz not 1-2'ye, sayfa 107-109'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 2 ve 6'ya da bakınız).

Öğretim ve Öğrenim Standart 3: Eğitim ve Öğrenim Süreçleri

Öğretim ve öğrenim süreçleri, öğrenci merkezli, katılımcı ve kapsamlıdır.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Öğretim yöntemleri, öğrencilerin yaşlarına, gelişimsel seviyelerine, dillerine, kültürlerine, kapasite ve ihtiyaçlarına uygundur (kılavuz not 1-3'e bakınız).
- Öğretmenler, öğrencilerle olan etkileşimlerde ders içeriği ve öğretim becerilerini anlamış olduklarını belli ederler (kılavuz not 1-3'e bakınız).
- Öğretme ve öğrenme süreçleri, kapsayıcı özelliği ve öğrenme önündeki engelleri azaltmasıyla engelliler de dahil olmak üzere bütün öğrencilerin ihtiyaçlarını ele alır (kılavuz not 2'ye bakınız).
- Ana-babalar ve toplumsal liderler, öğrenimin içeriği ile kullanılan öğretim yöntemlerini anlayıp kabul ederler (kılavuz not 3'e bakınız).

Kılavuz notlar

1. **Aktif katılım:** Her yaş ve gelişimsel seviyede öğrencilerin aktif katılımı önemlidir. Öğretim, bütün öğrencilerin derse katılmasını sağlayacak biçimde etkileşimli ve katılımcı olmalıdır. Bu, giderek artan biçimde uygun öğretim ve öğrenim yöntemlerinin kullanımını sağlar. Grup ve proje çalışmaları, yaşlılarla eğitim, canlandırma, hikaye anlatımı ya da olayların tasviri, oyunlar, videolar ya da hikayeleri içeren çalışmalar olabilir. Bu yöntemler, öğretmen eğitimi, okul ders kitapları ve eğitimci eğitimi programları ile birleştirilmelidir. Aktif öğrenime yer vermek için mevcut müfredatın uyarlanması gerekebilir.

Küçük çocuklar oyun yoluyla öğrenir. Onların öğrenimleri aktif oyun ve etkileşimlere dayalı olmalıdır. Rehberlik edilen oyunlar beceriler kazandırıp hem yaşlılarla hem de öğretmenlerle ilişkiler inşa edebilir. Çok küçük çocukların ana-babaları ve bakıcıları, aşağıdaki konuları anlayıp uygulamaları için desteklenmelidir:

- çocukların ihtiyaçlarına duyarlı ve cevap verebilir olmanın önemi;
- daha küçük çocuklara ilgilenme yolları;
- çocukların öğrenim süreçlerine aktif olarak katılımlarını sağlayan ve gelişimlerini destekleyen oyun yöntemleri.

2. Öğrenimin önündeki engeller: Öğretmenler, acil durum ortamlarında örgün ve yaygın eğitim faaliyetlerinin önemi hakkında ana-babalar, toplum üyeleri ve diğer uygun paydaşlarla konuşma konusunda desteklenmelidir. Haklar, çeşitlilik, katılım ve eğitim faaliyetlerinde yer almayan çocuk ve gençlere ulaşmanın önemi konularını tartışabilirler. İnsanların tüm çocukların katılımların ve uygun kaynak materyallerle tesislerin sağlanmasının önemini anlayıp desteklemelerini sağlamak için bu tartışmalar önemlidir. Okul aile birliği dernekleri, okul idaresi ve toplum eğitim komiteleri gibi gruplar, öğrenimin önündeki engellerin saptanıp bunların toplum düzeyinde ele alınması için planlar oluşturmaya yardım etmek için harekete geçirilebilir (sayfa 61-62'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 1-Kılavuz not 7'ye de bakınız).

3. Uygun öğretim yöntemleri: Toparlanmaya kadar olan acil durum süreçlerinde eğitim, öğretmenlere örgün eğitim ortamında olumlu değişiklikler yapma fırsatı sunmalıdır. İçinde bulunulan duruma daha uygun ve kabul edilebilir olmaları için öğretip yöntemlerinde değişiklikler yapılarak öğrencilerin hakları, ihtiyaçları, yaş, engellilik ve kapasiteleri ile ilgili meseleler ele alınabilir. Bununla birlikte, daha katılımcı veya öğrenci dostu yöntemlerin kullanımında dikkat ve hassasiyet gerekir. Yeni yöntemlerin kullanımı, özellikle de acil durumların başlangıç evrelerinde, deneyimli öğretmenler için bile fazlasıyla stresli olabilir. Bu durum öğrencilerle, ana-babaları ve toplum üyelerini de etkileyebilir (INEE Araç çantası: www.ineestite.org/toolkit adresinde mevcut olan INEE Öğretme ve Öğrenme konulu Kılavuz Notlara da bakınız).

Değişiklikler, eğitim yetkililerinin onayı, koordinasyonu ve desteği alınarak sunulmalıdır. Okul ve toplum için bu değişiklikleri anlayıp kabullenmek zaman alabilir. Ana-babalarla toplumun diğer üyelerinin endişelerinin dikkate alınmasını temin etmek önemlidir. Öğretmenlerin yeni içerik ve bunla bağlantılı olarak kendi farkındalık ve tavırlarında beklenen değişikliklere aşına olmaları gerekir.

Yaygın eğitim müdahalelerinde ise öğrenci merkezli yaklaşımlar, eğitimci eğitimleri ile gönüllüler, düzenleyiciler ve bakıcıların sürekli destekleri vasıtasıyla sunulabilir. Yöntemlerin müfredata uygun olmaları ve okur-yazarlık, aritmetik, içinde bulunulan acil durum ortamına uygun yaşam becerilerini de kapsayacak temel eğitimin ana ilkelerini ele almaları gerekir (sayfa 80'deki Öğretim ve Öğrenme-Standart 1-Kılavuz not 4'e de bakınız).

Öğretim ve Öğrenim Standart 4: Öğrenme Sonuçlarının Ölçümü ve Değerlendirmesi

Öğrenimin sonuçlarını ölçüp değerlendirmek için uygun yöntemler kullanılır.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Saptanmış hedefler doğrultusunda öğrencilerin başarılarının sürekli ölçülüp değerlendirilmesi öğretim yöntemlerine bilgi sağlar (kılavuz not 1'e bakınız).
- Öğrencilerin başarıları tanınıp duruma göre ders kredisi kazanmaları veya kurs bitirme belgelerini almaları sağlanır (kılavuz not 2'ye bakınız).
- Teknik ve mesleki program mezunlarının durumu programların değişen ortam karşısındaki kalite ve uygunluklarının ölçülmesi amacıyla değerlendirilir (kılavuz not 2'ye bakınız).
- Ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin öğrencilere karşı adil ve güvenilir olup göz korkutmaması sağlanır (kılavuz not 3'e bakınız).
- Ölçme ve değerlendirmeler öğrencilerin gelecekteki eğitimsel ve ekonomik ihtiyaçlarına uygundur (kılavuz not 4'e bakınız).

Kılavuz notlar

- 1. Etkin ölçme-değerlendirme yöntemleri ve kriterler** tanıtılıp aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır:
 - İhtiyaç ve duruma uygunluk: test ve sınavlar öğrenim bağlamıyla öğrencilerin yaşlarına uygundur (aşağıdaki kılavuz not 4'e de bakınız);
 - tutarlılık: değerlendirme yöntemleri bütün bölgelerdeki tüm öğretmenler tarafından bilinerek benzer biçimde uygulanır;
 - fırsat: sınavlarda bulunmayan öğrencilere ikinci bir ölçme fırsatı tanınır;
 - zamanlama: ölçme-değerlendirme öğretim süresince ve sonunda gerçekleşir;
 - sıklık: bu konu acil durumdan etkilenebilir;
 - güvenli ve uygun ortam: resmi ölçme-değerlendirme çalışmaları güvenli bir yerde ve eğitim personeline yapılır;
 - şeffaflık: yapılan ölçümlerin sonuçları paylaşılıp öğrencilerle ya da çocuklar söz konusu ise ana-babalarıyla tartışılır. Münkün ve uygun olması halinde, ölçümlerin temel evrelerinde harici sınav sorumluları mevcuttur;
 - engelli öğrencilerin eğitim kapsamına alınması: tanınan süre daha uzun olup beceriler ve anlama uygun alternatif araçlar vasıtasıyla sağlanır (INEE Araç çantası: www.ineesite.org/toolkit içinde bulunan *Engelli Kişilerin Öğrenimlerini Desteklemek için INEE Cep Rehberine* de bakınız).

- 2. Ölçüm sonuçları:** Örgün eğitim programlarında, öğrencilerin başarıları ve sınav sonuçlarının eğitim yetkililerince tanınmasını sağlamak amacıyla ölçümler yapılır. Mülteciler için içinde bulunulan ya da gelinen ülkedeki eğitim yetkililerinden onay sağlamak için gerekli çaba gösterilmelidir. Teknik ve mesleki eğitimle eğitmen eğitimlerinde ise eğitim hizmetini sağlayanlar ulusal standartlara uygunluğu da sağlamalıdır. Diploma ya da mezuniyet sertifikaları kurs bitirme belgeleri olarak düşünülebilir.
- 3. Ölçme-değerlendirmenin etik prensipleri:** Ölçme ve değerlendirme belli etik prensiplere göre geliştirilip uygulanmalıdır. Bu da adil ve güvenilir olup korku ya da sıkıntı yaratmayacak biçimde yapılmalı anlamına gelir. Okul ya da program içinde yeralan öğrenciler, iyi notlar alma uğruna canından bezdirilmemelidir. Bu şartların sağlanması için yardım amacıyla, gözlemciler ve toplum üyelerince yapılacak nokta kontrolleri de dahil olmak üzere izlemenin faydası olabilir (sayfa 65-68'deki Erişim ve Öğrenme ortamı-Standart 2-Kılavuz not 4 ve 9'a da bakınız).
- 4. Uygunluk:** Ölçümlerin içeriği ve süreçler, öğretilen materyallerle doğrudan bağlantılı olmalıdır. Öğrenim hedefleri ve kilometre taşları müfredattan alınmalıdır. Mümkün olduğunca standart bir müfredattan ziyade öğretilen materyallere uygun olarak ölçüm değişiklikleri yapılarak öğrenimdeki boşlukların değil de gerçekte öğrenilenlerin ölçülmesi sağlanmalıdır.

Öğretmenler ve diğer eğitim personeli, hem ihtiyaç ve duruma uygun hem de kullanımı kolay ölçüm araç ve yöntemlerini kullanıma sokmalıdır. Ölçüm araçlarının kullanımına ilişkin rehberlik ve eğitimle ölçümlerin etkinliği artırılabilir. Toplum üyeleri, öğrenimin başarısı ve öğretimin etkinliğini ölçmede yardımcı olabilir. Özellikle de kalabalık veya çoklu eğitim yapılan sınıflarla öğrencilerin daha fazla bireysel ilgiye ihtiyaç duydukları durumlarda bu çok faydalı olabilir.

Bu standartların yürütülmesinde size yardımcı olması için INEE

Araç çantasına bakınız:

www.ineesite.org/toolkit

INEE Araç çantası

- ↳ INEE Asgari Standartları
- ↳ Yürütme Araçları
- ↳ Öğretim ve Öğrenim

INEE Araç çantası

- ↳ Öğretim ve Öğrenim üzerine Kılavuz Notlar
- ↳ Öğretim ve Öğrenim hakkında Kaynak Paketi

4

ÖĞRETMENLER VE DİĞER EĞİTİM PERSONELİ

**Temel Standartlar:
Toplumsal Katılım, Koordinasyon, Analiz**

Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli

**Standart 1
Seçim ve İşe Alım**

Yeterli sayıda uygun niteliklere sahip öğretmen ve eğitim personeli, çeşitlilik ve eşitliğe dikkat edilerek hazırlanmış seçim kriterlerine dayalı, katılımcı ve şeffaf bir süreçle işe alınır.

**Standart 2
Çalışma Şartları**

Öğretmenler ve diğer eğitim personelinin çalışma şartları açıkça belirtilmiştir ve çalışmalarının karşılığını uygun biçimde alırlar.

**Standart 3
Destek ve Rehberlik-Denetim**

Öğretmen ve eğitim personeli için destek ve rehberlik-denetim mekanizmaları etkin biçimde işlev görür.

Toparlanma sürecine kadar olan acil durumlarda, öğretmenler ve diğer eğitim personeli, çocuk ve gençlerin ihtiyaçları için eğitim sağlarlar. Eğitimciler profesyonel konum olarak üniversite mezunu devlet çalışanlarından, gönüllülere ya da kısmen resmi eğitim görmüş toplum bazı eğitimlere kadar çeşitlilik gösterebilirler. 'Öğretmenler ve diğer eğitim personeli' tanımı şunları kapsar:

- sınıf öğretmenleri ve sınıf asistanları;
- erken çocukluk dönemi ya da okul öncesi öğretmenleri;
- engellilere eğitim verenler;
- konu uzmanları ve mesleki eğitimci;
- çocuk dostu alanlardaki yardımcıları;
- toplum gönüllüleri, dini eğitimciler ve yaşam becerileri eğitimci;
- okul müdürleri, baş öğretmenler, okul müfettişleri ve diğer eğitim memurları.

Öğretmenlerle diğer eğitim personelinin rol ve sorumlulukları, eğitimin türü (örgün ya da yaygın) ile öğretim ortamının türüne bağlıdır. Bir acil durum eğitim projesinin tasarlanmasında öğretmenlerle diğer eğitim personelinin alınan kararlara ve kendi profesyonel gelişimlerine katılımında bulunmaları önemli bileşenlerdir.

Öğretmenlerle diğer eğitim personelinin saptanması, seçimi ve işe alımında, ayrımcılıktan uzak, katılımcı ve şeffaf olmalı ve cinsiyet dengesi ve toplumsal grupların temsil edilmesine dikkat edilmelidir. Uygun deneyim ve becerilere sahip olması gereken öğretmenler ve diğer eğitim personeli çalışmalarının karşılığını uygun biçimde almalıdırlar. Sendika kurma ve sendikalara katılma özgürlükleri olmalıdır. İdari prensipler, rol ve sorumluluklar, rehberlik ve denetim mekanizmaları, çalışma şartları, sözleşmeye bağlanmış düzenlemeler, maaş ve iş yetkileri en iyi, afetten etkilenen toplumlarla fikir alışverişi yapılmak suretiyle geliştirilir.

Kriz durumlarında, öğretmenler ve diğer eğitim personelinin şartlarla başa çıkarak yeniden inşa ya ve iyileşmeye başlamaları için desteğe ihtiyaçları vardır. Toparlanmaya kadar olan acil durum sürecinde, çocukların, gençlerin ve toplumların eğitimi yaşamı kurtaran bilgiler, öğrenim fırsatları ve daha olumlu bir geleceğin inşa edilmesi yönünde gereken sosyal desteği sağlayarak dayanma ve toparlanma güçlerini artırır. Öğretmenler ve diğer eğitim personeli, toparlanmaya kadar olan acil durum süreçlerindeki eğitimin vazgeçilmez katkı sağlayıcılarıdır. Aynı zamanda, kendileri de destek ve rehberlik alma hakkına sahiptirler.

Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli Standart 1: Seçim ve İşe Alım

Yeterli sayıda uygun niteliklere sahip öğretmen ve eğitim personeli, çeşitlilik ve eşitliğe dikkat edilerek hazırlanmış seçim kriterlerine dayalı, katılımcı ve şeffaf bir süreçle işe alınır.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- İşe alım süreci öncesinde iş tanımları ve yönergeler açık, uygun, ayrımcılıktan uzak olarak geliştirilir (kılavuz not 1'e bakınız).
- Temsilcilerden oluşan bir seçim komitesi, toplumsal kabulü, cinsiyet ve çeşitliliği de hesaba katarak, şeffaf kriterler ve yeterliliklerin değerlendirilmesine dayalı olarak, öğretmenler ve diğer eğitim personelinin seçimini yapar (kılavuz not 2-4'e bakınız).
- İşe alınıp görevlendirmesi yapılan öğretmenlerle diğer eğitim personelinin sayısı, aşırı kalabalık sınıflardan kaçınmaya imkan verecek uygunluktur (kılavuz not 5'e bakınız).

Kılavuz notlar

1. **İş tanımları** cinsiyete, etnik kökene, dine, engelli olma haline ya da toplumsal çeşitlilik sağlayan diğer noktalara dayanarak ayrımcılık yapmaz. En azından şunlara yer verilir:
 - rol ve sorumluluklar;
 - açıkça belirtilmiş raporlama kanalları;
 - idari ve uygulama prensipleri (davranış kuralları).(sayfa 97'teki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 2-Kılavuz not 1'e de bakınız).

2. **Deneyim ve nitelikler:** Tanınırlığı olan belgelere sahip nitelikli öğretmenlerin işe alımı önemlidir. Bu öğretmenler, öğrencilere psikososyal destek sağlama ve engelli öğrencilere öğretme konusunda desteğe ihtiyaç duyarlar. Acil durum nedeniyle, nitelikli öğretmenlerin sertifika ya da diğer belgelerini beyan etmeleri mümkün değilse, öğretme becerilerinin ölçümü yapılmalıdır. Yeterli sayıda nitelikli öğretmen yoksa, çok az deneyimi olan ya da tamamen deneyimsizlerin de düşünülmesi gerekebilir. Eğitim seviyeleri ve öğretme deneyimlerinin ölçümüne dayalı olarak bu öğretmenlere eğitim verilmesi gerekecektir.

Mümkün olan her durumda, öğrencilerin ana dil(ler)ini konuşan öğretmenler işe alınmalıdır. Gerektiğinde ve uygunsa, ulusal ya da ev sahipliği yapan ülkenin dill(ler)inde yoğun kurslar düzenlenmesi önerilir. (sayfa 82'deki Öğretme ve Öğrenme-Standart 1-Kılavuz not 7'ye de bakınız).

Bazı durumlarda, öğretmen ve diğer eğitim personelinin işe alımında cinsiyet dengesini sağlamak için yapıcı bir çalışmaya gerek duyulabilir. Buna seçim komitesiyle fikir alışverişi içinde işe alım kriterlerinin düzenlenmesi de dahil edilebilir. Uluslararası iş ve insan hakları ile ilgili enstrümanlara, yasalara ve düzenlemelere göre, öğretmenlerle diğer eğitim personelinin en az 18 yaşında olmaları gerekir. Zaman zaman yardımcı, asistan ya da özel eğitmen olarak daha genç insanların da işe alımı gerekebilir.

3. Öğretmen seçim kriterleri şunları kapsayabilir:

Profesyonel nitelikler ve özellikler:

- akademik geçmiş;
- engelli çocukların eğitimi de dahil olmak üzere öğretme deneyimi;
- çocuk ve gençlerin psikososyal ihtiyaçlarına duyarlılık;
- zanaat ya da diğer teknik bilgi ve beceriler;
- yerel işaret dili ve Braille (kör alfabesi) de dahil olabilecek şekilde uygun dil becerileri.

Kişisel nitelikler:

- yaş ve denge göz ardı edilmeden cinsiyet;
- hoşgörü;
- etnik ve dini geçmiş;
- toplumsal çeşitlilik: Belli başlı sosyal gerilimler ve uzun süren eşitsizliklerin dikkate alınması, işe alım süreci üstünde etkileri olabileceğinden dolayı önemlidir. (sayfa 82-83'deki Öğretme ve Öğrenme-Standart 1-Kılavuz not 8'e de bakınız).

Diğer nitelikler:

Öğretmenler ve diğer eğitim personeli toplum tarafından kabullenilmeli ve toplumla etkileşimde olmalıdır. Yerelde karşılaşılan sosyal, ekonomik ve sosyal meseleleri daha iyi anlamaları nedeniyle, eğer mümkünse, öncelikli olarak afetten etkilenmiş toplumdaki seçilmelidirler. Öğretmen ve diğer eğitim personelinin toplum dışından olması halinde, ulaşım ve konaklama gibi ek tazminatların göz önüne alınması gerekli olabilir. Eğer mülteciler ya da ülke içinde yerinden edilmişler için bir öğrenim mekanı hazırlanıyorsa, ev sahibi ülkeden uygun öğretmen ve diğer eğitim personelinin kiralanması iyi ilişkiler oluşturulmasına yardım edebilir (INEE Araç çantası:

www.ineesite.org/toolkit içinde mevcut olan *Öğretmen Ödemeleri hakkındaki INEE Kılavuz Notlarına* da bakınız).

4. **Referanslar:** Öğrencilerin riske atılmamasını sağlamak için, mümkünse, bütün öğretmen ve diğer eğitim personelinin referansları kontrol edilmelidir.
5. **Sınıf büyüklüğü:** Engelli olanlar da dahil olmak üzere bütün çocuk ve gençlerin katılımına imkan verecek, yerel olarak belirlenmiş, gerçekçi sınıf büyüklüğü sınırlamaları koymak önemlidir. Uygun bir öğretmen-öğrenci oranını temin için yeterli sayıda öğretmen işe alınmalıdır. Öğretmen-öğrenci oranı ve öğretim için, paydaşlar uygun ulusal ve yerel standartları dikkate almalıdır. Bazı durumlarda, insani yardım ve gelişim kurumlarının öğretmen-öğrenci oranlarına dair kendi standartları olabilir. Bazı hallerde 1'e 40 oranı önerilir. Yine de paydaşların yerel olarak neyin uygun ve gerçekçi olduğunu gözden geçirip saptamada bulunmaları tavsiye edilir (sayfa 11-12'deki Giriş bölümünde yer alan Asgari Standartların Duruma Uyarlanması sayfa 78-90'teki Öğretme ve Öğrenme Standartlarına da bakınız).

Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli Standart 2: Çalışma Şartları

Öğretmenler ve diğer eğitim personelinin çalışma şartları açıkça belirtilmiştir ve çalışmalarının karşılığını uygun biçimde alırlar

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Ödeme sistemleri ve çalışma şartları bütün uygun paydaşlar arasında koordine edilir (kılavuz not 1-2'ye bakınız).
- Ödemeler ve çalışma şartları, kontratlarda tanımlı olup, ödemeler düzenli olarak yapılır (kılavuz not 2'ye bakınız).
- Öğretmenler ve diğer eğitim personelinin kontrat maddeleri ve koşullarını müzakere etmek üzere organize olma hakları vardır.
- Yürütmenin ana hatlarını açık bir biçimde kapsayan ve saygı duyulan bir idari yönetmelik mevcuttur (kılavuz not 3'e bakınız).

Kılavuz notlar

1. **Çalışma şartları:** İş tanımları, çalışma şartlarına dair tanımlar ve idari yönetmelik kontratta yer almalıdır. Bu öğretmenlerin öğrenim ortamı ve toplum içindeki rollerinin profesyonelleşmesine yardımcı olur. Toplumlar, eğitim yetkilileri ve paydaşların sağladığı ödemelere karşılık öğretmenlerden beklenen hizmetleri belirleyip uygun görülen ve beklenen öğretmen davranışlarının çerçevesini belirler.

Kontratta şunlar belirtilmelidir:

- görev ve sorumluluklar;
 - ödemeler;
 - devam şartları;
 - çalışma gün ve saatleri;
 - kontratın süresi;
 - idarive uygulama prensipleri (davranış kuralları);
 - destek, denetim ve anlaşmazlıkların çözümü ile ilgili mekanizmalar.
- (sayfa 94'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 1-Kılavuz not 1'e de bakınız).

2. **Ödemeler:** Ödemelerin öğretmenler ve diğer eğitim personelinin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için ek gelir kaynakları aramak zorunda kalmadan profesyonel çalışmalarına odaklanmalarını sağlamaya yetecek düzeyde olması uygun olacaktır. İhtiyaç olduğunda mümkün olduğunca çabuk olarak öğretmenler ve diğer eğitim personeli için uygun bir ödeme sistemi geliştirilmelidir. Ödeme sistemi, ödemelerin temininde eğitim yetkililerinin asıl sorumluluğa sahip oldukları gerçeğine saygı göstermelidir. Eğitim yetkilileri, sendikalar, toplum üyeleri, komite

ve dernekler, BM kurumları ve STK'lar da dahil olmak üzere uygun paydaşlar arasındaki koordinasyon, sürdürülebilir ödeme politika ve uygulamalarına temel oluşturarak toparlanmadan kalkınmaya geçiş sürecinde yardımcı olur.

Ödemeler, nakti veya ayni (para haricinde mal veya hizmet karşılığı ödeme) olabilir. Sistem eşitlikçi ve sürdürülebilir olmalıdır. Bir kez uygulanmaya başladığında, ödeme politikaları örnek teşkil edecek ve öğretmenlerle diğer eğitim personelinde sürdürülmesi beklenecektir. Yerinden edilmişlikle ilgili durumlarda, nitelikli öğretmen ve diğer eğitim personelinin sınır ötesine geçmek anlamına gelse bile daha fazla maaş verilen yerlere gitmeleri çok büyük bir olasılıktır. Şu türden piyasa koşullarının göz önünde bulundurulması önemlidir:

- hayat pahalılığı;
- öğretmen ve diğer profesyonellere olan talep;
- sağlık gibi benzer nitelikler gerektiren mesleklerdeki maaş düzeyleri;
- nitelikli öğretmen ve diğer eğitim personelinin varlığı.

(SEEP Çalışma Ağı *Krizlerden sonra Ekonomik Toparlanmanın Asgari Standartları*, İşYaratma Standardı konusuna da bakınız).

Ödemeler çalışma şartları ile davranış kurallarına (idari ve uygulama prensiplerine) uygun davranmaya bağlıdır. Öğretmenlerin özel öğretmenlik ve eğitmenlik karşılığı öğrencilerden ücret talep etmeleri gibi durumlarda olduğu gibi çıkar çatışmalarından kaçınılmalıdır. (sayfa 37'deki Koordinasyon-Standart 1-Kılavuz not 2'ye ve INEE Araç çantası: www.ineesite.org/toolkit içindemevcut olan *Öğretmen Ödemeleri üstüne Kılavuz Notlar konusuna da bakınız*).

3. Davranış kuralları (Code of Conduct), öğretmenler ve diğer eğitim personeli için anlaşılır davranış standartları koyar. Bu standartlar, öğrenim ortamında ve eğitim olaylarıyla etkinlikleri sırasında uygulanır. Davranış kuralları dokümanında, bu kurallara itaat etmeyenler için zorunlu olarak ortaya çıkacak sonuçlar da belirtilir. Öğretmenlerle diğer eğitim personelinin beklenen şu taahhütlere yer verilir:

- Öğrencilere saygı gösterme, koruma ve yapabildikleri kadarıyla eğitim haklarını yerine getirme;
- idari ve ahlaki davranışlarında yüksek standartların sağlanması;
- tüm öğrencilere yer verilen, ayrımcılıktan uzak bir öğrenim ortamını sağlamak için eğitimin önündeki engellerin aktif bir biçimde kaldırılması;

- cinsel ve diğer türden tacizlerden, istismardan uzak, öğrencilerin iş ya da cinsel amaçlarla sömürülmediği, şiddet ve ayrımcılık uygulanmayan, korumacı, sağlıklı ve kapsayıcı bir ortam oluşturmak;
- insan hakları ve ayrımcılık karşıtı prensiplerle çatışan bilgi ve eylemleri öğretmemek; teşvik etmemek;
- düzenli devamı ve dakikliği sağlamak.

(INEE Araç çantası: www.ineesite.org/toolkit içinde yer alan idari yönetmelik örneğine, sayfa 65-68'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı- Standart 2-Kılavuz note 4 ve 9'a; sayfa 101'deki Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 3-Kılavuz not 4'e de bakınız).

Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli Standart 3: Destek, Rehberlik ve Denetim

Öğretmen ve eğitim personeli için destek, rehberlik ve denetim mekanizmaları etkin biçimde işlev görür.

Temel faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Yeterli öğretim ve öğrenme materyalleri ve makânı mevcuttur (kılavuz not 1'e bakınız).
- Öğretmenler ve diğer eğitim personeli kendi motivasyonlarına katkıda bulunarak destek sağlayan, profesyonel gelişim programları kapsamına alınırlar. (kılavuz not 2-3'e bakınız).
- Öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin iş performansları düzenli olarak değerlendirilip belgelenir ve kendileri ile tartışılır (kılavuz not 2-3'e bakınız).
- Şeffaf ve güvenilir bir denetim mekanizması, öğretmenlerle diğer eğitim personeli için düzenli ölçüm, izleme ve destek sağlar (Kılavuz not 4'e bakınız).
- Öğrencilerin öğretmenler ve diğer eğitim personelinin performansına ilişkin olarak düzenli geri bildirim sağlama fırsatları mevcuttur (kılavuz not 5'e bakınız).
- Öğretmenler ve diğer eğitim personeli için uygun, erişilebilir ve pratik destek mevcuttur (kılavuz not 6'ya bakınız).

Kılavuz notlar

- 1. Öğretim ve öğrenme materyalleri ile alanı,** öğretmenlerle diğer eğitim personelinin öğretim ve diğer çalışmalarını etkin olarak yapabilmelerine izin verecek uygunlukta olmalıdır (sayfa 70-74'teki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 3'e, sayfa 83'deki Öğretim ve Öğrenme-Standart 1-Kılavuz not 9'a, sayfa 86'deki Öğretim ve Öğrenme-Standart 2-Kılavuz not 5'e de bakınız).
- 2. Destek ve rehberlik-denetim mekanizmaları:** Profesyonel destek sağlama, öğretmen motivasyonunun temini ve öğretimin kalitesi için etkin yönetin, denetim ve güvenilirlik hayati önem taşır. Uygun eğitim yetkililerinin liderliği ve eğitim sendikaları, toplum üyeleri, komite ve dernekler, BM kurumları ve STK'ların katılımlarıyla sistemler geliştirilmelidir. Yol gösterme ve meslekdaşların desteği, hedefler koyup performanslarını iyileştirmek için atılması gereken adımları görmelerine yardım ederek öğretmen ve diğer eğitim personelini motive edebilir (sayfa 27-31'deki Toplumsal Katılım-Standart 1-Kılavuz not 1-5'e, sayfa 85-86'deki Öğretim ve Öğrenme-Standart 2-Kılavuz not 3'e ve UNESCO/ ILO Öğretmenlerin Durumuna İlişkin Öneriler (1966)'ya da bakınız).

3. **Kapasite oluşturma, eğitimci eğitimi ve profesyonel gelişim:**

Kapasite oluşturmak için retmenler ve diğer eğitim personeline kendi motivasyonları, teşvikleri, ihtiyaçları ve öncelikleri konusunda danışmak önemlidir. Böylelikle, profesyonel gelişim için hizmet öncesi ve hizmet içi ihtiyaçlarla fırsatların saptanmasına yardım sağlanmış olur. Kapasite oluşturma, eğitimci eğitimi ve profesyonel gelişimin ayırıcılıktan uzak bir biçimde gerçekleştirilmesi gerekir (sayfa 85-86'deki ğretim ve ğrenme-Standart 2-Kılavuz not 3'e de bakınız).

4. **Performans değerlendirmeleri:** İyi uygulanan performans değerlendirmeleri iyi performansı destekler. retmenlerle diğer eğitim personelinin başarıları ve etkinliklerinin ölçümüne, sorunların saptanıp takip eden aktiviteler üzerinde fikir birliği sağlamak için her bireyle yapılacak görüşmeler de dahildir.

Bir performans değerlendirme süreci şunları kapsayabilir:

- sınıf içi izleme ve değerlendirmeleri destekleyecek kriterlerin geliştirilmesi;
- geri bildirim sağlanması;
- büyüme ve gelişimin ölçülmesi için amaç ve hedefler koyulması.

(aşağıdaki kılavuz not 5'e ve sayfa 98-99'deki ğretim ve Diğer Eğitim Personeli-Standart 2-Kılavuz not 3'e de bakınız).

5. **Öğrencilerin katılımı:** lme ve değerlendirme sürecine öğrencilerin katılımı önemlidir. ğrenim ortamının bütün yönlerinin anlaşılıp kalitenin sağlanmasına yardımcı olur. Performans değerlendirme süreçlerinin parçası olarak öğrenciler, tarafsız kişilere düzenli olarak geri bildirim sağlayabilirler. Konular ğretme performansını, davranışları, öğretme ortamı ve korunma meselelerini kapsayabilir.

6. **Psikososyal destek ve iyi olma durumu:** Eğitimi ve deneyimli öğretmenlerle diğer eğitim personeli bile kriz olayları karşısında bunalabilir. stesinden gelmeleri gereken yeni güçlükler ve sorumluluklarla karşı karşıya olmaları sıkıntı çekmelerine neden olabilir. Bunlarla başa çıkıp öğrencileri desteklemeyebilmeleri kendi iyi olma durumlarına ve aldıkları desteğe bağlıdır (sayfa 67-68'deki Erişim ve ğrenme Ortamı-Standart 2-Kılavuz not 8-9'a, sayfa 74'teki Erişim ve ğrenme Ortamı-Standart 3-Kılavuz not 8'e, sayfa 81-82'deki ğretim ve ğrenme-Standart 1-Kılavuz not 6'ya da bakınız).

T

**Bu standartların yürütülmesinde size yardımcı olması için
INEE Araç çantasına bakınız:
www.ineesite.org/toolkit**

INEE Araç çantası

↳ INEE Asgari Standartları

↳ Yürütme Araçları

↳ Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli

5

EĞİTİM
POLİTİKASI

Temel Standartlar: Toplumsal katılım, Koordinasyon, Analiz

Eğitim Politikası

Standart 1 Yasa ve Politika Oluşturma

Eğitim yetkileri herkesin bedelsiz olarak okullara erişimini sağlayarak eğitimin sürmesine ve en kısa zamanda olağan duruma dönülmesine öncelik verir.

Standart 2 Planlama ve Yürütme

Eğitim aktiviteleri, uluslararası ve ulusal eğitim politikaları, yasaları, standartları ve planları ile aften etkilennmiş nüfusun öğrenim ihtiyaçlarını dikkate alır.

Uluslararası yasal enstrümanlar ve beyanlar, tüm bireylerin eğitim alma hakkına sahip olduklarını bildirir. Bu hakka saygı duyulması, korunması ve yerine getirilmesi ulusal yetkililerle uluslararası toplumun vazifesidir. Özgür ifade, ayrımcılığa uğramama ve hem sosyal hem de eğitimsel politikalar hakkında karar verilirken sesini duyurmak da eğitim hakkıyla bütünleşmiş diğer haklardır.

Acil durumdan toparlanmaya kadar olan süreçte bu hakların korunması gereklidir. Bunun sağlanması için eğitim yetkilileri ve diğer başlıca paydaşlar, bir acil durum eğitim planı geliştirmeli ve uygulamalıdır. Bu plan:

- ulusal ve uluslararası eğitim standartları ile politikalarını göz önünde bulundurmalı;
- eğitim hakkına olan taahhüdünü örneklerle göstermeli;
- krizlerden etkilenmiş kişilerin hak ve öğrenme ihtiyaçlarına cevap verdiğini örneklerle göstermeli;
- herkesin kaliteli eğitime erişimini sağlayacak adımlar içermeli;
- acil duruma hazırlık, müdahale ve uzun vadeli kalkınma süreçleri arasındaki bağlantıları açıkça göstermelidir.

Müdahaleler, program ve politikaların planlanması ile uygulanması aşamalarında toplumun katılımı, acil durum hazırlığı ve müdahalelerin başarısı için büyük önem taşır.

Toplumsal cinsiyet eşitliğine ve çeşitliliğe saygının tanıtılmasını sağlamak için acil durum eğitim politika ve programları, Çocuk Hakları Sözleşmesi hükümlerini tümüyle dahil ediyor olmalı ve Herkes için Eğitim ile Milenyum Gelişim Hedefleri çerçeve çalışmalarını yansıtmalıdır Bu dokümanlar eğitimde cinsiyet, din, dil, ırk ve engellilik temelindeki her türlü ayrımcılığa karşı önlem alan tüm eğitim politika ve yasalarını destekler ve teşvik eder.

Eğitim Politikası Standart 1: Yasa ve Politika Oluşturma

Eğitim yetkilileri herkesin bedelsiz olarak okullara erişimini sağlayarak eğitimin sürmesine ve en kısa zamanda olağan duruma dönülmesine öncelik verir.

Temel Faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Ulusal eğitim yasa, yönetmelik ve politikaları, eğitim tesisleri, öğrenciler, öğretmenler ve diğer eğitim personelinin uluslararası insani ve insan hakları kanunları altında korunan konumlarını sürdürür (kılavuz not 1'e bakınız).
- Ulusal eğitim yasa, yönetmelik ve politikaları, eğitim hakkını eğitimin sürdürülebilirliğini sağlamayı gözetir ve uygular (kılavuz notu 1 ve 2'ye bakınız).
- Yasa, yönetmelik ve politikalar, yeniden inşa edilmiş veya yeri değiştirilmiş her eğitim tesisinin güvenliliğini temin eder (kılavuz not 2 ve 3'e bakınız).
- Yasa, yönetmelik ve politikalar, katılımcı ve kapsamlı aşamalarla geliştirilmiş durum analizine dayanır (kılavuz notu 4'e bakınız).
- Ulusal eğitim politikaları, acil durumlarda ani müdahaleye izin veren eylem planları, yasalar ve bütçeler tarafından desteklenir (kılavuz notu 5 ve 6'ya bakınız).
- Yasa, yönetmelik ve politikalar, mülteciler için olan okulların vatandaşı olunan ülke veya bölgenin kendi müfredatı ile dilinin kullanılmasını izin verir (kılavuz not 7'ye bakınız).
- Yasa, yönetmelik ve politikalar, STK'ları ve BM kurumları gibi devlet dışı aktörlerin acil durum programlarında eğitim yapılandırmasına izin verir (kılavuz notu 8'e bakınız).

Kılavuz notlar

- 1. Ulusal yetkililerin görevi, uluslararası insan hakları bildireleri doğrultusunda eğitim hakkını gözetmek, korumak ve uygulamaktır** (sayfa 2'deki giriş kısmına bakınız).

Bu insan hakları bildireleri, çocuk ve genç nüfusların ihtiyaçlarını karşılamayı vurgulayan uluslararası kuralları içerir. Kapsamdaki alanlar arasında beslenme, dinlenme, kültür, istismarın engellenmesi ve altı yaşın altındaki çocuklar için erken çocukluk eğitimi bulunur. Çocuk Hakları Sözleşmesi hem çocukların eğitim hakkı hem de eğitim süreci içindeki hakları, örneğin kendilerini etkileyen kararlarda fikirlerinin alınması hakkı, saygıyla davranılma hakkı ve haklarıyla ilgili bilgi sahibi olma hakkını kapsadığı için özellikle önem taşır (sayfa 30-31'deki

Toplumsal Katılım-Standart 1-Kılavuz not 5'e, sayfa 58-60'daki Erişim ve Öğrenme Çevresi-Standart 1-Kılavuz not 1-2'ye, sayfa 80-82'deki Öğretme ve Öğrenme-Standart 1-Kılavuz not 5-6'ya da bakınız).

Eğitim binaları gibi öğrenci, öğretmen ve eğitim personelinin de sivil statüleri mevcuttur. Bu kişiler, uluslararası insan hakları hukukunun bir bölümünü oluşturup her ülkenin tanıdığı Cenova Konvansiyonları altında silahlı saldırılardan korunmaktadırlar. Ulusal yetkililer ve uluslararası paydaşlar bu korunurluk durumunu ulusal yasa ve uygulamaya uyarlayan çabaları desteklemeli ve eğitim tesislerinin askeri amaçlar için kullanılmasını engellemelidir.

Şiddet, eğitimsel devamlılığı ve çocukların korunmasını tehdit ettiğinde eğitimin desteklenmesi ile insan hakları ve eğitim ile ilgili insani hukuğun savunulması öncelik haline gelir. Öğrenci, eğitim personeli ve tesislere yapılan saldırıları izlemek ve bildirmek çok önemlidir. Bu, mağdurların onurlarını gözeterek koordineli müdahaleyi, araştırmayı ve soruşturmayı mümkün kılar (sayfa 63-67'deki Erişim ve Öğrenme Çevresi-Standart 2- Kılavuz not 1, 3 ve 4 ile 6 ve 7'ye de bakınız).

- 2. Ulusal eğitim yasa ve politikaları herkes için eğitimin sürekliliğini sağlamalıdır.** Ulusal ve yerel okul acil durum planları, bilinen, beklenen ve yinelenen zararları kapsmalıdır. Bunlar, düzenli olarak ortaya çıkan seller gibi eğitim üzerinde toplu olumsuz etkilere yol açan küçük ölçekli afetleride kapsar. Savunmasız çocuk ve gençlerin özel ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Acil durum veya afet müdahale yasalarının mevcut olmadığı ülkelerde, acil durum hali bu yasaların çıkartılmasına fırsat verir (sayfa 42-43'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3'e, sayfa 68-69'deki Erişim ve Öğrenme Çevresi-Standart 2-Kılavuz not 11'e, sayfa 86'deki Öğretme ve Öğrenme-Standart 2-Kılavuz not 6'ya da bakınız).

Okul yaşı altındaki çocuklar, ebeveynleri veya bakıcıları için erken çocukluk gelişim hizmetleri de eğitim politika ve programları dahilinde bulunmalıdır. Bu hizmetler:

- erken bakım ve ebeveynlik gruplarını;
- oyun gruplarını;
- küçük yaştaki çocukların güvenli alan faaliyetlerine dahil edilmesini;
- sağlık, beslenme ve diğer hizmetlerle bağlantıları içerebilir.

Ulusal gençlik politikası olan ülkelerde acil bir durum gençlik odaklı eğitimde sektörler arası çalışmanın güçlendirilmesi için fırsat yaratır. Ulusal gençlik politikası olmayan ülkelerde ilgili paydaşlar kriz ortamında gençlik meseleleri için bir odak kişi ya da kurum belirlemelidirler. Gençlik meselelerini göz önünde bulunduran sektörler arası politika ve program planlaması ile uygulanmasına dair ortak

çalışmalar olmalıdır. Eğer ulusal bir gençlik politikası geliştirilirse bu gençlik alt grupları arasındaki farklı ilgi ve etkiler ile değişik biçimlerdeki gençlik katılımının fırsat ve risklerinin analizine dayanmalıdır. Ulusal bir gençlik politikası, ulusal çerçeve çalışmalarını:

- eğitim;
- teknik ve mesleki eğitim ile öğretim;
- acil durum hazırlığı konularında tamamlar.

(sayfa 60'daki Erişim ve Öğrenme Ortamı-Standart 1-Kılavuz not 2'ye ve SEEP Kriz Sonrası Ekonomik Toparlanma için Asgari Standartlar Çalışma Ağı, İstihdam Yaratma Standardına da bakınız).

3. Yeni ve yeri değiştirilmiş okulların güvenliği: Okullar bilinen tehlike ve tehditlere maruz kalmayacak güvenli yerlerde ve bu tehlike ve tehditlere karşı dayanıklı ve esnek olacak biçimde tasarlanıp inşa edilmelidir. Okulların acil durum anında geçici barınaklar olarak kullanılması söz konusu olduğunda, eğitimin kesintiye uğramamasını sağlayacak biçimde yeterli barınma alanı sağlanması önceden planlanmalıdır (sayfa 62'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 1-Kılavuz not 9'a, sayfa 70-72'teki Erişim ve Öğrenme Ortamı-Standart 3-Kılavuz not 1-2'ye ve INEE Araç çantası: www.ineesite.org/toolkit içindeki *INEE Güvenli Okul İnşası kılavuz notlarına* da bakınız).

4. Durum analizi: Eğitim yasa ve politikaları acil durum halinde sosyal, ekonomik, güvenlik, çevresel ve politik dinamikleri kapsamlı bir anlayış içinde değerlendirmeli ve sergilemelidir. Bu şekilde, eğitim planlaması ve programlaması öğrenci ile daha geniş toplumun hak ve ihtiyaçlarını karşılar, olası sosyal bölünme ya da çatışmaların önüne geçer.

Durum analizleri çatışma değerlendirmeleri, insani haklarını değerlendirmeleri ve risk ile afet hazırlığı analizlerini içerebilir. Eğitim yetkilileri ve diğer eğitim paydaşları, eğitim meselelerinin gözden geçirilmesini sağlamak için durum analizlerine katkıda bulunmalıdırlar. Durum analizi, toplumla gerçekleştirilen geniş çaplı bir fikir alışverişini içerir. Eğitim yetkilileri ile diğer eğitim paydaşları böyle bir analizin üstlenilmesi ve düzenli eğitim sektörü gözden geçirmeleri ve reform süreçlerinin bir parçası olarak kabul edilmesini savunmalıdır (sayfa 42-45'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3-6'ya da bakınız).

Risk analizi, politik, idari ve insani ortamlardaki yolsuzluk risklerinin bir analizini içerir. Acil durum eğitim müdahalelerinin planlanması ve uygulanmasında yolsuzluk tartışmaları olabildiğince açık olarak gerçekleştirilmelidir. Açık tartışma, yolsuzluğa karşı kuvvetli politikaların geliştirilmesi için en iyi yoldur. Yolsuzluk kapsamındaki meselelerin tartışılması yolsuzluğa göz yummak veya bir aktörün belli bir zayıflığını

ima etmek anlamına gelmez (sayfa 42-43'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3'e de bakınız).

- 5. Bilgi paylaşımı ve bilgi sistemleri:** Eğitim politikası geliştirme ve uygulamasıyla ilgilenenler, politikalar ve stratejik müdahaleler ile ilgili bilgiyi paylaşmalıdırlar. Bu özellikler çatışma ve afetleri önlemede önem taşır. Bilgi, kolay anlaşılır ve herkesin erişimine açık olmalıdır (sayfa 38'deki Koordinasyon-Standart 1-Kılavuz not 3'e de bakınız).

Yasa, yürütme ve politikalar güvenilir bilgilere dayanarak geliştirilmelidir. Eğitim idaresi bilgi sistemi verisi, belli tipteki acil durumlara eğilimli bölge ve nüfus grupları hakkındaki bilgiyle ilintili olmalıdır. Bu, ulusal ve yerel eğitim planlamasına girdi sağlayan bir hazırlık stratejisidir. Toplum tarafından toplanan eğitimsel bilgi, mümkün olduğunca ulusal eğitim yönetimi bilgi sistemine dahil edilmelidir (sayfa 52'deki Analiz-Standart 3-Kılavuz not 3'e de bakınız).

- 6. Afet hazırlığı çerçeve çalışması:** Eğitim, ulusal afet hazırlığı çerçeve çalışmalarının ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Kaynaklar, etkili ve zamanlı bir eğitim müdahalesi sağlamak üzere korunmalıdır. Ulusal ve yerel eğitim programlarını destekleyen uluslararası paydaşlar, acil durum eğitimi için gelişim programlarının bir bileşeni olarak acil durumlar için hazırlık sağlamalıdır. Hazırlık çerçeve çalışmaları, çocuk ve gençlerin toplum seviyesinde müdahale çabalarına katılmaları için açık hükümler ortaya çıkarmalıdır (sayfa 29-31'deki Toplumsal Katılım-Standart 1-Kılavuz not 4-5'e, sayfa 35'deki Toplumsal Katılım-Standart 2-Kılavuz not 5'e; sayfa 68-69'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 2-Kılavuz not 11'e, sayfa 86'deki Öğretme ve Öğrenme-Standart 2-Kılavuz not 6'ya da bakınız).

- 7. Ayırmıcılık yapmama:** Eğitim yetkilileri eğitimin tüm gruplara eşit biçimde ulaşmasını sağlamalıdır. Uluslararası hukuka göre sığınmacılar, ilköğretim düzeyinde ev sahibi ülkedekilerle aynı eğitimsel haklara sahip olmalıdırlar. Daha yüksek düzeylerde ise mültecilerin mevcut araştırma ve çalışmalara erişim, sertifika, diploma ve derecelerinin tanınması, eğitim ücretlerinden muaf tutulma ve mevcut eğitim burslarına buldukları ülkenin vatandaşları ile eşit haklarda erişim gibi hakları olmalıdır. Ülke içinde yerinden edilmiş öğrenciler, yerinden edilmemiş öğrencilerle aynı eğitimsel haklara sahiptirler. Bu haklar uluslar ve uluslararası insan hakları hukuku ile Yerinden edilmiş Kişiler, Rehberlik Prensipleri kapsamında (sayfa 58-61'deki Erişim ve Öğrenim Ortamı-Standart 1-Kılavuz not 1-2 ve 4'e, sayfa 79-83'deki Öğretme ve Öğrenme-Standart 1-Kılavuz not 3 ve 7-8'e, sayfa 86'deki Öğretme ve Öğrenme-Standart 2-Kılavuz not 5'e de bakınız).

8. **Sivil ve BM aktörlerinin** tüm öğrencilerin eğitim hak ve gereksinimlerinin karşılanmasını sağlamak için ulusal eğitime katkıda bulunmalarına izin verilmelidir. Bu kurumların program oluşturma ve eğitim tesisleri kurma yoluyla acil durumlara hızla ve güvenli olarak müdahale etmelerine buldukları ülke tarafından yardımcı olunmalıdır. Bu durum öncelikli vize fırsatları ile öğrenme ve iyileştirme materyalleri için özel gümrük düzenlemelerini de kapsayabilir.

Eğitim Politikası Standart 2: Planlama ve Yürütme

Eğitim aktiviteleri, uluslararası ve ulusal eğitim politikalarını, yasalarını, standartları ve planları ile aften etkilenmiş nüfusun öğrenim ihtiyaçlarını dikkate alır.

Temel Faaliyetler (kılavuz notlarla bağlantılı olarak okunacak)

- Örgün ve yaygın eğitim programları, ulusal ve uluslararası yasal çerçeve çalışmaları ile politikaları gözetir (kılavuz not 1'e bakınız).
- Eğitim faaliyetlerinin planlama ve uygulaması diğer acil durum müdahale sektörleriyle bütünleşmiştir (kılavuz not 2'ye bakınız).
- Acil durum eğitim programları ulusal eğitim plan ve stratejilerine bağlı olup eğitim sektörünün daha uzun dönemdeki gelişimiyle bütünleşmiştir.
- Eğitim yetkilileri hem gelecekteki hem de mevcut acil durumlara hazırlığı sağlayıp müdahale edebilecek ulusal ve yerel eğitim planları geliştirir ve uygular (kılavuz not 3'e bakınız).
- Finans, teknik, materyal ve insan kaynakları, etkili ve şeffaf bir eğitim planı geliştirmek; eğitim programları planlayıp uygulamaya koymak için yeterlidir (kılavuz not 4-5'e bakınız).

Kılavuz notlar

- 1. Eğitim hakları ve amaçlarını karşılama:** Örgün ve yaygın eğitim programları, eğitim hak ve amaçlarını karşılayan katılımcı eğitim faaliyetleri sağlamalıdır. Bunlar, ulusal ve uluslararası yasal çerçeve çalışmaları ile aynı doğrultuda olmalıdır (sayfa 58-61'daki Erişim ve Öğrenme Ortamı-Standart 1-Kılavuz not 1-2 ve 4'e, sayfa 106-109'daki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 1 ve 7'ye de bakınız).
- 2. Sektörler arası bağlantılar:** Erken çocukluk gelişimi ve gençlik faaliyetlerini de içeren eğitim müdahaleleri, su kaynağı, sağlık hizmetleri ile hijyen tanıtımı, beslenme, gıda güvenliği ve gıda yardımı, barınma ve ekonomik iyileşme gibi diğer sektörlerce sürdürülen faaliyetlerle bağlantılı olmalıdır (sayfa 44-45'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 6'ya, sayfa 62'deki Erişim ve Öğrenme Ortamı-Standart 1-Kılavuz not 9'a, sayfa 70-74'teki Erişim ve Öğrenme Ortamı-Standart 3'e, Sphere El Kitabı'na, SEEP Çalışma Ağı Kriz Sonrası Ekonomik Toparlanma için Asgari Standartlar, İstihdam Yaratma Standardı ve Kuruluş Geliştirme Standartlarına da bakınız).

3. Ulusal ve yerel eğitim planları, mevcut ve gelecekteki acil durumlarda gerçekleştirilecek faaliyetlere işaret etmelidir. Sektörler arası koordinasyon için karar alma, koordinasyon, güvenlik ve koruma mekanizmalarını özellikle belirtmelidirler. Planlar, durumun eksiksiz anlayışına dayanmalı ve afet ile çatışmaların erken uyarı mekanizmaları ve belirtilerini içermelidir. Uygun eğitim politika ve çerçeve çalışmaları tarafından desteklenmelidirler. Ulusal ve yerel eğitim planlarının düzenli gözden geçirilmesi için bir sistem olmalıdır (sayfa 29-30'deki Toplumsal Katılım-Standart 1-Kılavuz not 4'e, sayfa 33-35'deki Toplumsal Katılım-Standart 2'ye, sayfa 36-37'deki Koordinasyon-Standart 1-Kılavuz not 1'e, sayfa 42-43'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3'e, sayfa 108-109'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 4'e de bakınız).

4. Kaynaklar: Ulusal yetkililer, insani yardım kurumları, bağışçılar, STK'lar, toplumlar ve diğer paydaşlar, acil durumlarda eğitim sağlanması konusunda fon yaratmak için birlikte çalışmalıdırlar. Kaynak koordinasyonu, mevcut koordinasyon mekanizmaları ile bütünleşmiş ve ülke bazlı olmalıdır. İçinde bulunulan durumun el verdiği hallerde, kaynakların kullanılabilmesi şunlar arasında dengelenmelidir:

- ek sınıflar, ders kitapları ve öğretim-öğrenme materyalleri gibi fiziksel unsurlar;
- öğretmen ve denetmen eğitimi kursları, öğretim ve öğrenme materyalleri gibi niteliksel bileşenler.

Eğitime yapılan saldırıların sistemli ve merkezi olarak raporlanması ile eğitim verilerinin toplanması, analizi ve paylaşımına da kaynak ayrılmalıdır. (sayfa 33'deki Toplumsal Katılım-Standart 2-Kılavuz not 1'e, sayfa 36-37'deki Koordinasyon-Standart 1-Kılavuz not 1-2'ye, sayfa 40-45'teki Analiz-Standart 1'e, sayfa 47'deki Analiz-Standart 2-Kılavuz not 2'ye, sayfa 52'deki Analiz-Standart 3-Kılavuz not 3'e, sayfa 54'deki Analiz-Standart 4-Kılavuz not 3-4'e ve sayfa 65-67'deki Erişim ve Öğrenme Ortamı-Standart 2-Kılavuz not 4 ve 7'ye de bakınız).

5. **Şeffaflık ve hesap verebilirlik:** Yolsuzlukları (hem maddi, hem de maddi olmayan konularda) engelleyecek uygulamaları da içermek üzere, politika planlanması ve yürütülmesi hakkındaki uygun bilgi, merkezi ve yerel yetkililerle toplumlar ve diğer insani yardım paydaşları arasında paylaşılmalıdır. Etkin izleme ve hesap verebilirlik için şeffaflık önemlidir. Yolsuzluklarla ilgili şikayetlere cevap verebilmek için insanların yolsuzlukları bildirmeye teşvik edilmeleri ve bildirimde bulunanların korunmaları için politikalar oluşturmayı da içerecek şekilde gizli ve kültürel normlara uygun sistemler oluşturulmalıdır. (sayfa 38-39'deki Koordinasyon-Standart1-Kılavuz not 5'e, sayfa 42-43'teki Analiz-Standart 1-Kılavuz not 3'e ve sayfa 108-109'deki Eğitim Politikası-Standart 1-Kılavuz not 4'e de bakınız).

**Bu standartların yürütülmesinde size yardımcı olması için
INEE Araç çantasına bakınız:
www.ineesite.org/toolkit**

INEE Araç çantası

- ↳ INEE Asgari Standartları
- ↳ Yürütme Araçları
- ↳ Eğitim Politikası

EK 1: SÖZLÜK

Acil durum: Bir toplumda olağan yaşantının kesintiye uğraması ve henüz istikrarın sağlanmamış olma durumu.

Acil durumlarda eğitim: Kriz durumlarında, erken çocukluk eğitimi, ilk ve orta öğretim, yaygın eğitim, meslekî ve yüksek eğitim ile yetişkin eğitimleri de dahil olarak tüm yaş gruplarına tanınan kaliteli eğitim fırsatları. Acil durumlarda eğitim, sürdürülebilir fiziksel, psikososyal ve düşünsel korunma sağlayarak hayat kurtarır.

Afet: Bir toplumun kendi kaynaklarıyla başa çıkabileceğinden fazla miktarda ve yaygın biçimde insan, materyal, ekonomik ve çevresel kayıplarının olması ile buna bağlı olarak toplumdaki sistem ve kaynakların işlevlerinin yetersiz kalma hali.

Afet riskini azaltma: Tehlikelere daha az maruz kalınması, insanların ve mal mülkün zarar görebilirliğinin azaltılması, çevrenin ve arazinin akıllıca yönetimi, beklenmedik durumlara karşı hazırlıklı olunmasını da kapsayacak biçimde, afetlere neden olan faktörlerin incelenmesi ve yönetilmesi için sistemli çabalara dayalı olarak risklerin azaltılması anlayışı ve uygulaması.

Ayrımcılık: Cinsiyet, din, cinsel tercihler, yaş, etnik köken, HIV durumu veya diğer faktörlere bağlı olarak insanlara farklı davranmak suretiyle, tesislere, hizmetlere, fırsatlara, haklara erişimlerinin engellenmesi.

Ayrıştırılmış veri: Alt bölümlere ayrılmış istatistik bilgi. Örneğin, belli bir nüfusa ait verilerin cinsiyet, yaş grubu ve coğrafi bölgelere göre alt gruplara ayrılarak incelenmesi.

Bilgi yönetimi: İhtiyaçların değerlendirilmesi, kapasiteler ve süresi, izleme ve değerlendirme ilişkisi veri depolama, veri analizi ve bilgi paylaşımını kapsar. Bilgi yönetiminde kullanılan araç ve sistemler, hangi gerçekler ve verilerin, ne zaman, nasıl, ne amaçla, kim tarafından toplanacağı, nasıl işleneceği ve paylaşılacağı konusunda paydaşlara yardımcı olmalıdır.

Bütüncül (Kapsamlı) eğitim: Bütün bireyler için öğrenme fırsatları sağlanmasını; bu fırsatlara katılım ve başarıyı hedefler. Aynı zamanda, o bağlamdaki bütün bireysel çeşitliliklerden doğan ihtiyaçlara karşılık verecek eğitim politikaları, uygulama ve tesislerin teminatını da kapsar. Eğitimin dışında kalmak, ayrımcılığa uğramanın; engellerin kaldırılması için gerekli desteğin alınmamasının; tüm öğrencilerin yararına olmayan eğitim içeriği ve yöntemlerinin sonucu olabilir. Fiziksel, duygusal, zihinsel ve entelektüel eksiklikleri olanlar, genellikle eğitimden en fazla dışlananlar arasındadır. Acil durumların, dışlama üstünde olumsuz bir etkisi mevcuttur. Daha önce eğitime erişebilen bazı bireyler, çevresel, sosyal, kültürel, fiziksel ya da altyapıya bağlı faktörlerden dolayı dışlanabilir. Kapsamlı eğitimden kasıt, katılım ve öğrenmenin önündeki işte bu engellerin kaldırılması ve öğretim yöntemleriyle müfredatın, engelli öğrenciler için erişilebilir ve uygun olmasıdır. Bütün bireylere açıktır ve bireysel ihtiyaçları ele alınarak gelişimleri desteklenir.

Çatışma azaltma: 1) çatışmaya duyarlı ve şiddet kaynaklarını veya tansiyonu arttırmayan; 2) çatışmanın sebeplerine eğilerek katılımcıların meseleleri algılayıp harekete geçme biçimlerini değiştirmeyi amaçlayan faaliyetler ve süreçler. İnsani faaliyetler ile toparlanma ve gelişme etkinlikleri, yer aldıkları çatışma bağlamındaki etkilerine olduğu kadar uzun soluklu bir barış ve istikrara katkılarına göre de gözden geçirilirler. Çatışma azaltıcı yaklaşımlar, çatışmadan korunma, çatışma içindeki müdahaleler ve çatışma sonrası durumlarda kullanılabilir.

Cinsiyet: Kadın ve erkeklerin kimlikleri, rolleri ve sorumlulukları ile bunların toplumda nasıl değerlendirildikleri. Farklı kültürel anlayışlara özgüdür ve zamanla değişirler. Cinsel kimlikler, toplumda kadın ve erkeklerin nasıl düşünüp davranmalarına ilişkin beklentileri gösterir Bu davranış biçimleri ailede, okulda, dini öğretilerle ve medya vasıtasıyla öğrenilir. Öğrenme sosyal olarak gerçekleştiği için de cinsiyetlere düşen roller, sorumluluklar ve kimlikler değişebilir.

Cinsiyet dengesi: Yaklaşık olarak aynı sayıdaki kadınlar, erkekler, kız ve oğlan çocukları. Gerek kadın gerekse de erkeklerin çıkarlarının gözönüne alınması ve korunmasını temin etmek için hem etkinliklere hem de alınan kararlara katılım ve katkı sağlamak olarak adlandırılabilir. Eğitim yetkilileri, ulusal ve uluslararası kurumlarca işe alınan kadın ve erkeklerin sayısı da olabilir. Özellikle de öğretmenlerin işe alımlarında önemlidir. Kadın ve erkek sayısının bütün aşamalarda dengeli olması, politikaların farklı etkilerini; kadın, erkek, kız ve oğlan çocuklarına yönelik programlamayı ele alıp tartışmak için daha fazla olasılık yaratır.

Cinsiyete dayalı şiddet: Cinsiyet farklılıklarına dayalı, zararlı herhangi bir davranış. Çoğu ortamda, cinsiyete dayalı şiddet söz konusu olduğunda, toplumdaki düşük statülerinden dolayı kadınların zarar görebilirliği daha fazladır. Erkekler ve oğlan çocukları, özellikle de cinsel şiddetin kurbanı olabilirler. Cinsiyete dayalı şiddetin doğası ve boyutları, kültürlere, ülkelere ve bölgelere göre çeşitlenebilir. Örnelemek gerekirse:

- *Cinsel şiddet:* cinsel istismar ve taciz, para karşılığı cinsel ilişkiye zorlama ve / veya çocuk yaşta evlilik gibi;
- *Ev içi ve aile içi şiddet:* fiziksel, duygusal ve psikolojik tacizi de kapsayacak biçimde;
- *Zararlı kültürel ve geleneksel uygulamalar:* kadınların sünnet edilmesi, kan davasından ölümlerde dul kadının miras olarak, genellikle de ölmüş kocasının ailesinden bir erkeğe verilmesi gibi.

Çocuğun korunması: Zülüm; cinsel istismar; akranlarından, öğretmenlerinden veya diğer eğitim personelinden şiddet görme; doğal tehlikeler; silah ve cephaneler; kara mayınları ve patlamamış savaş gereçleri; silahlı personel; çapraz ateş altında kalma; politik ve askeri tehditler ile silahlı güçler ve gruplara alınma gibi tacizin, istismarın, ihmalin ve şiddetin tüm biçimlerinden özgür olma.

Çocuk dostu alanlar ve okullar: Toplumsal kurumların çocukların oyuna, dinlenme, eğlence ve öğrenme aktivitelerine ücretsiz ve yapısallaşmış biçimde erişmeleri için yetiştirme ortamları yaratabilecekleri güvenli alanlar ve okullar. Çocuk dostu alanlar, sağlık, beslenme, psikososyal destek ile normallik ve süreklilik hissini geri verecek diğer etkinlikleri de sağlayabilir. Bunlar, katılımcı bir tutumla tasarlanıp işletilmelidir. Belli bir yaş grubundaki çocuklara yönelik olabilecekleri gibi çeşitli yaş gruplarından pekçok çocuğa da aynı anda hizmet edebilirler. Çocuk dostu alanlar ve okulların önemi acil durumlardan toparlanma sürecine kadar devam eder.

Çocuklar: 0-18 yaş arası tüm insanlar. Bu kategori, ergenlerin (10-19 yaş arası) büyük bir bölümünü kapsar. Gençlik (15-24 yaş arası) kategorisi ile de çakışır (ileride Gençler ve Ergenler için yapılan tanımlamaya da bakınız).

Dayanma ve toparlanma gücü: Potansiyel olarak zarar görmeye açık bir sistem, toplum ya da bireyin kendini yeni ortaya çıkan duruma uyarlama kapasitesi. Bu uyarlamadan kasıt, yapısalılık ve işlevselliğin kabul edilebilir bir seviyeye ulaştırılması ve orada tutulması için zorluklara dayanma, koşullara adapte olarak eski haline veya daha iyi bir duruma gelebilme. Dayanma ve toparlanma gücü başa çıkma mekanizmaları ile problem çözme, destek arama becerisi, motivasyon, iyimserlik, inanç, azim ve kaynakların çokluğu gibi yaşamsal becerilere bağlıdır. İyi olma haline destek veren koruyucu faktörler, zarara yol açan risk faktörlerinden daha fazla olduğu zaman Dayanma ve toparlanma gücü ortaya çıkar.

Durum Saptama/ Değerlendirme: 1) eğitimsel aktivitelerin planlanması öncesinde ve acil bir durum esnasında, ihtiyaçların, müdahaledeki eksiklerin, kullanılacak kaynakların saptanması için yapılan araştırma; 2) öğrencilerin kaydettikleri ilerleme ve başarı'nın kontrolü. Öğrenim sonuçlarının ölçümü; eğitim programı tarafından belirlenen biçimde yapılır. INEE araç-çantasında çok sayıda ölçüm aracı yer almaktadır: www.ineesite.org/toolkit. Ölçüm araçları, her zaman içinde bulunulan ortam ve bağlamda ihtiyaç duyulan bilgi yansıtacak şekilde uyarlanmalıdır.

Düşünsel: Düşünce, hayal, algılama, hafıza, karar verme, gerekçelendirme ve problem çözme gibi zihinsel işlemler.

Eğitim kümesi: Ajanslar ve deneyim sahibi kurumlar arasındaki koordinasyon birliği ve dahili yerinden edilmişlik durumlarında, eğitim sektörü içinde insani müdahaleyi yürütme gücü. 2007'de IASC (ayrıca girilmiş bilgiye de bakınız) tarafından kurulan Eğitim Kümesi, küresel düzeyde UNICEF ve Save the Children tarafından idare edilir. Ülkesel düzeyde ise diğer kurumlar önderlik edebilir ve Millî Eğitim Bakanlığının aktif katılımı söz konusudur. Sığınmacılar söz konusu olduğunda, UNHCR önder kurumdur. Eğitim Kümesi, insani acil durumlara müdahale etmek için teknik kapasite hazırlıklılığını güçlendirmekten sorumludur. İnsani müdahale süresince, eğitim sektöründe önceden belli bir liderlik ve güvenilirlik garanti altına alınmalıdır.

Eğitimsel müdahale: Bir acil durumun toparlanmaya kadar olan sürecinde, insanların eğitim ihtiyaç ve haklarını karşılamak için eğitim hizmeti sağlanması.

Eğitim yetkilileri: Eğitim hakkını sağlamaktan sorumlu hükümetler ile onların bakanlıkları, bölümleri ve ajansları, eğitim sağlanmasında ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde yetki kullanırlar. Hükümet yetkisinin tehlikeye düştüğü durumlarda, bazen STK'lar ve BM kuruluşları gibi devletten bağımsız aktörler bu sorumluluğu yüklenir.

Emniyet: Tehdit, tehlike, yaralanma ve her türlü kayıba karşı korunma hali.

Engelli olma: Fiziksel, zihinsel, duygusal, entelektüel eksiklikler ile bazı bireylerin tam olarak ve diğerleri ile aynı etkinlikte toplumsal yaşama katılmalarını engelleyen tutum ve çevre engelleri.

Erişim: Örgün veya yaygın bir eğitim programına kaydolma, devam etme ve tamamlama fırsatı. Erişimde sınırlama olmaması, öğrencilerin bir eğitim programına katılmaları ve tamamlamalarının önünde uygulamayla ilgili, mali, fiziksel, yapısal, güvenlikle ilgili, kurumsal veya sosyokültürel engeller olmadığı anlamına gelir.

Erken çocukluk gelişimi: 0-8 yaş arası küçük çocukların fiziksel sağlıklarının, zihinsel açıklığının, duygusal özgüveninin, sosyal becerilerinin ve öğrenmeye hazır olma durumunun en yüksek oranda gelişim gösterdiği süreçlerdir. Bu süreçler, sosyal ve mali politikalar ile sağlık, beslenme, su, hijyen, eğitim ve çocuk koruma hizmetlerini birleştiren kapsamlı bir programlama ile desteklenir. Bütün çocuklar ve aileler yüksek kaliteli bu programlardan faydalansa da en fazla yararı sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı gruplar sağlar.

Gençler ve ergenler: *Genç*, 15-24 yaş arası, *ergen*, 10-19 yaş arası kişilerdir. Bir araya geldiklerinde 10 ila 24 yaş arasında en geniş genç insanlar kategorisini oluştururlar. Ergenliğin sonu ve yetişkinliğin başlangıcı çeşitlilik gösterir. Bir ülke ve kültür içinde, toplum tarafından bireyin belli görevleri yerine getirecek kadar olgun olarak addedildiği farklı yaşlar olabilir. Acil durumlarda ergenlerin ihtiyaçları, küçük çocuklar ve yetişkinlerden farklıdır. Gençlik, bağımsız sorumluluk almaya doğru ilerleme dönemine işaret eder. Tanımlamalar, sosyokültürel, kurumsal, ekonomik ve politik faktörlere bağlı olarak bir bağlamdan diğerine çeşitlilik gösterir.

Hazırlık: Hükümetler, profesyonel müdahale ve toparlanma desteği sağlayan kuruluşlar, toplum ve bireyler tarafından, muhtemel ya da mevcut tehlikelerin veya şartların etkilerinin önceden görülmesi, etkin biçimde müdahale edilmesi ve toparlanma sağlanması amacıyla geliştirdikleri bilgi ve kapasite toplamları.

Hesap verebilirlik: Etkinliklerin anlamı ve sebepleri ile ihtiyaçları, kaygıları ve kapasiteleri göz önüne alan kararlar ve mağdur tarafların içinde bulunduğu şartların açıklaması. Hesap verebilir olma, mali kaynakların kullanımı da dahil olmak üzere yönetimsel süreçlerin şeffaflığına işaret eder. İştilme hakkı ve müdahale görevi demektir. Eğitimde hesap verebilirlik ise öğrencilerin bilgi, beceri ve davranışları; öğretmenlerin tavırları ve okul ya da sistem performansı açısından, eğitim sağlayıcıların verdikleri hizmetin kalitesinden sorumlu olmaları anlamına gelir.

HIV'den korunma, tedavi, bakım ve destek: Yeni HIV enfeksiyon sayısının ve hem HIV hem de AIDS bulaşmış olanlar ile bu durumdan etkilenenler üzerindeki tesirin azaltılması için gerekli olan davranışsal, yasal, yapısal ve biomedikal girişimlerin bir bileşkesi. HIV'den korunma, tedavi, bakım ve destek, kimlerin daha fazla enfeksiyon riski altında oldukları ve hangi davranışların yeni enfeksiyonlara yol açtığı gibi bulaşıcılıkla ilgili konuların tam olarak anlaşılmasına dayalı olmalıdır. Riskli davranışların çoğunu, erkeklerin erkeklerle cinsel ilişkide bulunması; enjeksiyon yoluyla uyuşturucu kullanımı; para ya da diğer değerli materyaller karşılığı cinsel ilişkide bulunma; çok eşli ilişkiler ve büyük yaş uyumsuzluğu olan ilişkiler oluşturur. Sosyoekonomik faktörler de HIV'den korunma, tedavi, bakım ve destek üstünde etkilidir.

İnsan hakları: Onurlu yaşam içindir. İnsan hakları evrenseldir ve devredilmez; haklar verilemedikleri gibi alınamazlar da! Bir acil durum bağlamında, ayrımcılığa uğramamak, korunma ve yaşama hakkı gibi temel insan hakları derhal öncelikli pozisyona geçerken, diğer hakların gerçekleşmesinde ilerleme sağlanması mevcut kaynaklara bağlı olabilir. Eğitim hakkı, korunma, ayrımcılığa uğramama ve yaşamını sürdürme haklarının bir enstrümanı şeklinde işlev gördüğünden, temel bir insan hakkı olarak görülmelidir. Uluslararası insan hakları yasası, insan haklarının acil durumlar da dahil olmak üzere tüm zamanlarda yerine getirilmesi, korunması ve saygı gösterilmesi hakkındaki devletsel zorunlulukları yöneten uluslararası örnek standartlar ile yasal uygulamaların aslıdır. Çatışmalar sırasında da uluslararası insani yasalar ve suç yasası geçerliliğini korur. Bu uygulama ve standartlar ile düşmanlıkların giderilmesi, sivillerin korunması ve devletin karşısında, devlet yerine ya da devlet adına hareket eden aktörlerin görevlerini yapması düzenlenir. Sığınmacılar yasası, zulüme veya silahlı çatışma korkusu ile uluslararası sınırları ötesine geçerek yerinden olmuş kişilere karşı hükümetlerin zorunluluklarını belirler.

İyi olma: Bütünsel sağlıklı olma hali ile bu hale ulaşma sürecidir. Fiziksel, duygusal, sosyal ve düşünsel sağlığa işaret eder. İyi olma hali, aynı zamanda bir kişi için neyin iyi olduğunu; anlamlı, sosyal bir role olan katılımını; mutlu ve umutlu hissetmesini; yerel ölçeklerde belirlenen iyi değerlere uygun yaşamasını; olumlu sosyal ilişkilere ve destekleyici bir ortama sahip olmasını; olumlu yaşam becerilerini kullanarak güçlüklerle başa çıkabilmesini; emniyet, korunma ve kaliteli hizmetlere erişimini de kapsar. ('Düşünsel' tanımına da bakınız).

Kaliteli eğitim: Kaliteli eğitim, alınması maddi anlamda mümkün olan, erişilebilir, cinsiyet ayrımı konusunda hassas ve çeşitliliğin gereklerini karşılayabilen eğitimidir. 1) güvenli ve kapsamlı, öğrenci dostu bir ortamı; 2) öğretilen konu ve pedagoji hakkında bilgi sahibi, iyi eğitilmiş ve becerikli öğretmenleri; 3) öğrencilerin kolayca kavrayabileceği, hem kültürel, dilbilimsel ve sosyal olarak hem de öğretim konusuna uygun bir müfredatı; 4) öğretim ve öğrenime uygun, yeterli materyali; 5) öğrencilerin haysiyetine saygılı, katılımcı öğretim ve öğrenme süreçlerini; 6) elverişli sınıf büyüklükleri ile öğretmen/öğrenci oranlarını; 7) okuryazarlık, sayısal ve yaşamsal beceriler gibi öğretim alanlarının yanısıra eğlence, oyun, spor ve yaratıcı faaliyetlerin de üstünde durulmasını kapsar.

Kapasite: Fikir birliği ile oluşturulmuş amaçların gerçekleştirilmesinde kullanılabilecek, bireylerin sahip oldukları ya da bir toplum, toplumsal kurum veya kuruluş içinde mevcut olan güç, nitelik ve kaynakların bileşkesi.

Kapasite oluşturma: Kişi ve kuruluşların amaçlarına ulaşmalarına yardım edecek bilgi, beceri, yetenek ve tavırların güçlendirilmesi.

Kapsamlı eğitim: *Bütün* bireyler için öğrenme fırsatları sağlanmasını; bu fırsatlara katılım ve başarıyı hedefler. Aynı zamanda, o bağlamdaki bütün bireysel çeşitliliklerden doğan ihtiyaçlara karşılık verecek eğitim politikaları, uygulama ve tesislerin teminatını da kapsar. Eğitimin dışında kalmak, ayrımcılığa uğramanın; engellerin kaldırılması için gerekli desteğin alınamamasının; tüm öğrencilerin yararına olmayan eğitim içeriği ve yöntemlerinin sonucu olabilir. Fiziksel, duygusal, zihinsel ve entellektüel eksiklikleri olanlar,

genellikle eğitimden en fazla dışlananlar arasındadır. Acil durumların, dışlama üstünde olumsuz bir etkisi mevcuttur. Daha önce eğitime erişebilen bazı bireyler, çevresel, sosyal, kültürel, fiziksel ya da altyapıya bağlı faktörlerden dolayı dışlanabilir. Kapsamlı eğitimden kasıt, katılım ve öğrenmenin önündeki işte bu engellerin kaldırılması ve öğretim yöntemleriyle müfredatın, engelli öğrenciler için erişilebilir ve uygun olmasıdır. Bütün bireylere aşıttır ve bireysel ihtiyaçları ele alınarak gelişimleri desteklenir.

Katılım: Süreçler, kararlar ve faaliyetlere dahil olup katkıda bulunmak. Katılım herkesin hakkıdır ve toplum için, toplumla birlikte çalışıp program geliştirmenin temelinde yer alır. Katılım, kapasite değişimlerine göre çeşitlenir. Yetişkinler, çocuklar, gençler, engelli bireyler ve zarar görebilirliği yüksek gruplar da dahil olmak üzere bütün gruplar, en erken yaşlardan itibaren farklı biçimlerde katılabilirler. Hiçbir grup, ulaşması güç ya da birlikte çalışılması zor olduğu için katılım fırsatı dışında bırakılmamalıdır. Katılım gönüllüdür. İnsanlar katılmaya davet edilir ve cesaretlendirilir; zorlama ya da kandırma yoluna gidilmez. Katılım, bir dizi aktivite ve yaklaşım içerebilir. Hizmetlerden yararlanma, materyal kaynaklarına katkıda bulunma, başkalarının alınan kararları kabullenme ve sınırlı miktarda danışmanlık sağlama pasif rollerdendir. Aktif katılım örnekleri ise zamanını verme; karar alma sürecinde doğrudan yer alma ve eğitim aktivitelerini plânlayıp uygulamaya koymadır.

Katılımcı öğrenim: Odağında öğrencinin yer aldığı bir öğretim ve öğrenim yaklaşımı. Yaparak, yaşayarak, küçük gruplarda, açık sorular ve eşli öğretimi kullanarak öğrenimi teşvik eder. Örneğin, öğrenciler matematiksel kavramları anlamak için pratik aktiviteler kullanırken, problemleri çözmek için birlikte çalışır; soru sorup cevap verirler. Katılımcı öğrenim, öğrencilerin pasif bir biçimde sıralarında otururken kapalı uçlu soruları cevaplayıp, tahtadakileri defterlerine geçirmeleriyle özdeşleşmiş olan, öğretmen merkezli yöntemlerin tam tersidir. Katılımcı öğrenim, öğretmenlerin ve eğitim yetkililerinin kendi ihtiyaçlarını analiz etmeleri, çözümler bulmaları ve bir faaliyet planı geliştirip uygulamaya koymaları konusunda desteklenmeleri amacıyla da kullanılabilir. Bu bağlamlarda katılımcı öğrenim toplumsal katılım, koordinasyon ve analizleri kapsayabilir.

Kaygı: Üzüntülü, endişeli olma ve istikrarsızlık hali. Yoksulluk ve aşırı kalabalık gibi zor koşullarda yaşamak veya kişisel iyiliğin ya da güvenliğin tehditlere açık olması gibi durumlara tepki olarak ortaya çıkar.

Koruma: İstismar, sömürme, şiddet ve ihmalin bütün türlerinden bağımsız olma.

Kurumlar Arası Daimi Komite (KADK): İnsani yardım çerçevesinde koordinasyonu sağlamak, politika geliştirmek ve karar almak için oluşturulan kurumlar arası forum. KADK, insani yardımın güçlendirilmesi üstüne, Haziran 1992’de düzenlenen bir BM Genel Asamblesi çözümsel sonucuna yanıt olarak kurulmuştur. KADK, hem BM hem de BM haricindeki önemli insani kuruluş ortaklarını kapsamaktadır.

Mülteci: 1951 Mülteci Konvansiyonuna göre mülteci, ‘ırk, din, milliyet, belli bir sosyal grubun üyesi ya da politik fikrin sahibi olmaktan dolayı eziyete uğrayacağına dair sağlam temellere dayalı korku duyan, mensup oldukları milliyete ait ülke sınırları dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da sahip oldukları korku sebebiyle yararlanmak istemeyen kişilerdir’.

Öğrenciler: Çocuklar, gençler ve yetişkinleri içine alacak şekilde, eğitim programlarına katılan herkes. Buna resmi okullardaki öğrenciler, yaygın mesleki eğitim ve öğretim programlarındaki stajyerler ile okuma-yazma, aritmetik sınıfları, buldukları toplumdaki yaşam beceri kursları ve eşli öğrenim de dahildir.

Öğrenim alanları: Öğrenim mekanlarının buldukları alanlar.

Öğrenim mekanları: Öğretim ve öğrenimin gerçekleştiği yerler. Özel meskenler, çocuk bakım merkezleri, okul öncesi eğitim, geçici yapılanmalar ve okullar örnekler arasında yer alır.

Öğrenim çıktıları: Bir kursta ya da eğitim programında yer alma sonucunda öğrencilerin kazandığı bilgi, davranış, beceri ve hüneler. Öğrenim çıktıları, çoğunlukla öğrencilerin öğretim ve öğrenim süreçleri sonucunda 'bilmeleri ve yapabilmeleri' gereken şeyler olarak tanımlanır.

Öğretme ve öğrenim süreçleri: Öğrenci ve öğretmenler arasındaki karşılıklı etkileşim. Öğretim, ölçüm esnasında saptanmış ihtiyaçlara dayalı olan müfredata göre planlanır ve öğretmenlerin eğitilmeleriyle mümkün kılınır. Öğrenci merkezli, katılımcı ve kapsamlı öğretim-öğrenim süreçleri, eğitimin toplumdaki daha geniş bir kitleye ulaştırılıp desteklenmesi demektir.

Önleme: Tehlikelerden ve bunlarla bağlantılı afet ve acil durumların etkilerinden kaçınmak için alınan önlemler. (bu terimler için diğer yazılanlara da bakınız).

Paydaş / Proje ortakları: Bir projeye ilgisi olan kişi, grup ya da kuruluşlar.

Psikososyal destek: Kişilerin kendi sosyal dünyalarında iyi olmaları için gereken herşeyi düzenleyen süreç ve faaliyetler. Aile ve arkadaşların sağladıkları desteği de kapsar. Ayrı düşmüş çocukların yeniden birleşmeleri yolundaki çabalar ile acil bir durumda eğitimin organize edilmesi, aile ve toplum kuruluşlarınca verilen desteğe örnektir.

Resmi eğitim (Örgün eğitim): Okullar, yüksek okul, üniversite ve diğer eğitim kurumlarından oluşan sistemin sağladığı eğitim fırsatlarıdır. Genellikle çocuk ve gençlere, 5-6 yaş arasında başlayıp 20-25 yaşa kadar verilen tam zamanlı eğitimi kapsar. Normalde milli eğitim bakanlıklarınca geliştirilse de acil durumlar söz konusu olduğunda, diğer eğitim sağlayıcılar tarafından da desteklenebilir.

Risk: Doğal tehlikeler, HIV'in yaygın olması, cinsiyete bağlı şiddet, silahlı saldırı ve adam kaçırma gibi dahili tehditler ile yoksulluk, fiziksel veya zihinsel sakatlık ya da zarar görülebilirliği yüksek bir grubun üyesi olma gibi bireysel zayıflıkların ortaya çıkardığı sonuç.

Risk değerlendirme: Potansiyel tehlikeleri inceleyip insanlar, mal varlığı, yaşamın sürdürülebilirliği ve tüm bunların bağlı olduğu çevre için tehdit ve zarar görülebilirlik durumlarını değerlendirerek riskin doğasını ve boyutunu belirleyen yöntem.

Silahlı güçler ve gruplarla bağlantılı çocuklar: Çocuklar, kaçırılarak veya zorla silah altına alınabilecekleri gibi, 'gönüllü' olarak da çarpışan kuvvetlere katılabilirler. Her zaman ellerine silah almasalar da taşıyıcı, casus, açıcı veya ağır cinsel şiddetin kurbanları olabilirler. Bu çocuklar, eğitim fırsatından yoksundurlar. Durağanlık ve yeniden birleşme süreçlerinde, örgün ve yaygın eğitim, hızlandırılmış öğrenim, yaşam becerileri ve meslekî öğrenimi de içine alacak şekilde, bu çocukların eğitim ihtiyaçlarına özel bir ilgi gösterilmelidir. Özellikle de en çok görmezden gelinen ve rehabilitasyon programlarında yer verilmeyen kız çocuklarına özel önem vermek gerekir.

Tehlike: Potansiyel olarak hasar verici fiziksel ve doğal olaylar ile yaşamın yitirilmesine veya yaralanmalara, mal hasarına, sosyal ve ekonomik sıkıntılara ya da çevresel bozulmalara neden olabilecek insan aktiviteleri. Tehlikelerin kökeni, doğal veya insan yapımı ya da her ikisinin birleşimi olabilir. Herhangi bir tehlikenin taşıdığı risk, gerçekleşme olasılığı ile nerede, ne sıklıkta ve ne büyüklükte olabileceğine bağlıdır. Örneğin, çölle kaplı bir bölgede, 100 yılda bir meydana gelen küçük bir depremin insanlar için riski çok düşükken, 48 saat içinde yüksekliği 3 metreyi bulan ve her 5-10 yılda bir yerleşim alanında meydana gelen bir selin olasılığı çok daha yüksek olduğundan zarar azaltıcı önlemlerin alınmasını gerektirir.

Toparlanma / iyileşme: Afet ve acil durum risk faktörlerinin azaltılması için gösterilen çabalar da dahil olmak üzere, maruz kalmış toplumların tesisleri, yaşamsal ihtiyaçları, hayat şartları ya da psikososyal iyiliklerinin yeniden düzenlenip iyileştirilmesi.

Toplumsal eğitim komitesi: Bir toplumun eğitim ihtiyaçlarını belirleyip ele alan, yeni ya da zaten var olan bir komite. Üyelerini ebeveynler, bakıcılar, öğretmenler, öğrenciler, toplumsal kurumlar ve liderler, marjinal gruplar, sivil toplum dernekleri, gençlik grupları ve sağlık çalışanlarının temsilcileri oluşturur.

Uygun eğitim: Öğrencilere uyan öğrenim fırsatları. Uygun eğitimde yerel gelenekler ve kurumlar, olumlu kültürel uygulamalar, inanç sistemleri ve toplumun ihtiyaçları hesaba katılır. Hem ulusal hem de uluslararası bağlamda, çocukları toplumsal olarak olumlu bir geleceğe hazırlar. Uygun eğitim, eğitimsel kalitenin bir elemanıdır ve neyin, nasıl, ne etkinlikte öğrenildiği anlamına gelir.

Yaşam becerileri: Bireylerin günlük hayattaki güçlükler ve gereksinimlere uyum sağlayıp etkin bir biçimde ilgilenebilmelerine imkan veren hünerler ve olumlu davranış becerileri. İnsanların hem bireysel hem de topluma katılım gösteren üyeler olarak düşünmelerine, hissetmelerine, davranmalarına ve birbirleriyle etkileşime girmelerine yardım ederler. Yaşam becerileri, birbirleriyle bağlantılı üç kategoriye ayrılır: *düşünsel; kişisel veya duygusal; kişiler arası* veya *sosyal*. Beceriler, bilgi analizi ve kullanımı; başkalarıyla etkin iletişim ve etkileşim kurmak örneklerinde olduğu gibi genel olabilir. Riskin azaltılması, çevresel koruma, sağlık düzenlemesi, HIV'den korunma, şiddetten korunma ya da barışın inşa edilmesi gibi özel kapsamlı konular hakkında da olabilir. Yaşam becerilerine olan gereksinim, acil ve yerel bağlamlara uygulanabilen, elverişli yaşam becerilerinin edinilmesine çok daha fazla ihtiyaç duyulan kriz durumlarında genellikle artar.

Yaşamın sürdürülmesi: Yaşam için ihtiyaç duyulan beceriler, varlıklar, fırsatlar ve faaliyetler. Varlıklar içine finansal, doğal, fiziksel, sosyal ve insanî kaynakların hepsi dahildir. Örneklemek gerekirse, mağazalar, arazi ve marketlere ya da ulaşım sistemlerine erişim gibi. Yaşamın sürdürülmesi, stres ve şoklarla başa çıkıp toparlanabilmek; gerekli beceri ve varlıkları koruyup geliştirmek ve sonraki nesiller için de sürekliliği olan fırsatların sağlanabilmesi ile mümkün olur.

Yaygın eğitim: Örgün (resmî) eğitim tanımlamasına uymayan eğitim aktiviteleridir (yukarıdaki diğer bilgi girişine bakınız.). Yaygın eğitim, eğitim kurumlarının içinde veya dışında yer alabilir ve her yaşta insana uygundur. Her zaman bir sertifika vermeyi hedeflemez. Yaygın eğitim programları, çeşitliliklerine, esnekliklerine ve çocukların ya da yetişkinlerin yeni ortaya çıkan eğitim ihtiyaçlarına çabuk müdahale etme becerilerine göre özelleşirler. Çoğunlukla, aldıkları eğitim seviyesine göre yaşça çok büyük olanlar; resmî okullara devam edemeyenler veya yetişkinler gibi belli gruplardaki öğrenciler için tasarlanır. Müfredat, örgün (resmî) eğitime dayalı olabileceği gibi yeni yaklaşımlar üstüne de kurulabilir. Hızlandırılmış ‘telafi’ öğrenimi, okul sonrası programları, okur yazarlık ve sayısal eğitim gibi örnekler verilebilir. Yaygın eğitim, örgün (resmî) eğitim programlarına geçişte geç kalınan durumlarda devreye girebilir. Bu durum bazen ‘eğitimde ikinci şans’ olarak adlandırılır.

Yerinden Edilmiş Kişi (IDP): Uluslararası bir sınırı aşmadan, kendi ülke sınırları dahilinde güvenli bir yer bulmak için evinden ayrılmaya zorlanmış kişi. Bu kişiler, genellikle silahlı çatışma, afetler, genele yayılmış şiddet veya insan hakları ihlali gibi sığınmacılarınkine benzer sebeplerden kaçarlar. Ancak, kaçışlarının sebebi hükümet bile olsa, hukuki açıdan kendi hükümetlerinin koruması altında kalmayı sürdürürler. Korunma da dahil olmak üzere, insan hakları ve uluslararası insani haklar yasaları altında vatandaş olarak haklara sahiptirler.

Zarar görebilirlik: Saldırı, zarar görme ve istismara açık birey ve grupların karakteristiği ve şartları. Zarar görebilir gruplara örnek olarak başıboş çocuklar, sakat/engelli insanlar, tek başına yaşayanlar ile daha önce silahlı güçler ve gruplarda yer almış çocuklar verilebilir.

‘Zarar Verme!’: Çatışma ya da çatışma riski olan ortamlarda, insani veya gelişimsel girişimlerin istem dışı oluşan olumlu ya da olumsuz etkilerini belirlemeye yardımcı olan bir yaklaşım. Planlama, gözlemlenme ve değerlendirme sırasında, girişimlerin çatışmaları daha da kötü bir hale getirmeden iyileşmesine katkı sağlamalarını temin etmek amacıyla uygulanabilir. ‘Zarar Verme/Zarara Yol Açma!’ yaklaşımı, çatışma konularında faaliyet gösteren kuruluşların çalışmalarında vazgeçilmez öneme sahiptir.

Daha kapsamlı bir anahtar terimler listesini INEE araç-çantası içinde bulabilirsiniz:
www.ineesite.org/toolkit.

EK 2: KISALTMALAR

AIDS	Edinilmiş Bağışıklık Kaybı Sendromu
BM (UN)	Birleşmiş Milletler
DİB (MFA)	Dış İşleri Bakanlığı
HIV	İnsanda Bağışıklık Kaybı Virüsü
INEE	Acil Durumlarda Eğitim için Kurumlararası Ağ
KAYK (IASC)	Kurumlararası Daimi Kurul
KGED (SEEP)	Küçük Girişimlere Eğitim ve Destekleme
NORAD	Gelişim için Norveç Kurumu
STK (NGO)	Sivil Toplum Kuruluşu
UÇÖ (ILO)	Uluslararası Çalışma Örgütü
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
UNHCR	Birleşmiş Milletler Sığınmacılar Yüksek Komisyonu
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuk Eğitim Fonu
YEK (IDP)	Yerinden Edilmiş Kişi

EK3:EĞİTİMDE ASGARİ STANDARTLAR:HAZIRLIK, MÜDAHALE, TOPARLANMA İÇİN GERİBİLDİRİM FORMU

Bağlantı Bilgileri	
Tarih:	İsim:
Kurum ve Görev:	
Adres:	
Telefon/Faks:	
E-posta:	

1. Lütfen siz veya kurumunuzun Asgari Standartları kullanma biçimlerini listeleyiniz. Mümkün olduğunca net bilgi veriniz ve (eğer varsa), El Kitabındaki göstergelerden kendi durumunuza, projenize/kurumunuza/koordinasyon yapınıza vb uyarladığınız bölümleri ve uyarlama biçimlerinizi de açıklayınız?

2. Bu El Kitabını kullanırken ne tür güçlüklerle karşılaştınız ve bunların üstesinden nasıl geldiniz ya da nasıl uyarlamalar yaptınız?

3. Bu el kitabını kullanma deneyiminiz sırasında aldığınız dersleri veya iyi uygulama örneklerini bizimle paylaşabilir misiniz? Standartları işinizde kullanmanın etkileri neler oldu?

4. Deneyiminize dayanarak, hangi ek bilgi ve/veya araçların bu el kitabını daha etkili ve uygun kılacağını düşünüyorsunuz?

5. Lütfen, bu el kitabı hakkında herhangi bir ilave yorumunuz veya geri bildiriminiz varsa belirtiniz.

Eğitimde Asgari Standartlar:Hazırlık, Müdahale, Toparlanma el kitabını kullanmaya dair tecrübelerinizi bizimle paylaştığınız için teşekkür ederiz. Bu geri bildirim, Asgari Standartların tanıtım stratejisi ve güncellenmesi için bilgi sağlayacak. Lütfen bu formu doldurup **minimumstandards@ineesite.org** elektronik posta adresine gönderin ya da INEE Coordinator for Minimum Standards, UNICEF – Education Section, 3 United Nations Plaza, New York, NY 10017, USA adresine postalayın. Bu geribildirim formunu, **www.ineesite.org/feedback** adresinden online olarak da doldurabilirsiniz.

Temel Standartlar

Toplumsal Katılım: Katılım, Kaynaklar – Koordinasyon: Koordinasyon – Analiz: Durum Saptama ve Değerlendirme, Müdahale Stratejileri, İzleme, Değerlendirme

Erşim ve Öğrenme Ortamı	Öğretim ve Öğrenim	Öğretmenler ve Diğer Eğitim Personeli	Eğitim Politikası
<p>Standart 1: Erşimde Eğitimlik Bütün bireylerin kaliteli ve uygun eğitim fırsatlarına erişimi vardır.</p> <p>Standart 2: Koruma ve İyi Olma Hali Öğrenme ortamları emniyetli ve güvenlidir; öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin korunması ve psikososyal iyiliklerini destekler.</p> <p>Standart 3: Tesisler ve Hizmetler Eğitim tesisleri, sağlık, beslenme, psikososyal destek ve koruma ile bağlantılı olup öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer eğitim personelinin korunmasını ve psikososyal iyiliklerini destekler.</p>	<p>Standart 1: Müfredat İçinde bulunan özel duruma ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun yaygın ve örgün eğitimin sağlanması için kültürel, sosyal ve dil bağlamında uygun müfredat kullanılır.</p> <p>Standart 2: Eğitim, Profesyonel Gelişim ve Destek Öğretmenler ve diğer eğitim personeli, düzenli aralıklarla, uygun ve içinde bulunan şartlarla ihtiyaçlara göre yapılandırılmış eğitimler alır.</p> <p>Standart 3: Öğretim ve Öğrenim Süreçleri Öğretim ve öğrenim süreçleri, öğrenici merkezli, katılıma ve kapsamlıdır.</p> <p>Standart 4: Öğrenme Sonuçlarının Ölçümü Öğrenimin sonuçlarını ölçüp değerlendirmek için uygun yöntemler kullanılır.</p>	<p>Standart 1: Seçim ve İşe Alım Yeterli sayıda uygun niteliklere sahip öğretmen ve eğitim personeli, çeşitlilik ve eşitliğe dikkat edilerek hazırlanmış seçim kriterlerine dayalı, katılımcı ve şeffaf bir süreçle işe alınır.</p> <p>Standart 2: Çalışma Şartları Öğretmenler ve diğer eğitim personelinin çalışma şartları açıkça belirtilmiştir ve çalışmalarının karşılığını uygun biçimde alırlar.</p> <p>Standart 3: Destek ve Yönlendirme Öğretmen ve eğitim personeli için destek ve rehberlik-denetim mekanizmaları etkin biçimde işlev görür.</p>	<p>Standart 1: Yasa ve Politikanın Şekillendirilmesi Eğitim yetkilileri herkesin bedelsiz olarak okullara erişimini sağlayarak eğitimin sürmesine ve en kısa zamanda olağan duruma dönüşmesine öncelik verir.</p> <p>Standart 2: Planlama ve Yürütme Eğitim aktiviteleri, uluslararası ve ulusal eğitim politikaları, yasalar, standartları ve planları ile afiten etkilenmiş nüfusun öğrenim ihtiyaçlarını dikkate alır.</p>

TEMEL TEMATİK ALANLAR: Çatışma Giderme, Afet Zararlarının Azaltılması, Erken Çocukluk Gelişimi, Cinsiyet, HIV ve AIDS, İnsan Hakları, Bütünsel Eğitim, Sektörlerarası Bağlantılar, Koruma, Psikososyal Destek ve Gençlik.

INEE

Inter-Agency Network for Education in Emergencies
Réseau Inter-Agences pour l'Éducation en Situations d'Urgence
La Red Interagencial para la Educación en Situaciones de Emergencia
Rede Inter-Institucional para a Educação em Situação de Emergência
الشبكة المشتركة لوكالات التعليم في حالات الطوارئ

Eğitim için Asgari Standartlar: Hazırlık, Müdahale, Toparlanma, bütün bireylerin-çocuklar, gençler ve yetişkinler - eğitim hakkına sahip olduğuna dair kararlılığı dile getirir. Standartlarla, toparlanmaya kadar olan acil durumlar süresince eğitim kalitesi ve erişimine ilişkin asgari düzey açık olarak belirtilir. Bu standartlar, insani yardım kurumları, hükümetler ve toplumlar tarafından kendi eğitim desteklerinin kalite ve etkinliğinin arttırmak amacıyla kapasite oluşturma ve eğitmeni eğitimi için araç olarak kullanılabilirler. İnsani yardım aktörleri arasında güvenilirlik ile tahmin edilebilirliğin artırılmasına ve eğitim yetkilileri de dahil olmak üzere, paydaşlar arasında koordinasyonun iyileştirilmesine yardımcı olurlar.

INEE, 2003-2004 yıllarında Asgari Standartları geliştirirken ve 2009-2010 yıllarında da bu standartları güncellerken oldukça yüksek bir danışmanlık sürecinden faydalanmıştır. Standartların dayanakları Çocuk Hakları Sözleşmesi, Dakar 2000 Herkes için Eğitimin Hedefleri ve Sphere Projesi İnsani Yardım Sözleşmesidir.

Sphere Projesi, Eğitim için Asgari Standartlar: Hazırlık, Müdahale, Toparlanma'yı Sphere Projesi Afete Müdahalede Asgari Standartlar ve İnsani Yardım Sözleşmesi'nin Tamamlayıcı Standartları Olarak Tanır.

ISBN 978-975518339-8

9 789755 183398